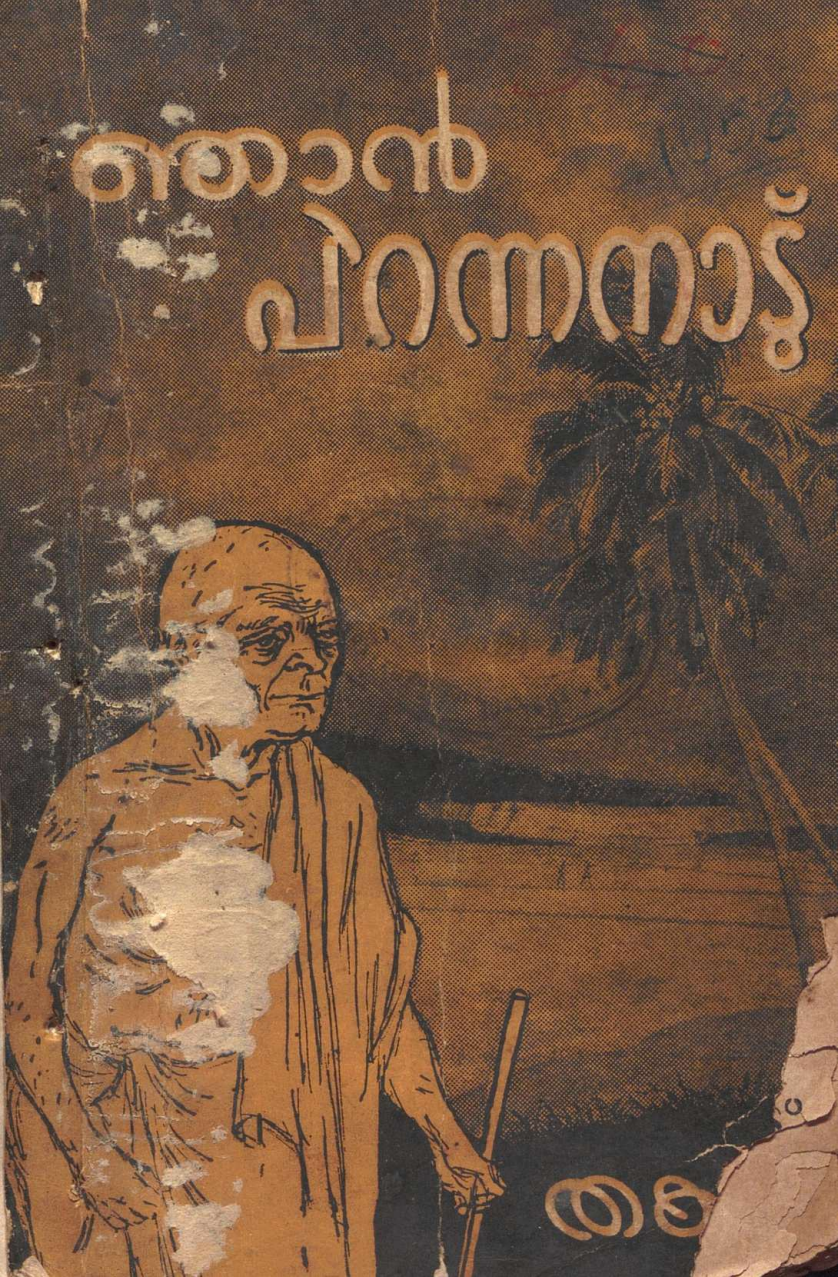
ഗാന്ധി പിറന്നനാട്ട്

1053

360

ഞാൻ പിറന്ന നാട്

ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ കൃതികൾ

നോവൽ:

ജീവിതം സുന്ദരമാണു്, പക്ഷെ
പാപ്പിഅമ്മയും മക്കളും
ഔസേപ്പിന്റെ മക്കൾ
അവന്റെ സ്മരണകൾ
അഞ്ചു പെണ്ണുങ്ങൾ
തോട്ടിയുടെ മകൻ
ഏണിപ്പടികൾ
ധർമ്മനീതിയോ; അല്ല ജീവിതം
പതിതപങ്കജങ്ങൾ

പരമാർത്ഥങ്ങൾ
പേരില്ലാക്കഥ
വിപ്ലവകാരി
തെണ്ടിവർഗ്ഗം
രണ്ടിടങ്ങഴി
പ്രതിഫലം
തലയോട്ടു്
ചെമ്മീൻ

ചെറുകഥകൾ:

തകഴിയുടെ കഥകൾ
ഞാൻ പിറന്ന നാട്ടു്
ആദ്യത്തെ പ്രസവം
അടിയൊഴുക്കുകൾ
ചരിത്രസത്യങ്ങൾ
കണക്കുതീർക്കൽ
മകളുടെ മകൾ
പ്രതീക്ഷകൾ
ഘോഷയാത്ര

നിത്യകന്യക
ചങ്ങാതിക്കൂട്ടം
ഇങ്കുവിലാബു്
മാഞ്ഞുപോട്ടിൽ
ആലിംഗനം
ഞരക്കങ്ങൾ
പൂത്തുമലർ
പതിവ്രത
പ്രതിജ്ഞ

നാടകം:

തോറ്റില്ല

ആത്മകഥ:

എന്റെ വക്കീൽജീവിതം

യാത്രാവിവരണം:

അമേരിക്കൻ തിരശ്ശീല.

ഞാൻ പിറന്ന നാട്

1053

തകഴി ശിവശങ്കരപിള്ള

പ്രസാധകർ:

കറന്റ് ബുക്സ്, തൃശ്ശൂർ

വില: 2—00.

NHAN PIRANNA NAADU (Stories)

First Impression 1958
Second Impression 1961
Third Impression December 1966
Copies: 1000
Price Rs. 2—00

by

THAKAZHI SIVASANKARA PILLAI

Cover & Blocks: Sankar Blocks
Cover Ptg: GURUVILASAM PRESS, TRICHUR
Rights Reserved
Printed at: ASAN PRESS, TRICHUR
Publishers: CURRENT BOOKS, TRICHUR

1053

ഉ ള്ള ട ക്കം :

ഒരു പെണ്ണുകാണൽ

കൃഷിക്കാരൻ

ഒരു ഇടപാട്

രക്തത്തിനു കട്ടിയുണ്ട്

ക്ഷേത്രത്തിനു പിറപ്പ്

മുഖത്തു കരിതേച്ചു

കുടിയിറക്കു

വിവാഹമോചനം

പിട്ടിക്കാരി കൊച്ചുനാണി

കാന്തളൂർ വായനശാല & കലാസമിതി
No

ഒരു പെണ്ണുകാണൽ

കമലാക്ഷിയെ പെണ്ണുകാണാൻ ഒരുവൻ വന്നിട്ടുണ്ട്. ആലപ്പുഴയ്ക്കും വടക്കുള്ളവനാണ്. നല്ല മിടുക്കൻ ചെറുക്കൻ. കച്ചവടമാണത്രെ ജോലി. കമലാക്ഷിയുടെ അപ്പച്ചി മുഖാന്തിരം വന്ന ഒരാലോചനയാണത്രേ.

അയല്പക്കാരികൂടി എല്ലാം ആ വീട്ടിൽ പോയി. വെറുതെ നടന്നു കയറി എന്ന മട്ടിലാണ് പോകുന്നതു്. പക്ഷേ ഉദ്ദേശം അതല്ല. ചെറുക്കനെ കാണുകയാണ്. അങ്ങനെ നാലഞ്ചു പെണ്ണുങ്ങൾ കിഴക്കെ വീട്ടിൽ ഒന്നിച്ചുകൂടി ഫാസാക്കിയ അഭിപ്രായമാണ് നല്ല മിടുക്കൻ ചെറുക്കനെന്നു്.

കല്യാണിഅമ്മ പറഞ്ഞു: "ചെറുക്കനൊക്കെ നല്ലോള്ളാം. പക്ഷേലു് ആ പെണ്ണിനുചേർന്ന ചെറുക്കനല്ല."

ആ അഭിപ്രായം നിഷേധിക്കാനാവത്തതുപോലെ ആരുമാരും അല്പനേരത്തേയ്ക്കു് ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

കല്യാണിഅമ്മ തുടർന്നു് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

"എങ്ങനെയായാലും വേണ്ടുകേല. അങ്ങു നടന്നാ മതി. പാവം അതുക്കു കഷ്ടപ്പെട്ടൊണ്ടു് "

ത്രേസ്യാപ്പെമ്പിള്ള അതുള്ളതാണെന്നു പറഞ്ഞു തുടർന്നു: "ആ പെണ്ണിലേ്യാ ആ വീടു് പൊലത്തുന്നെ. ആ തന്ത

വല്ലോം ജോലിയ്ക്കു പോവുമോ ചുമ്മാ നടപ്പാ. തള്ളയാണേലോ ഒരു ദിനക്കാരീം.''

കാളിപ്പോവത്തി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു: ''നല്ല വേലക്കാരത്തിയ പെണ്ണ്. പക്ഷേലു മുമ്പേ പറഞ്ഞപോലെ പെണ്ണും ചെറുക്കനുമായി ഒരു യോജിപ്പുമില്ല.''

ത്രേസ്യാപ്പെമ്പിള്ള ചോദിച്ചു: ''പെണ്ണിനെന്നാ പ്രായം വരും?''

കാളി കണക്കുകൂട്ടി. ''എന്റെ കോയിന്നനു ഒരു വയസ്സു തെകഞ്ഞ മാസത്തിലാ അവളെ പെറ്റതു. അവന്റെ പെന്നാളിന്റെ പിറ്റേ തീയതി. അവനിപ്പം ഇരുപത്തഞ്ചു വയസ്സായി.''

ത്രേസ്യ തല കുലുക്കിക്കൊണ്ടു അഭിപ്രായപ്പെട്ടു: ''എന്നാലു പെണ്ണിനാ പ്രായം കൂട്തലു. ആ കൊച്ചനു ഇരുപത്തിനാലു വയസൊണ്ടൊ കല്ല്യാണിഅമ്മേ?''

ഇല്ല എന്നു കല്ല്യാണിഅമ്മ പറഞ്ഞു. ''അവനൊരു ഇരുപതിരുപത്തിരണ്ടു വയസ്സു കാണും.''

അങ്ങിനെ അവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണു കമലാക്ഷിയുടെ തള്ള കോത അവിടെ വന്നു. അവരും ഒരു അത്യാവശ്യമായി വരികയാണു.

കാളി കടന്നു ചോദിച്ചു: ''എന്നാ പറയുന്നെടി അവരു? അവക്കു പെണ്ണിനെ പിടിച്ചോ?''

കല്യാണിഅമ്മയാണു അതിനുത്തരം പറഞ്ഞതു. ''അതിപ്പം അറിയാനൊക്കുമോ?''

എന്നിട്ടു കല്യാണിഅമ്മ കോതയോടായി ചോദിച്ചു: ''അവക്കു കാപ്പിയോ ഊണോ കൊടുക്കണ്ടായോടീ. വല്ലോമായോ?''

കോത പറഞ്ഞു: "അതിനാ ഞാനിങ്ങോട്ട വന്നതു്. അവരു വന്നപ്പം തന്തയില്ലായിരുന്നു. പിന്നെ ഞാൻ ചെറുക്കനെ അയച്ചു വരുത്തുവാരുന്നു. വന്നപ്പം ഞാൻ അപ്പുറത്തു വിളിച്ചുചോദിച്ചു. എന്നെ കടിച്ചതിന്നാൻ നില്ലുന്നു."

നിസ്സഹായതയോടെ എല്ലാവരോടുമായിട്ട കോത പറഞ്ഞു: "ഇന്നലത്തെ ദെവസം നാലുറാത്തൽ കപ്പേം നാഴി അരീംകൊണ്ടോ കഴിഞ്ഞേ. ഇന്നാണേലു് ഒന്നുമില്ല. അവരു വരുമ്പം കൊച്ചു വെശക്കുന്നെന്നു പറഞ്ഞു കരയുവാരുന്നു."

ത്രേസ്യ ചോദിച്ചു: "അയാളെന്നാ പറയുന്നു?"

കോതയുടെ കണ്ണു നിറഞ്ഞു. "അവക്കു ചോറോ കാപ്പിയോ കൊടുക്കണ്ടയോ എന്നു ചോദിച്ചപ്പം പല്ലു കടിച്ചുകൊണ്ടു് എന്റെറ തൊഴിലുനോക്കാൻ പറഞ്ഞു."

കാളിയ്ക്കു് അതു് ദുസ്സഹമായിരുന്നു: "അയ്യാളെന്തൊരു തന്തയാ? അപ്പം അയ്യാക്കു പെണ്ണിനെ അയയ്ക്കണമെന്നു വിചാരമില്ലിയോ?"

കോത കല്യാണിഅമ്മയോടു ദയനീയമായി അപേക്ഷിച്ചു: "എനിയ്ക്കു രണ്ടെടങ്ങഴി അരീം ഒരു രൂപേം തരണം. ഞാനതു താമസിയ്ക്കാതെ തരാം."

കല്യാണിഅമ്മ ഉടൻ അകത്തേക്കു പോയി. കോത മറവുള്ളവരോടായി പറഞ്ഞു: "എനിക്കു് അതു് ഇന്നപ്പം കൊടുക്കാമെന്നു തിത്തുപറയാനൊക്കുമോ?"

കല്യാണിഅമ്മ രണ്ടിടങ്ങഴി അരിയും ഒരു രൂപയും കൊടുത്തു.

പെണ്ണിന്റെറ തന്തയും പെണ്ണുകാണാൻ വന്നവരും തമ്മിൽ നാട്ടുവിശേഷങ്ങളും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണു്. അക്കൊല്ലത്തെ പുഞ്ചക്കൃഷി മോശപ്പെട്ടതും ഇപ്പോഴത്തെ ഭരണവുമെല്ലാമാണു് സംസാരവിഷയം. ആ കാര്യം പറയുമ്പോഴും വന്നവരോടു്

എതിർത്താണ് പപ്പു സംസാരിക്കുന്നതെന്നു കോതയ്ക്കു തോന്നി: അപ്പോൾ കാര്യത്തിലേയ്ക്കു കടന്നാൽ, അടുക്കളയിൽ വേവുന്ന അരിയും കറിയും കഴിക്കാതെതന്നെ അവർ പോയേയ്ക്കും: അല്ലെങ്കിൽ അവരെ പറഞ്ഞയയ്ക്കും. കോത ആരുമറിയാതെ മൂത്ത മകനെ അവളുടെ ആങ്ങളയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്കും, ഭാഗ്യത്തിനു കമലാക്ഷിയുടെ മൂത്ത അപ്പച്ചനും ഒരു പ്രായമായ അയൽക്കാരനും വന്നുചേർന്നു. കോതയ്ക്ക് ആശ്വാസമായി.

തിണ്ണയിൽ ആണുങ്ങളിരുന്നു വർത്തമാനം പറയുകയാണ് കമലാക്ഷിയുടെ അപ്പച്ചൻ കുറെ മുറുക്കാനും ബീഡിയും കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ട്. അമ്മ പുറത്തേയ്ക്ക് എന്തോ കാര്യത്തിനു ഇറങ്ങിയ ലാക്കിൽ കമലാക്ഷി അടുക്കളയുടെ വാതിലിന്റെ വിടവിൽ കൂടി നോക്കി. രണ്ടു ചെറുപ്പക്കാരുണ്ട്. അതിലാരാണ് ചെറുക്കനെന്നു് അവൾക്കു തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ല. രണ്ടിൽ ആരായാലും തെറ്റില്ല അവൾക്കു ബോധിച്ചു

കോത പപ്പുവിനെ അടുക്കളയിലേയ്ക്കു വിളിച്ചു അയാൾ അങ്ങോട്ടു ചെന്നു. കോത അയാളേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പറമ്പിന്റെ ഒരു മൂലയിലേയ്ക്കു പോയി. കോതയ്ക്കു കുറെ കാര്യങ്ങൾ പറയുവാനുണ്ട്; അല്ല, അപേക്ഷിക്കുവാനുണ്ട്.

കോത കാലുപിടിച്ചു ഭർത്താവിനോടു പറഞ്ഞു: "പെണ്ണിനു വയസ്സു് ഇരുപത്തിനാലായി. ഇത്രയും നല്ല ഒരു കൊച്ചിനെ നമുക്കു തപസ്സിരുന്നാ കിട്ടത്തില്ല. പെണക്കി അയക്കല്ലേ!" പപ്പുവിനു് ദേഷ്യം വന്നു. അവൻ സ്വല്പം ഉച്ചത്തിൽ ചോദിച്ചു: "എനിയ്ക്കു പിരാന്തുണ്ടോ അവരെ പെണക്കി അയയ്ക്കുവാൻ? ഞാനവരെ കേറി തല്ലാൻപോണോ?"

കോത പപ്പുവിന്റെ വായ് പൊത്തിപ്പിടിച്ചു: "അയ്യോ, പതുക്കെപ്പറ; അവരു കേൾക്കും" ആ ദേഷ്യം കേവലം ദേഷ്യമല്ല. നിസ്സഹായതയുടെ സങ്കടത്തിന്റെ ദേഷ്യമായിരുന്നു.

അയാൾ ചോദിച്ചു: "ഞാനെന്നാ വേണം?"

കോത പറഞ്ഞു: "അവരു വന്നപ്പം മുതലു് അവരു് പറയുന്നതിനെല്ലാം എതിരു പറയുവാരുന്നു. ഒരു മര്യാതയായിട്ടു് അവരോടു വർത്തമാനം പറഞ്ഞുപോലുമില്ല."

"ഞാനവരെ ചീത്ത വിളിച്ചോ?"

"അതാണോ പറയുന്നതു്, നമ്മടെ കുഞ്ഞിനെ കാണാൻ വന്നവരല്യോ അവരോടു് ഇഷ്ടമായിട്ടു വേണ്ടയോ ഇരിക്കാൻ?"

പപ്പു കേവലം നിസ്സഹായനായി. എന്തോ തെറ്റു ചെയ്തു എന്നു സമ്മതിക്കുംപോലെ അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഞാനെന്നാ ചെയ്തു? എന്നാ ഞാൻ മിണ്ടുന്നേയില്ല."

കോതയും വിഷമിച്ചു. "അതാണോ വേണ്ടതു്?"

"പിന്നെ?"

"അവരു വന്നപ്പം ഇവിടെ വല്ലോമൊണ്ടോരുന്നോ? അവക്കു വല്ല കുഞ്ഞിയോ വെള്ളമോ കൊടുക്കണ്ടയോ? അതു് ഞാൻ പറഞ്ഞപ്പം എന്നെ തിന്നാൻ വന്നതെന്തോ?"

പപ്പുവിന്റെ കണ്ണു നിറയുന്നതായി തോന്നി. അയാൾ സ്വയം ശപിച്ചുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു:

"ഞാനെന്നാ വേണം? എന്റെ കൈയ്യി വല്ലോമൊണ്ടോ? ഞാനെവിടെ പോയി ചോദിക്കണം?" അടക്കാനാവാത്ത നിരാശയോടെ പല്ലു കടിച്ചുകൊണ്ടയാൾ പറഞ്ഞു: "എന്റെ ദൈവമേ, തല അങ്ങു തട്ടിയാ മതിയാരുന്നു."

എന്നിട്ടു് അയാൾ തലയ്ക്കു കൈചുരുട്ടി രണ്ടിടി ഇടിച്ചു. കോത കൈയ്ക്കു കയറിപ്പിടിച്ചു.

ആ ഭാര്യയും ഭർത്താവും കരഞ്ഞു. അവർക്കു് ആ പാവപ്പെട്ട മനുഷ്യന്റെ ദുഃഖം മനസ്സിലായി അതു് അനാസ്ഥയല്ല; വന്നവരോടുള്ള എതിർപ്പല്ല; മകളെ കല്യാണം കഴിച്ചയയ്ക്കുന്നതെന്ന

വിചാരമല്ല; അവൾ പുരയും മുറിയും നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന കാര്യം ഓർമ്മയുണ്ട്. കഴിവുകുറവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധത്തിൽനിന്നുദിച്ച സ്വയം വെറുപ്പാണ്. അവൾ സഹതപിച്ചു. കോത ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

കുറെ നേരത്തേയ്ക്കു പിന്നെ പപ്പു അപ്പുറത്തേയ്ക്കു പോയില്ല. അയാളുടെ അളിയൻ വിളിച്ചു. അപ്പോൾ മുഖം തുടച്ച് അയാൾ അവിടെ ചെന്നു. അവരെല്ലാവരും വന്ന കാര്യത്തിലേയ്ക്കു കടന്നിരിക്കുകയാണ്.

വന്നവരിൽ ഒരാൾ പറയുകയാണ്: "നമ്മൾ മറ്റു കാര്യം പറയുന്നതിനുമുമ്പ് ചെറുക്കൻ പെണ്ണിനെ ഒന്നു കാണണ്ടേയോ? പെണ്ണിനെ ചെറുക്കനും ചെറുക്കനെ പെണ്ണിനും പിടിച്ചെങ്കിലല്ലേ മുന്നോട്ടുപോകാനൊക്കൂ."

അതതേയുള്ളൂ എന്നു കമലാക്ഷിയുടെ അപ്പച്ചൻ തലകുലുക്കി സമ്മതിച്ചു.

പപ്പു എന്തു ചെയ്യണമെന്നും പറയണമെന്നും അറിയാതെ നില്ക്കുകയാണ്. അയാൾക്ക് എന്തോ ഒന്ന് അതിൽ ചെയ്യാനുണ്ടെന്നു് ഒരു തോന്നലുണ്ട്.

അയൽക്കാരൻ പപ്പുവിനോട് പറഞ്ഞു: "എന്നാലവളെ ഇങ്ങോട്ടു വിളിക്കടോ."

കമലാക്ഷിയുടെ അമ്മാവനും മറ്റുള്ളവർക്കും ചിരി വന്നുപോയി.

"വിളിച്ചാലു് പെണ്ണു വരുമോ? കെട്ടിവലിച്ചാലു് പെണ്ണു വരത്തില്ല"

ആ അയൽക്കാരൻ സ്വല്പം ഇളിഭ്യനായി. അയാൾ ചോദിച്ചു: "പിന്നെങ്ങനാ?"

അമ്മാവൻ തുടർന്നു: "പൊറുക്കൻ അങ്ങിനെ സൂത്രത്തിൽ അപ്പുറത്തോ ഇപ്പുറത്തോ ഒക്കെ നിക്കണം. പെണ്ണു വെള്ളം കോരാൻ പോകുമ്പഴോ മറേറാ കാണണം."

ഈ സംഭാഷണം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അടുക്കളയിൽ അമ്മയും മകളും ഒരു ഭയങ്കരപ്രശ്നത്തെ നേരിടുകയാണു്. കമലാക്ഷിക്കു് അവൾ ഉടുത്തിരിക്കുന്ന മുണ്ടും ഇട്ടിരിക്കുന്ന ജമ്പറുമേയുള്ളു. ആ മുണ്ടാണെങ്കിൽ കരിയും ചളിയുംകൊണ്ടു് ക്രൂരമായിരിയ്ക്കുകയാണു്. ജമ്പറും അങ്ങിനെതന്നെ. കൂടാതെ അതു കീറിയിരിയാണു്. ജമ്പറും അങ്ങിനെതന്നെ. കൂടാതെ അതു കീറിയിരിയ്ക്കുകയുമാണു്. അവിടെ പഴയതെങ്കിലും ഒരു മുണ്ടു് അലക്കി ഇരിപ്പുണ്ടു്. ജമ്പറില്ല. കമലാക്ഷിയ്ക്കു മറെറാരു ജമ്പറുണ്ടു്. അതലക്കാൻ കൊടുത്തിരിയ്ക്കുയാണു്.

അമ്മയും മകളുംകൂടി ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു കമലാക്ഷിയുടെ സമവയസ്കരായ അയല്പാരികളിൽ ആർക്കുണ്ടു് അവൾക്കു ചേരുന്ന ജമ്പർ? ഉണ്ടെങ്കിൽതന്നെയും തരുന്നതാരുണ്ടു്?

കമലാക്ഷി പറഞ്ഞു: "മറ്റയ്ക്കാട്ട ഭവാനിയുടെ ബ്ലൗസെനിക്കു ചേരും. അവളു തരികേം ചെയ്യും"

അതു കേട്ട പാതി കേൾക്കാത്ത പാതി കോത അങ്ങോട്ടു് ഓട്ടമായി. കമലാക്ഷി അടുക്കളയിൽതന്നെ നില്പായി. ഇതിനിടയിൽ പപ്പു മൂന്നു നാലു പ്രാവശ്യം കുറച്ചു വെള്ളത്തിനായി കമലാക്ഷിയെ വിളിച്ചു. അവൾ വിളി കേട്ടില്ല.

കോത മറ്റയ്ക്കാട്ടുനിന്നും തിരിച്ചു വരുമ്പോൾ വീടിനു പുറകുവശത്തു് പൊറുക്കനും കൂട്ടുകാരനും നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ നിന്നാൽ പെണ്ണിനെ വെള്ളം കോരാനയച്ചാൽ മതി, അവളെ കാണാം. അവർ അവിടെ നില്ക്കുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശം മനസ്സിലാക്കിയതുപോലെ കോത ചിരിച്ചു. അവളെ ഉടൻ വെള്ളം കോരാനയയ്ക്കാമെന്നു് ഒരുറപ്പും ആ ചിരിയിലുണ്ടായിരുന്നു.

സ്വല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വെളുത്ത മുണ്ടുടുത്ത ജന്മവുമിട്ട് ഒരു കുടവുമായി കമലാക്ഷി വെള്ളം കോരാനിറങ്ങി. ഒരു ഇരുപതടി അകലെ ഒരു തെങ്ങിൻചുവട്ടിൽനിന്നു് ചെറുക്കൻ പെണ്ണിനെ കണ്ടു. അങ്ങിനെ ആ ചടങ്ങു നടന്നു.

പിന്നെ ഊണായി ഊണിനു വളരെയധികം കറികളൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു മൂന്നു നാലു കൂട്ടമേയുള്ളു എല്ലാം നന്നായിരുന്നു. വന്നവരെല്ലാം പറഞ്ഞു. കമലാക്ഷിയുടെ അമ്മാവൻ ചോദിച്ചു:

"കോതേ, ആരുടെ കയ്യായാടി ഇതു്?"

അകത്തുനിന്നും കോത പറഞ്ഞു: "കമലാക്ഷീടെയാ."

അമ്മാമൻ വന്നവരോടായിട്ടു പറഞ്ഞു: "എന്റെ അനന്തരവളായതുകൊണ്ടും നിങ്ങളവളെ കാണാൻ വന്നതുകൊണ്ടും പറയുന്നതല്ല, അവളുടെ കൈകൊണ്ടു് എന്തു വച്ചാലും അതു് അമൃതാ."

പപ്പു ഒന്നും മിണ്ടാതെ നില്പാണു്.

ഊണു കഴിഞ്ഞു, വന്ന ആളുകളെല്ലാം കൂടി തെക്കുവശത്തെ മാവിൻ ചുവട്ടിൽ കൂടിനിന്നു് ആലോചിക്കുകയാണു്. അപ്പോൾ അടുക്കളയിൽനിന്നു കോത അവളുടെ സഹോദരനോടു ചോദിച്ചു: "അവരു് പെണ്ണിനെ കണ്ടിട്ടു വല്ലോം പറഞ്ഞോ അപ്പുച്ചാ?"

കമലാക്ഷി ആ ചോദ്യത്തിനു് ഉത്തരം ശ്രദ്ധിച്ചു. അവളുടെ അമ്മാവൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു:

"അവരപ്പുറത്തുനിന്നു് ആലോചിയ്ക്കുവാ" അയൽപക്കത്തുക്കാരൻ വൃദ്ധൻ ഒരഭിപ്രായം പറഞ്ഞു.

"അവരുടെ വ്യവസ്ഥയൊക്കെ എങ്ങനാരിക്കുമോ എന്തോ! ചെറുക്കൻ ഒരു വ്യാപാരിയാ."

പപ്പു കടന്നു ചോദിച്ചു: "എന്നാ വ്യവസ്ഥയാ?"

കമലാക്ഷിയുടെ അമ്മാമൻ സമാധാനപ്പെട്ടത്തി.

"അതൊക്കെ അറിയട്ടെല്ലിയാ. തത്രപ്പെടാതിരിയ്ക്കു."

അകത്തുനിന്നു് കോത പ്രാർത്ഥിച്ചു: "എന്റെ ദൈവമേ, എങ്ങനേം എണങ്ങി നടന്നാ മതിയാരുന്നു."

അതിഥികൾ തെക്കുവശത്തുനിന്നും മടങ്ങിവന്നു. എല്ലാവരും വട്ടംകൂട്ടിയിരുന്നു മുറുക്കി. മുറുക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതിഥിവൃന്ദത്തിന്റെ നേതാവു പറഞ്ഞു: "ഇനീം നമുക്കു വന്ന കാര്യം ശരിക്കു് ആലോചിക്കാം. ഞങ്ങക്കു പോകാനും ധൃതിയുണ്ടു്. ചെറുക്കൻ കട പൂട്ടിയിട്ടിട്ടാ വന്നതു്. വയ്യിട്ടാ ഒരു കച്ചോടമൊള്ളതു്."

അമ്മാവൻ പറഞ്ഞു: "പറയിൻ. ഞങ്ങടെ കാര്യം ഇത്രയൊള്ളു. നമ്മക്കു് എന്നും ബന്ധുക്കളായിരിക്കണമെന്നാ ഞങ്ങടെ ആശ."

കോത ശ്വാസമടക്കി നിന്നു ശ്രദ്ധിക്കുകയാണു്. അവളുടെ ഹൃദയം പ്രാർത്ഥനകൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കയാണു്. കമലാക്ഷിയും പിന്നിലുണ്ടു്.

വന്നവരിൽ പ്രധാനി ഒന്നു നീട്ടി തുപ്പി, കനച്ചിട്ടു സംസാരം തുടർന്നു. "ആദ്യം ചെറുക്കനു പെണ്ണിനെ ബോദ്ധിച്ചോന്നാണല്ലോ അറിയണ്ടതു്."

അമ്മാവൻ പറഞ്ഞു: "അതെ."

കോതയുടേയും കമലാക്ഷിയുടേയും കഴുത്തു നീണ്ടു. ആ ചോദ്യത്തിനുത്തരത്തിൽ ആണു് സകല ആശങ്കകളും തങ്ങിനില്ക്കുന്നതു്. പിടിച്ചോ എന്തോ! അയാൾ സല്പം മിണ്ടാതിരുന്നിട്ടു പറഞ്ഞു:

"എന്നാൽ ചെറുക്കനു പെണ്ണിനെ പിടിച്ചു."

ആവൂ! കോത ദീർഘമായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. "ഇനിയും മറ്റു കാര്യമാണു്. ചെറുക്കനു കച്ചോടമാണു്. നാട്ടുപുറത്തെ

കച്ചോടം. അതു വല്യ കച്ചോടമാണോന്നു ചോദിച്ചാൽ അല്ല. എന്നാലതു ചെറുതുമല്ല. അവന്റെ സിതിയ്ക്ക് അവൻ കൊണ്ടു ചെല്ലുന്ന പെണ്ണ് അതു മോശമായിക്കൂടെ ''

അമ്മാവൻ ചോദിച്ചു: ''എന്നു വെച്ചാലു്?''

''എന്നു വെച്ചാൽ ഒരു തരമായിരിക്കണം.'' വന്നിരുന്നവരിൽ മറെറാരാളം പറഞ്ഞു.

''കാര്യമങ്ങു മുടക്കിപ്പറ മായുച്ചേട്ടാ.''

''അങ്ങനെ പറയാവുന്നതല്ല ഈ കാര്യം.''

മറെറ ആളം പറഞ്ഞു: ''ഞാമ്പറയാമല്ലോ. ആറു പവന്റെ ചൊന്നു വേണം.''

മായുച്ചേട്ടനും സമ്മതിച്ചു: ''അതെ.''

കോതേ നട്ടങ്ങി.

ആ മറെറ ആളം തുടർന്നു: ''ഇപ്പം കല്യാണച്ചെലവിനു് ഒരു ഇരുനൂറാമ്പതു രൂപ വേണം. കച്ചോടത്തിനു് അതെട്ത്താലു് കച്ചോടം മോശമാകും. അതു പാടില്ലല്ലോ. അതും കിട്ടണം.''

കോതയ്ക്കു് മറെറാരു നട്ടക്കംകൂടി.

മായുച്ചേട്ടൻ വിശദീകരിച്ചു: ''ഉരുപ്പടിയും പെണ്ണിനു തന്നെ. കച്ചോടം മോശമാകാതിരിക്കുന്നതും പെണ്ണിനുവേണ്ടി. ഈ പറയുന്നതെല്ലാം പെണ്ണിന്റെ നന്മയ്ക്കുവേണ്ടിയാ ''

ആരും ആരും സല്ലനേരത്തേയ്ക്കു മിണ്ടിയില്ല.

മായുച്ചേട്ടൻ ആ മൌനം ഭഞ്ജിച്ചു: ''എന്തു പറയുന്നു പപ്പുച്ചേട്ടാ?''

അയാളം പപ്പുവിനെ നോക്കി. എല്ലാവരും നോക്കി. പപ്പുവിനെ അവിടെയെങ്ങും കാണാനില്ല എപ്പോളം എങ്ങോട്ട് അയാളം പോയോ എന്തോ!

"അപ്പം പപ്പുച്ചേട്ടൻ ഇതൊന്നും കേട്ടില്ലിയോ?" മാതു ച്ചേട്ടൻ ചോദിച്ചു.

"അതിയാനെവിടെ പോയി?"

അയൽക്കാരൻ വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു: "ഇപ്പം ഇവിടെ ഉണ്ടാ യിരുന്നു."

അയാൾ പപ്പുവിനെ അന്വേഷിച്ചു. പപ്പു പറമ്പിന്റെ മൂലയിൽ നില്ക്കുന്നു.

"എടാ പപ്പുവേ ഇങ്ങു വാ."

പപ്പു ഒരു പരിഭ്രമത്തോടെ വരുന്നു വരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു.

അയാൾ ഒന്നു വെളിയ്ക്കിറങ്ങാൻ പോയതാണത്രേ!

ആ വ്യവസ്ഥകളെല്ലാം ഒരിക്കൽക്കൂടി മാതുച്ചേട്ടൻ വിവ രിച്ചു. പപ്പു പരുങ്ങി നടക്കുകയാണു്. അവിടം വിട്ടുപോകാൻ പാടില്ലല്ലോ. എന്നിട്ടു് മാതുച്ചേട്ടൻ അവസാനിപ്പിച്ചു.

"നിങ്ങളും അങ്ങോട്ടു വരണം. ചെറുക്കന്റെ സ്ഥിതിയും. കാണണം എന്നിട്ടു് ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിക്കണം. പിന്നൊ ന്നു്, നടക്കുന്നെങ്കി അടുത്ത മാസത്തിൽ നടക്കണം."

അയൽക്കാരൻ വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു: "പിന്നത്തെ മാസം കൊ ള്ളുകില്ല. അപ്പം ജാതകം നോക്കണ്ടയോ?"

ചെറുക്കൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു: "അതു വേണ്ട അപ്പാപ്പാ. അതൊക്കെ പണ്ടായിരുന്നു."

* * * *

കോതയും ആങ്ങളയുംകൂടി ദീർഘമായി ആലോചിച്ചു. പപ്പു ആ രംഗത്തില്ല. കോതയുടെ ആങ്ങള പറഞ്ഞു: "എന്തായാലും അളിയൻ ഒരു പിടിപ്പില്ലാത്തോനാ."

കോത ഭർത്താവിനെ ന്യായീകരിച്ചു: "പാവം തീ തിന്നുകാ. അതാ ഈ പരമ്മിനടപ്പും ദേഷ്യോം. എവിടന്നോ ഇത്രൊമൊണ്ടാക്കും. സ്നേഹമില്ലാഞ്ഞല്ല."

അയല്പാരികളും വീണ്ടും ഒന്നിച്ചുകൂടി പപ്പുവിനെ കുറ്റപ്പെടുത്തി.

ആരും ചെറുക്കന്റെ നാട്ടിലേയ്ക്കു പോയില്ല.

കമലാക്ഷി കോതയോട് ചോദിച്ചു: "അമ്മേ, കിഴക്കേതിന്നു മേടിച്ച അരിയും കാര്യം കൊടുക്കണ്ടയോ?"

കൃഷിക്കാരൻ

ആ അമ്പതു പറ നിലം ദൂരെ വൈക്കത്തുള്ള ഒരാളിന്റെ വകയാണ്. കഴിഞ്ഞ നാല്പതു കൊല്ലമായി കേശവൻനായരാണ് അതു കൃഷിചെയ്തു പോരുന്നതു്. അതിനുമുമ്പ് കേശവൻനായരുടെ അമ്മാവനായിരുന്നു.

കുറഞ്ഞ പാട്ടമായിരുന്നു പണ്ട്. ഇപ്പോഴും സ്വല്പം കൂടിയിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ മീനമാസത്തിലും പാട്ടനെല്ല് ഉണക്കി ചാക്കിൽ കെട്ടി വൈക്കത്തു കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കണം. അങ്ങിനെ ഈ കഴിഞ്ഞ കൊല്ലങ്ങളിലെല്ലാം നടന്നുവരികയാണ്. അമ്പതിന്റെ നാലു വശത്തുള്ള നിലങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശവും കൈവശാവകാശവും ഈ കാലഘട്ടത്തിനിടക്കു പല കൈമറിഞ്ഞു. അമ്പതിന്റെ ജന്മിയും കൃഷിക്കാരനും പഴയ ആളുതന്നെ. ജന്മിയ്ക്കുണ്ടെങ്കിൽ നെല്ലു കിട്ടാനുള്ളതായി ഇതേയുള്ളൂ. പാട്ടക്കാരൻ പാരമ്പര്യമായി ഒരു കൃഷിക്കാരനാണ്. അയാൾക്കും ഇതുയുമേയുള്ളൂ കൈവശഭൂമി.

എട്ട് പത്തു കൊല്ലംമുമ്പ് നെല്ലിനു് അഞ്ചും ഏഴും രൂപ വിലയുണ്ടായിരുന്ന കാലത്തു് ചങ്ങനാശ്ശേരിയിൽനിന്നും തിരുവല്ലയിൽനിന്നും വലിയ പണക്കാർ അവിടെ കൃഷിക്കു വന്നു. ഒരുപാടു് ശേഖരമടച്ചും മറ്റും അവർ പാട്ടത്തിനേറ്റു കൃഷിചെയ്തു. ട്രാക്ടർകൊണ്ടു് താഴ്ത്തുഴുതും പുതിയ വളങ്ങളുപയോഗിച്ചുമൊക്കെ നല്ല വിളവുമുണ്ടാക്കി അവർക്കു് പെരുത്ത ലാഭവുമുണ്ടായി.

ഇപ്പോഴും അങ്ങിനെതന്നെ കൃഷി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കയാണു്. അങ്ങിനെ ഒരു വ്യാവസായി കൃഷിചെയ്യുന്ന പാടത്തിന്റെ നടുക്കാണു് കേശവൻനായരുടെ അമ്പലം.

ഔതക്കുട്ടിയെന്ന ആ വൻകൃഷിക്കാരൻ കേശവൻനായരെ ഒരുദിവസം വരമ്പിൽവെച്ചു കണ്ടു. നാലുപാട്ടമുള്ള നിലത്തിലെ നെല്ലിനേക്കാൾ മോശമാണു് അമ്പലത്തിലെ നെല്ലു്. ഔതക്കുട്ടി ഒരു കുശലം ചോദിച്ചു: "എന്താ നെല്ലിനു് ഒരു എഴുപ്പും കുത്തുമില്ലാത്തതു്, വളമിട്ടിലേ്യാ?"

ആ ചോദ്യം കേശവൻനായരുടെ കരളിൽ ഒന്നു കൊണ്ടു. അയാളുടെ കൃഷി മോശമെന്നു് അയൽനിലം കൃഷിക്കാരൻ പറയുകയാണു്.

"അതെങ്ങനാ നിങ്ങളു വലു കൃഷിക്കാരു വന്നപ്പം കാലത്തിനും നേരത്തിനും വെള്ളം കേറാനും ഇറക്കാനും ഒക്കുമോ? ഒരിക്കലും നിങ്ങൾക്കു് സൌകര്യപ്പെടത്തില്ല. നിങ്ങളുടെ സൌകര്യം നോക്കിയല്ലേ ഞങ്ങൾക്കു് കൃഷിചെയ്യാനൊക്കു."

നയചതുരനായ ഔതക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "അതെന്താ കേശവമ്മാവൻ അങ്ങിനെ പറയുന്നതു്? കേശവമ്മാവന്റെ സൌകര്യം നോക്കണമെന്നു ഞാൻ പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു് ഏല്പാട്ട ചെയ്തിരുന്നതാ."

കേശവൻനായർ പരിവേദിച്ചു: "ഓഹോ! നല്ല ഏല്പാടാ ചെയ്തതു്. എന്റെ വിത കരിഞ്ഞൊണങ്ങിയതിനു ശേഷമാ ഒന്നു നനയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞതു്. നിങ്ങളുടെ വേലക്കാരന്റെ പൊറകെ നടന്നു ഞാൻ കെഞ്ചി. ഒക്കുകേല, വെള്ളം തരുത്തെന്നു നിങ്ങടെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നേ" അവൻ പറഞ്ഞു. ഉ. പുഞ്ചക്കണ്ടമോ. സത്യമുള്ളതാ. ഓത്തോളണം."

ആ ആരോപണത്തിനു് ഒരു സമാധാനം ഔതക്കുട്ടി പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്: "അയലോടൊപ്പം വെളവെറക്കിയാൽ ഈ വിഷമം വരുമോ?"

കേശവൻനായക്കു് സ്വല്പം ദേഷ്യം വന്നു: "ഞാനൊന്നും എന്നെ പഠിപ്പിക്കണ്ട. ഞാൻ ഇന്നുമിന്നലേമല്ല കൃഷി തുടങ്ങിയതു്."

അല്പംകൂടി വർദ്ധിച്ച ദേഷ്യത്തോടെ കേശവൻനായർ തുടർന്നു: "എങ്ങോണ്ടോന്നു കൊറെ പണം കൊണ്ടുവന്നു് കൊറെ വളോം വാരിയിട്ടു് നെല്ലൊണ്ടാക്കിയതുകൊണ്ടു് ആരും കൃഷിക്കാരനാകത്തില്ല."

തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചാണു് കേശവൻനായർ സംസാരിക്കുന്നതെന്നു് ഔതക്കുട്ടിയ്ക്കു മനസ്സിലായി: "കേശവമ്മാവനെന്തിനാ കെറുവിക്കുന്നെ."

"ഞാൻ കെറുവിക്കുകല്ല. പറയുവാരുന്നു."

കുറെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു് ആ കണ്ടത്തിൻ വരമ്പിൽ വച്ചു് കേശവൻനായരും ഔതക്കുട്ടിയുടെ വേലക്കാരനും തമ്മിൽ ഒരു വഴക്കു നടന്നു. നാല്പാട്ടം നിറയെ വെള്ളമുണ്ടു്. അമ്പതു വരണ്ട വിണ്ട കീറി നെല്ലാലുകൾ കരിഞ്ഞു നില്ക്കുകയാണു്. ആ കാഴ്ച കണ്ടു നെഞ്ചു തകർന്ന കേശവൻനായർ വരമ്പിൽ മടവെട്ടിവച്ച വേലക്കാരൻ മട കെട്ടി. പരസ്പരം ഉന്തും തള്ളുമായി. കൊലപാതകത്തോളം എത്താൻ ആ സംഭവം പോരുമായിരുന്നു. ഭാഗ്യംകൊണ്ടതു നടന്നില്ല നാലു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കേശവൻനായരുടെ 'അമ്പതു'നെല്ലിന്റെ മുടി മുങ്ങി വെള്ളം കയറിക്കിടക്കുന്നു നെല്ലിന്റെ തല കാണാനില്ല ആ വേലക്കാരൻ ചെയ്തതാണു് ഔതക്കുട്ടിയുടെ നിലത്തിലെ നെല്ലാലിന്റെ ചുവട്ടു കായേണ്ട സമയം വന്നപ്പോൾ വെള്ളം കേശവൻനായരുടെ നിലത്തിലേയ്ക്കു മുറിച്ചുവിട്ടു. ആ വെള്ളം എങ്ങിനെ വറ്റിയ്ക്കാനാണു്? എങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുപോകും? കുടിച്ചു വറ്റിയ്ക്കാനൊക്കുമോ? കേശവൻനായരുടെ നെല്ലു് ചീഞ്ഞു് അളിയാൻ തുടങ്ങി.

അതൊരു അക്രമമായിപ്പോയി എന്നു് എല്ലാവരും പറഞ്ഞു. പക്ഷേ ഫലമെന്താണു്? ഔതക്കുട്ടിയെ തേടി കേശവൻനായർ മൂന്നു നാലു നാൾ നടന്നു. കണ്ടുകിട്ടിയില്ല. എന്തു ചെയ്യണമെന്നു് കേശവൻനായക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. രണ്ടു നാൾകൂടി അങ്ങിനെ വെള്ളം കിടന്നാൽ ആ കൃഷി നഷ്ടപ്പെട്ടുതന്നെന്ന കേശവൻനായർ ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയായി,

കേശവൻനായരുടെ ഒരു കൂട്ടുകാരനായ കുട്ടിച്ചോവൻ മനസ്സുമുട്ടി ചോദിച്ചു: "രാത്രീലു് ആ മട തിരിച്ചു മുറിച്ചൂടാലോ?"

കേശവൻനായക്കു് അതിഷ്ടമായില്ല. അയാൾ പറഞ്ഞു: "അതു പുഞ്ചക്കണ്ടത്തിൽ ചെയ്യുകൂടാത്തതാണു്. രാത്രിയിലു് പുഞ്ചക്കണ്ടത്തി മട വയ്ക്കാനോ! കൃഷിക്കാരൻ അതു ചെയ്യുമോ കുട്ടി ഞാൻ മുടിഞ്ഞോട്ടെ. എന്നാലും ചെയ്യരുതാത്തതു ചെയ്യുകില്ല"

അപ്പോൾ മറെറാരു കൂട്ടുകാരനായ കുട്ടിമാപ്പിള പറഞ്ഞു: "ഇപ്പം നടക്കുന്നതെല്ലാം പുഞ്ചക്കണ്ടത്തീ നടക്കുന്ന കാര്യമാണോ? കൊള്ളാമായിപ്പോയി. ഇങ്ങനെ നട്ടുകുടികുടുന്ന കണ്ടത്തിൽ വെള്ളം കൊട്ടുക്കാതിരിക്കുകേം വെള്ളം കയററി മുക്കുകേം ഈ പാടത്തെതന്നല്ല, ഈ നാട്ടിൽ കേട്ടിട്ടൊണ്ടോ?"

അടക്കാനാവാത്ത കോപത്തോടും ദേഷ്യത്തോടും കേശവൻനായർ പറഞ്ഞു: "ഇവനൊക്കെ കൃഷിക്കാരനാണോ? കൃഷിക്കാരന്റെ ധർമ്മമറിയാമോ? കൊറെ പണോം കൊണ്ടുവരും നെല്ലൊണ്ടാക്കും. അതു വിറ്റു കാശാക്കും. സമ്പാദിക്കും. അതാണോ കൃഷിക്കാരൻ?"

കുട്ടിച്ചോവനു് അയാൾ നിർദ്ദേശിച്ച കാര്യം നടത്താൻ ഒരു പഴുതു കണ്ടു: "അതാ ഞാൻ പറയുന്നതു് രാത്രി മടവച്ചു വെള്ളം പറിക്കണമെന്നു്. ഇവന്മാക്കു നെറിയില്ല മൊറയില്ല. പിന്നെ നമുക്കെന്തിനെ ആയാലെന്താ."

കേശവൻനായർ എന്തായാലും ആ അധർമ്മം ചെയ്യുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. എല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന കുട്ടിമാപ്പിള പകുതി സ്വാഗതമായി പറഞ്ഞു: "അപ്പം ഞാൻ നമക്കൊള്ളത് ഔത കുട്ടിയെ പാട്ടത്തിനേല്പിച്ചതു നന്നായി. അല്ലേല് എനിയ്ക്കും ഇതാ ഗതി."

കുട്ടിച്ചോവനും അതുതന്നെ പറഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ആ പാട്ട ശേഖരത്തിലുള്ള അഞ്ചുറേക്കർ നിലത്തിൽ കേശവൻനായരുടെ അഞ്ചേക്കർ മാത്രമാണ്. ഔതക്കുട്ടിക്കില്ലാതെയുള്ള. ബാക്കി മുഴുവൻ അയാളം കൃഷിചെയ്യുന്നു. ഒരു കൃഷിക്കാരനെന്നനിലയിൽ കേശവൻനായരെ സഹായിക്കാനും ആളില്ല. എല്ലാവർക്കും അയാളോട് സഹതാപമുണ്ടെതാനും. കേശവൻനായർ കൂട്ടുകാരുടെ അനുഭവം കേട്ട പറഞ്ഞു: "ഞാനും ഏല്പിയ്ക്കാമാരുന്നു. പിന്നെ എനിയ്ക്കെന്താ പിഴപ്പിനു വഴി, എന്നാ തൊഴിലു ചെയ്യും. കുട്ടി മാപ്പിളയ്ക്കാണെങ്കി പത്തഞ്ഞൂറു തേങ്ങാകിട്ടും. കുട്ടിച്ചോവനു് നാലു പിള്ളാരു വേലചെയ്യാനൊണ്ടു്. നമുക്കു് ഈ പാട്ടക്കണ്ടമേയൊള്ള. അതു കൊത്തി കെളച്ചു വേണം പൊഴക്കാൻ."

അതൊരു ശരിയാണു്. ആരും ഒന്നുംമിണ്ടിയില്ല. കേശവൻനായർ തുടർന്നു: "കാരണവന്മാരായിട്ടേ ഇതു കൊത്തിക്കിളച്ചു കഴിയുവാ."

അന്നു രാത്രിയിൽ എങ്ങിനെയോ അമ്പതിലെ വെള്ളം വന്നു. രാത്രിയിൽ ആരോ മടവച്ചു പറഞ്ഞിച്ചതാണു്. തീച്ചയായും കേശവൻനായരായിരുന്നില്ല. ആ വെള്ളം നാലുപാട്ടമുള്ള കണ്ടങ്ങളിലേയ്ക്കു താഴ്ന്നതുകൊണ്ടു്, ആ കണ്ടങ്ങളിലെ കൃഷിക്കു് ഒരു ദോഷവുമുണ്ടായതുമില്ല. അമ്പതിൽ അങ്ങിനെ വെള്ളം കയറിനിറ്റി വിടാതിരുന്നതു് അയൽനിലം കൃഷിക്കാരുടെ മനഃപൂർവ്വമായിരുന്നു എന്നു വ്യക്തമായിരുന്നു.

പിറേന്നുരാവിലെ കേശവൻനായർ കണ്ടത്തിൽചെന്നുനോക്കി കണ്ടു. അയാളം വിറങ്ങലിച്ചുനിന്നുപോയി. വെള്ളംവറ്റി

നിലം രക്ഷപ്പെട്ടതിൽ ആശ്വാസമല്ല അയാൾക്ക തോന്നിയതു് ഈ അധർമ്മം ആരു ചെയ്തു? ആ അപരാധം തന്നിലേ വന്നു വീഴുകയുള്ള അയാളാണെങ്കിൽ, അതൊട്ടറിഞ്ഞതുമല്ല ആരെങ്കിലും ചോദിച്ചാൽ എങ്ങിനെ തന്റെ നിരപരാധിത്വം തെളിയിക്കുമെന്നാണു് അയാം ആലോചിയ്ക്കുന്നതു്. പുഞ്ചക്കണ്ടത്തിൽ രാത്രിയിൽ മടകുത്തി വച്ചുവെന്നു ദുഷ്പേരു് എന്നെന്നും പിൻതുടരും.

അയൽനിലത്തിനു കേടുവന്നോ എന്നു് ആ പാവപ്പെട്ട മനുഷ്യൻ നോക്കിയുമില്ല അപവാദഭയം ഒരു വശത്തു് മറുവശത്തു് കൃഷി രക്ഷപ്പെട്ടതിൽ ഉള്ള ആശ്വാസം അങ്ങിനെ അയാം വീട്ടിലേയ്ക്കു് മടങ്ങി. അന്നു വന്നവരെങ്കിലും വന്നു ചോദിയ്ക്കുമെന്നു പേടിച്ചു. താൻ അവിടെയില്ല എന്നു് ആരു വന്നു ചോദിച്ചാലും പറഞ്ഞേക്കണമെന്നു വീട്ടിലുള്ളവരെ ചട്ടം കെട്ടിയിട്ടു് ഒരു മുറിയിൽ കയറി കതകടച്ചു കേശവൻനായർ ഒളിച്ചിരിപ്പുമായി. കുട്ടിമാപ്പിളയോ കുട്ടിച്ചോവനോ മറേറാ വന്നു. അയാംക്കു് അവരെത്തന്നെയും നേരിടാൻ പേടിയായിരുന്നു.

രണ്ടു ദിവസങ്ങളും അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു മൂന്നാംദിവസം രാവിലെ ആരും ഉണരുന്നതിനുമുമ്പു് കേശവൻനായർ കണ്ടത്തിൽ പോയി നോക്കി. ശക്തിക്ഷയം വന്നു നിലം വാരിക്കിടന്ന നെല്ലാലുകയും മൂടേറവു് എഴുനേറവു വരുന്നു. തന്റെ കൃഷി നശിച്ചുപോവുകയില്ല. ഒരു നാലുനാളത്തെ കാച്ചിലിനുശേഷം സ്വല്പം വെള്ളം കയറി നനച്ചിട്ടു കുറച്ചു വളം ഇട്ടാൽ നെല്ലു നന്നാകും ഒന്നാംതരമാകും. അതിനുള്ള ലക്ഷണമുണ്ടു്. ആ കൃഷിക്കാരന്റെ ചിന്ത എങ്ങിനെ വളത്തിനുള്ള കാശുണ്ടാകുമെന്നായി. വിത്തും കൂലിച്ചെലവുമുൾപ്പെടെ എമ്പതു പറ നെല്ലും നൂററിയിരുപതു രൂപയും അയാം കൊടുത്തുതീർക്കാനുണ്ടു്. വെള്ളം വാരിച്ച നേരം പുറകെയും. ഒരു നൂറു രൂപകൂടെ കിട്ടിയാൽ മതിയായിരുന്നു. ഒന്നു വളം തൂകിയില്ലെങ്കിൽ കൃഷി മടപ്പുമാകും. എവിടന്നു

ന്നൂറു രൂപ ഉണ്ടാകും? ആരു തരും? ഒരു വഴിയുമില്ല. നാലു പശുക്കളെ കറക്കുന്നുള്ളതുകൊണ്ട് വീട്ടുകാര്യങ്ങളും നടന്നുപോവുകയാണ്. ആ പശുക്കളിൽ ഒന്നിനെ വിറ്റാലെന്തെന്നു കേശവൻനായർ ആലോചിച്ചു. ഭാര്യ സമ്മതിയ്ക്കുകയില്ല. അവൾ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്ന പശുവാണ്.

അങ്ങിനെ കേശവൻനായർ ആലോചിച്ച് തന്നത്താൻ മറന്നു നില്ക്കുകയാണ്. വളമാണ് തലയ്ക്കുത്തെ ചിന്ത. അയാൾ മറ്റൊന്നുമറിയുന്നില്ല.

"നെല്ലാലിന്നു കാച്ചിലു കിട്ടി ഇല്ലേ്വാ കേയമ്മാവാ?"

ചോദ്യം കേട്ട കേശവൻനായർ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. ഔതക്കുട്ടിയാണ്. പെട്ടെന്ന് ആ അധമ്മമാണ് കേശവൻനായരുടെ ബുദ്ധിയിലെത്തിയതു് രാത്രിയിൽ പുഞ്ചപ്പാടത്തു മടവെച്ചു എന്ന അധമ്മം. ആ അപരാധം അയാളെ പിൻതുടരുകയല്ലെ? തെറ്റു കണ്ടുപിടിച്ചുപോലെ ഔതക്കുട്ടി നില്ക്കുന്നു. സമാധാനം പറയണം. തെറ്റുകാരനല്ല എന്നു സ്ഥാപിയ്ക്കണം. ഒരു വല്ലാത്ത ചിരിയോടെ കേശവൻനായർ പറഞ്ഞു: "എന്റെ വല്യമ്മാവനാണെ, ഈ സത്യമൊള്ള പുഞ്ചക്കണ്ടത്താണെ ഞാനല്ല ഔതക്കുട്ടി മടവച്ചതു്. ഞാൻ കൃഷിക്കാരനാ. കൃഷിക്കാരൻ അധമ്മം ചെയ്യത്തില്ല."

ഔതക്കുട്ടി കേശവൻനായരുടെ പരിഭ്രമം കണ്ടു. "കേയമ്മാവനെന്തിനാ ആണയിട്ടന്നൊ കേയമ്മാവനല്ല മട മുറിച്ചതു് ഞാനാ. ഞാനിന്നാളുവരുമ്പം മുങ്ങി കിടക്കുന്നതു കണ്ട് മട വച്ചതാ"

കേശവൻനായർക്കു ആശ്വാസമായി. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ പ്രകാശിച്ചു. "ആണോ കുഞ്ഞേ ആണോ? സത്യം പറ. വല്യ കാര്യം കുഞ്ഞേ! നീ നന്നായിവരും. എനിയ്ക്കു ചാകുംവരെ ഈ ഭൂമ്മേൽ നിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു"

ഔതക്കുട്ടി ഒന്നുകൂടെ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു: "അതെ കേയമ്മാവാ, ഞാൻതന്നയാ. കേയമ്മാവനു് എന്നോട് വിരോധമാണെങ്കിലും എനിക്കങ്ങനെ ആകാനൊക്കുമോ? ഞാൻ വന്നു കാണുമ്പം എൻറെ നെഞ്ചടച്ചുപോയി. ഞാൻ മടവച്ചു. എൻറെ നെല്ല് പോകുന്നെങ്കിൽ പോകട്ടെന്നുവച്ചു."

കേശവൻനായക്കു് നെല്ല് പോകുന്നതിലല്ല ഖേദം. ആ ദ്വേഷ്യത്തിനു്!

കണ്ണുമൂക്കെ ഒന്നു കണ്ണോടിച്ചിട്ടു് ഔതക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "ഒരു ശകലം വളം തുകിക്കൊട്ടത്താലു് നെല്ല് നന്നാകും കേയമ്മാവാ."

"അതാ ഞാനും ഓർത്തതു കുഞ്ഞേ."

"എന്നാൽ അതു ചെയ്യണം."

"കാശു വേണ്ടായോ കാശു്. കാശില്ല"

"കൃഷി നന്നാവണമെങ്കിൽ കാശു ചെലവുചെയ്യണം."

"അങ്ങനത്തെ കാലമാ ഇതു്."

ഔതക്കുട്ടി കേശവൻനായരോടുള്ള ഇഷ്ടംകൊണ്ടെന്നപോലെ പറഞ്ഞു: "കേയമ്മാവാ, ഞാനൊരു കാര്യം പറയട്ടെ."

കേശവൻനായർ തല ഉയർത്തി ഔതക്കുട്ടിയുടെ മുഖത്തു നോക്കി.

"കേയമ്മാവനെന്തിനാ ഈ പാടുപെടുന്നതു്. വൈക്കത്തുക്കാക്കു കൊടുക്കാനുള്ള പാട്ടവും കൂട്ടുതലായി അമ്പതു പറ നെല്ലും തരാം. നിലം എന്നെ എല്പിക്കു. ഈ വയസ്സുകാലത്തു് എന്തിനാ വിഷമിയ്ക്കുന്നതു്?"

കേശവൻനായർ പെട്ടെന്നു് ആളു മാറി. അയാൾക്കു ദേഷ്യമാണു വന്നതു്. എന്നാലും ദേഷ്യം ഒന്നടക്കി അയാൾ പറഞ്ഞു: "വേണ്ട, വേണ്ട. അതങ്ങു് മനസ്സിലിരിക്കട്ടെ അവുതക്കുട്ടി.

കാരണവന്മാർ മുതലേ ഞങ്ങളം ഈ കണ്ടം കൃഷിചെയ്യുകയാ. ഇതു വേറൊരാളം ചെയ്യണ്ട.''

''അതിനെന്താ? വൈക്കത്തുകാരുടെ പാട്ടക്കാരൻ കേയമ്മാവൻ. ഞാൻ കേയമ്മാവന്റെ പാട്ടക്കാരൻ.''

''അതു വേണ്ട ഞാൻ കൃഷിക്കാരനായാ ജനിച്ചു്. എനിയ്ക്കു തൊഴിലു കൃഷിയാ. പിന്നെ നാലഞ്ചു കന്നാലിയുണ്ടു്. അതുങ്ങക്കു കച്ചിവേണം. അതു നടപ്പില്ല ഔതക്കുട്ടി.''

കൂടുതൽ ഒന്നും പറയാതെ കേശവൻനായർ നടന്നു. നിന്നു സംസാരിച്ചാൽ ഔതക്കുട്ടിയുമായി പിണങ്ങുമെന്നാണു് പേടി. അല്ലെങ്കിൽ അയാളം പറയുന്നതിനു സമ്മതിച്ചുപോകും.

അങ്ങിനെ നടന്നുപോകുന്ന വൃദ്ധനെ നോക്കിനിന്നു ഔതക്കുട്ടി ചിരിച്ചുപോയി.

അമ്പതിൽ വളമിട്ടില്ല. നെല്ലു മോശമായിരുന്നു. എന്നു വെച്ചാൽ തീരെ മോശം. കൊയ്ത്തുകാലത്തു കേശവൻനായർക്കു കൊയ്യാൻ ആളം കിട്ടിയില്ല. നാലുപാട്ടം ഔതക്കുട്ടിയുടെ നല്ല നെല്ലു കിടക്കുന്നു; അതു് ഒരു ദിവസം കൊയ്താൽ രണ്ടു പറ നെല്ലു് പതംകിട്ടും. അതു കൊയ്യാൻ പോകുന്നോ, ഒരു ദിവസം മിനക്കെട്ടാൽ നാലിടങ്ങഴി നെല്ലു കിട്ടാൻ ഇടയില്ലാത്ത ഇതു് കൊയ്യാൻപോകുന്നോ? കൊയ്ത്തുകാരെ വിളിച്ചു മൂന്നു നാലു ദിവസം കേശവൻനായർ നടന്നു. നെല്ലു് പാകപ്പിഴയുമാകുന്നു. അവസാനം കുട്ടിമാപ്പിളയുടേയും കുട്ടിച്ചോവന്റേയും വീട്ടുകാരും വേലക്കാരൻ പുലയനും പുലകിയും കേശവൻനായരുടെ വീട്ടുകാരുംകൂടി അമ്പതു് കൊയ്തുവെച്ചു. കച്ചി വെട്ടാനുംകൂടി പാറിയില്ല. അതിനുള്ള കച്ചി കണ്ടത്തിലില്ല.

വിളവു തീരേ മോശമായിരുന്നു. പാട്ടത്തിനു വേണ്ടതു് തികയുമോ എന്നു് സംശയമായിരുന്നു. കുട്ടിമാപ്പിളയും

കുട്ടിമ്മോവനും കേയമ്മാനുംകൂടി ആലോചിച്ചു. കുട്ടിമാപ്പിളയുടെ പക്ഷം പാട്ടം കുറച്ചു കൊടുത്താൽ മതിയെന്നാണു്. ഒരു കുരു നെല്ലു് പാട്ടക്കുടിശ്ശികയില്ല.

"ഒണ്ടായാൽ അടുത്ത കൊല്ലം കൊടുക്കണം" കേശവൻ നായക്കു് അതു സമ്മതമല്ല.

ഈ നിലത്തിന്റെ ജന്മികഥക്കു് ഇതേയുള്ളു. ഇത്രും നെല്ലേ കിട്ടാനുള്ളു. നമ്മളു നെല്ലുകൊയ്തു, ആദായം എടുത്തിട്ടുള്ളതാ. മുഴുവൻ പാട്ടോം കൊടുക്കണം. ജന്മിയുടെ കണ്ണീരു വീണാലു് നെലം പെഴയ്ക്കും."

കുട്ടിമ്മോവൻ ചോദിച്ചു: "വെളവു പാട്ടനെല്ലിനു തെകിഞ്ഞില്ലെങ്കിലോ?"

പെട്ടെന്നു കേശവൻനായക്കു ഉത്തരമുണ്ടായിരുന്നു: "പോരാത്തതു് വെലയ്ക്കു മേടിച്ചു കൊടുക്കും"

അന്നു വയ്യിട്ടു് നെല്ലു വൈക്കത്തിനു കൊണ്ടുപോകാൻ വള്ളം തയ്യാറായി. ആകെ നിലത്തിലുണ്ടായ നെല്ലു് പതിരു പോക്കി ഇട്ടിരിയ്ക്കുകയാണു്. പാട്ടനെല്ലു് അളന്നു ചാക്കിലാക്കി കെട്ടി വള്ളത്തിലേയ്ക്കു ചുമന്നു.

നിലത്തിലെ വിളവു സൂക്ഷ്മം ഒത്തിരുന്നു. ഒന്നരപ്പറ നെല്ലും കളമടിയും പതിരുമാണു് കേശവൻനായക്കു് മിച്ചം മുടക്കിയ വിത്തും കൂലിച്ചിലവും എല്ലാം പോക്കു്!

പാട്ടനെല്ലു് ജന്മിയുടെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുചെന്നു. ജന്മി ഒരു തിരുമുല്പാടാണു്. ചെന്നപ്പോഴുതന്നെ എന്തോ ഒരു ഭാവമാറ്റം തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കുള്ളതായി കേശവൻനായക്കു തോന്നി. പതിവില്ലാതെ, പാട്ടം മുഴുവനുണ്ടോ എന്നദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. ഇടയ്ക്കു് അദ്ദേഹം ഒന്നു പറയുകയും ചെയ്തു: "ഇക്കൊല്ലം പാട്ടം മുഴുവൻ കിട്ടുകയില്ലെന്നായിരുന്നു എന്റെ അറിവു്."

കേശവൻനായർ മൂത്ത മകനോടു കൊടുത്തു: "കുറഞ്ഞതു നൂറു കൊല്ലമായില്ലേ നിങ്ങൾ തിരുമേനി ഞങ്ങൾ 'അമ്പതു'' ഏറിട്ട്. ഒറ്റ നെല്ല് കൂടിശ്ശീഖയൊണ്ടോ?''

തിരുമുല്പാട് ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

ഒരൊറ്റ കുരു നെല്ല് കുറവില്ലാതെ പാട്ടനെല്ലളന്നു. എന്നിട്ടും തിരുമുല്പാടിന്റെ മുഖത്തു് ഒരു തൃപ്തി കണ്ടില്ല.

കേശവൻനായക്കും വള്ളക്കാക്കും പതിവിൻപടി ഊണു കൊടുത്തു. ഊണു കഴിഞ്ഞ് കേശവൻനായർ യാത്ര പറയാൻ ചെല്ലുമ്പോൾ തിരുമുല്പാട് ഒരു കാര്യം പറയാനുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. കേശവൻനായർ ചോദിച്ചു: "എന്താണോ അതു്?''

തിരുമുല്പാട് കേശവൻനായരുടെ മുഖത്തു നോക്കുന്നില്ല. അയാൾ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നടക്കുകയാണു്. ഒട്ടു നേരം കഴിഞ്ഞു. വീണ്ടും കേശവൻനായർ ചോദിച്ചു: "എന്താണോ?''

പെട്ടെന്നായിരുന്നു മറുപടി: "കൂടുതൽ പാട്ടത്തിനു് നിലം ഏല്പാൻ ആളു വന്നിട്ടുണ്ടു്. നല്ല പിടിപ്പുള്ളവൻ. നിലം വിടണം കേശവശ്ശാർ.''

കേശവൻനായർ ഇടിവാളു് ഏറ്റതുപോലെ നിന്നുപോയി. അയാൾക്കു് ഒരക്ഷരം പറയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

സ്വല്പനേരം അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു. തിരുമുല്പാടു് തുടർന്നു: "നല്ല ഒന്നാന്തരം നിലം. കുറഞ്ഞ പാട്ടത്തിനു്. നിങ്ങളെ അനുഭവിയ്ക്കുകയാണു്. അതിനി സാദ്ധ്യമല്ല. നിലം വിട്ടേയ്ക്കുക.''

കേശവൻനായർ ആ നടക്കുത്തിൽനിന്നും വിമുക്തനായി.

"നിലം അവിടത്തേതാ. എന്നാലും ചെലതെല്ലാം ഓക്കാനുണ്ടു്.''

"ഒന്നും ഓക്കാനില്ല.''

കേശവൻനായരുടെ ബുദ്ധിയിൽ ഒരു യുക്തി ഉദിച്ചു. "എന്തു പാട്ടുള്ളടുതലാണോ ഇപ്പോഠം ആരെങ്കിലും പറഞ്ഞി രിയ്ക്കുന്നതു്?"

"നാറ പറ നെല്ലു്. നല്ല പിടിപ്പുള്ള പുള്ളി. നിങ്ങഠം കൂടിശ്ശിഖ വരുത്തിയാൽ എങ്ങനെ ഈടാക്കും?"

കേശവൻനായർ ചുട്ട മറുപടി കൊടുത്തു: "ഇതുവരെ കൂടി ശ്ശിഖയില്ലല്ലോ."

സപല്പനേരം ആരും മിണ്ടിയില്ല. കേശവൻനായർ തുടന്നു: "തിരുമേനി, ഞാൻ ആ കൂട്ടതൽ പാട്ടം തരാം."

എന്നിട്ടും തിരുമുല്പാടിനു തൃപ്തിയാകുന്നില്ല. കേശവൻനായർ ചോദിച്ചു: "അവിടന്നെന്താ മിണ്ടാത്തതു്?"

"പിടിപ്പില്ലാത്തവരെ നിലം ഏല്പിയ്ക്കുന്നതേ എനിയത്തെ കാലത്തു ശരിയല്ല."

കേശവൻനായർ ചൊടിച്ചു: "എനിയ്ക്കു് പിടിപ്പില്ലെന്നു തിരുമേനി എങ്ങനറിഞ്ഞു? ഞാൻ കൂടിശ്ശിഖ വരുത്തിയോ?"

ഉത്തരമില്ല.

കേശവൻനായർ തുടന്നു: "ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയാം തിരുമേനി. ഇപ്പം തിരുമേനിയുടെ അടുത്തു വന്നതാരാണെന്നു് എനിയ്ക്കറിയാം. ഔതക്കുട്ടിയാ. പക്ഷേ അവനൊന്നും കൃഷിക്കരെ നല്ല തിരുമേനി! അവനൊന്നും മണ്ണിനെ സ്നേഹിയ്ക്കുന്നോനല്ല. കൊറെ പരവുവളം വാരിയിട്ടു് മണ്ണിന്റെ വീര്യം മുഴുവൻ വലിച്ചെടുത്തു വെളവൊണ്ടാക്കും. നാലഞ്ചുകൊല്ലം കഴിയുമ്പം തിരുമേനിയുടെ ഭൂമി വകയ്ക്കു കൊള്ളാത്ത തവിട്ടു മണ്ണു്. പല്ലു കരുക്കത്തില്ല."

തിരുമുല്പാടു് അപ്പോഴും അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നടക്കുകയാണു്. ഒരക്ഷരം മിണ്ടുന്നില്ല. കേശവൻനായർ തുടർന്നു: അയാളുടെ

തൊണ്ടയിടറി. കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു: "എന്നെ പെറ്റുവീണപ്പം ഞാൻ കണ്ടത് ഈ നിലമാ. എന്റെ കാരണോന്മാരടേം വീയപ്പാ ആ കണ്ടത്തിന്റെ വീരും. ആ മണ്ണിനോട് മാത്രമാ എന്റെ ആയുസ്സിലെ സ്നേഹം."

കേശവൻനായർ പൊട്ടിപ്പോയി: "ഹെന്നെ—ഹെന്ന—അതു തിരുമേനി വിട്ടൊഴിപ്പിക്കല്ല്."

തിരുമുല്പാടിന്റെ കരളും സ്വല്പം അലിഞ്ഞെന്നു തോന്നുന്നു. തിരുമുല്പാട് പറഞ്ഞു: "എനിയ്ക്കു പാട്ടം കിട്ടണം."

കേശവൻനായർ ഏങ്ങലടിച്ചു കരയുകയാണ്. അതിനിടയിൽ അയാൾ പറഞ്ഞു: "ആ പാട്ടം ഞാൻ തരാം."

അങ്ങിനെ കൂടിയ പാട്ടത്തിനു നിലം ഏറ്റിട്ട് കേശവൻനായർ മടങ്ങിപ്പോയി.

മുമ്പെല്ലാം കൊയ്ത്തു കഴിഞ്ഞ ഉടൻ പൊടിയിൽ നിലം രണ്ടുമൂന്നു ചാൽ ഉഴുവിയ്ക്കുമായിരുന്നു. അതിനുള്ള കൂലി കളത്തിൽനിന്നുതന്നെ നെല്ലായി കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഇക്കൊല്ലം കൊയ്ത്തുകഴിഞ്ഞു് ഒരു മണി നെല്ലില്ല. കഴിഞ്ഞ കൃഷിയ്ക്കു വാങ്ങിയ കടവും കൊടുത്തു് തീർത്തിട്ടില്ല. ഒരിടത്തു നിന്നും വാങ്ങാനും വഴിയില്ല.

വന്ന പിറ്റേദിവസംതന്നെ കേശവൻനായർ ഉഴുവുകാരെ വിളിച്ചു് ഒരു ചാൽ ഉഴുവിച്ചു. എങ്ങിനെ കൂലി കൊടുക്കുമെന്നു ചിന്തിച്ചില്ല. അന്നുമുതൽ കൂലിയ്ക്കുവേണ്ടി ഉഴുവുകാർ നടപ്പാണ്. ആ കൂലി കൊടുക്കാതെ പിന്നെ ഉഴുവിയ്ക്കാനൊക്കുമോ?

അങ്ങിനെ പാടം മുറിഞ്ഞു കയറി അയൽനിലങ്ങളിൽ മാസംതോറും ഉഴവു നടക്കുന്നുണ്ട്. അമ്പതു് കതിര കയറി കാട്ടുപിടിച്ചു കിടക്കുന്നു.

അപ്പോഴും ഔതക്കുട്ടി വന്നു. വൈക്കത്തുകാർക്കു് കൊടുക്കാമെന്നേറ്റ കൂടുതൽ പാട്ടവും അമ്പതു പറ നെല്ലും കൊടുക്കാമെന്നു്

അയാൾ പറഞ്ഞു. കേശവൻനായർക്ക് ദേഷ്യമാണ് വന്നത്. "ഇല്ലെടാ നീ അതാലോചിയ്ക്കണ്ട ഞാൻ നിനക്ക് ഈ നിലം കൈവശം വിട്ടുതരില്ല"

കൃഷിയിറക്കാൻ കാലമായി. വരമ്പുകുത്തു തീർന്നു. വെള്ളവും വറ്റിയ്ക്കുന്നു. ഉഴവില്ലാതെ, കള എടുക്കാതെ നിലം ഒരുങ്ങാതെ അമ്പതു കിടക്കുകയാണ്. പാവം, കേശവൻനായരുടെ കൈയ്യിൽ വിത്തുമില്ല.

അയാളുടെ സമരം ഭാര്യയോടായി. ഒരു പശുവിനെ വില്ക്കണം. അവക്കതിനിഷ്ടമില്ല.

അവർ പറഞ്ഞു. "വെള്ളം കുടിച്ചു കെടക്കുന്നു. ആ പശു മൂലമാ: ഞാനിപ്പം സമ്മതിയ്ക്കുന്നില്ല"

കേശവൻനായർക്കു ദേഷ്യംവന്നു. "പിന്നെങ്ങനെ വെതയ്ക്കുമെടി?"

"വെതയ്ക്കണ്ട"

"ഞാൻ കൃഷിക്കാരനാ. ഞാൻ വെതയ്ക്കും."

"ഓ! കൃഷിക്കാരൻ!"

ഭാര്യയുടെ സമ്മതം കൂടാതെതന്നെ കേശവൻനായർ ഒരു പശുവിനെ വിറ്റു. വിലയ്ക്കു വാങ്ങിയ ആളും പശുവിനെയും കൊണ്ടു പോയപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ തലയിൽ കൈവച്ച് കണ്ണീരോടെ പിരാകി: "ഈ കൃഷി കൊണം പിടിയ്ക്കുത്തില്ല"

അമ്പതു പറ വിത്തിനും പത്തു രൂപ കൂലിച്ചെലവിനും പശുവിന്റെ വില തികഞ്ഞു.

അങ്ങിനെ കേശവൻനായർ വിത്തുകെട്ടി വെള്ളത്തിലിട്ടു. പിറ്റന്നു വിത്തെടുത്തു മൂന്നാം ദിവസം വിത്തഴിച്ചുനോക്കി. പ്രകൃതി വിത്തു കിളുത്തിട്ടില്ല. അന്നു വിതയ്ക്കണമെന്നുമാണ്. കൂട്ടി മാപ്പിള ഉപദേശിച്ചു അതു വാരിവിതയ്ക്കാൻ. മണ്ണിൽ കിടന്നു കിളുത്തോളുമത്രേ. അതല്ലേ ഗതിയുള്ളൂ. അങ്ങിനെ ചെയ്തു.

അയൽനിലങ്ങളിൽ നെല്ല് തഴച്ചു വളരുന്നു. ആ അമ്പതിൽ കളയും കതിരയും തഴച്ചു പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒറ്റ നെല്ലാലില്ല. നിലം പിഴച്ചു എന്ന പേര് കേശവൻനായക്കു മിച്ചം.

അക്കൊല്ലം വിളവെടുപ്പു കഴിഞ്ഞു. അമ്പതു കൊയ്യേണ്ട കാര്യമേയില്ല. പാട്ടം കൊണ്ടുചെല്ലേണ്ട തിയതി കഴിഞ്ഞു. തിരുമുല്പാട് സ്ഥലത്തെത്തി. കേശവൻനായർ ഒളിവിലാണ്. മൂന്നു ദിവസം തിരുമുല്പാട് അയാളെ അന്വേഷിച്ചു നടന്നു കണ്ടുകിട്ടിയില്ല

അടുത്ത നാളിൽ അമ്പതിൽ ഔതക്കുട്ടിയുടെ ഉഴവുകാർ ഇറങ്ങി നിലം ഉഴുതു. തിരുമുല്പാട് വരമ്പിൽ നിൽപ്പുണ്ട്.

* * * *

പിന്നത്തെ വിളവിറക്കു കഴിഞ്ഞു. എന്നും രാവിലെ കൃഷിയുള്ള കൃഷിക്കാരനെപ്പോലെ കേശവൻനായരും ഇറങ്ങിപ്പോകും. പോക്കു കണ്ടാൽ എവിടയോ കൃഷി ഉണ്ടെന്നു തോന്നും. ഒട്ടു പുലർന്നു വരികയുള്ളൂ. അതു പത്തു നാല്പതു കൊല്ലക്കാലത്തെ ശീലമാണ്.

അടുത്ത അമ്പതുപറ നിലത്തിലെ നെല്ല് കേശവൻനായനെ വെല്ലുവിളിച്ചെന്നപോലെ കുതിച്ചു കയറുകയാണ്. എന്നും അവിടെ അയാളം പോകും. ഒരു ചെറിയ ചുഴപ്പുപോലെ ഒരിയ്ക്കൽ നെല്ലാലിനു കണ്ടപ്പോൾ കേശവൻനായരുടെ നെഞ്ച് നീറി. അയാൾ ഔതക്കുട്ടിയെ തേടിപ്പിടിച്ച് വിവരം പറഞ്ഞു. അതു മാത്രമല്ല, നിന്നു വേണ്ടതു ചെയ്തിച്ചു.

ഒരു ഇടപാട്

കണക്കു തീർത്തപ്പോൾ കോരൻ ഇട്ട്യാതിയ്ക്ക് ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ കൊടുക്കാനുണ്ട്. കോരന്റെ കൈയ്യിൽ കാശുണ്ടെങ്കിൽ ഇട്ട്യാതി ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ കൊടുക്കും, അതുപോലെ ഇട്ട്യാതിയുടെ വക്കൽ കാശുണ്ടെങ്കിൽ കോരനും കൊടുക്കും. അങ്ങിനെ കുറെ കാലമായി നടന്നുവന്ന ഒരു ഏർപ്പാടാണ്, അവസാനത്തിൽ മുൻ പറഞ്ഞപോലെ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപയിൽ ചെന്നുനിന്നതു്.

ആ കണക്കുതീർക്കൽ മനഃപൂർവ്വമായി ഇരുവരും ഒരിടത്തു കൂത്തിയിരുന്നു കുറിപ്പുനോക്കി ചെയ്തതല്ല അവർക്കു കുറിപ്പും നാരാംവഴിയും പേരേടും ഒന്നുമില്ല. ഒരു ജോലിയില്ലാത്ത ദിവസം മാണിക്കത്തു മാവിൻചുവട്ടിൽ ഇരുവരും ഇരുന്നു വർത്തമാനം പറഞ്ഞു ആ വർത്തമാനം കൊടുക്കൽ വാങ്ങലിലെത്തി. അപ്പോൾ തിട്ടപ്പെടുത്തലായി. സൗഹാർദ്ദമായിതന്നെയാണു് ആ തിട്ടപ്പെടുത്തൽ നടന്നതും.

ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ! അതുമുഴുവൻ സംഖ്യ ഉണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ കോരനു് ഒരു വലിയ സംശയം അതുമുഴുവനാണിടയില്ലെന്നാണു് കോരന്റെ ഉള്ളു പറയുന്നതു്. ആ കണക്കുതീർക്കലിൽ എന്തോ പിശകുണ്ടെന്നു് അവനു് ഒരു തോന്നൽ കൊടുത്ത സംഖ്യകൂടാതെ ഓർമ്മയില്ലാതെ പോയിട്ടുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ വാങ്ങിയ സംഖ്യ കൂടുതൽ ആയി കണക്കാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ആകപ്പാടെ

കോരനു് ഒരു ബോദ്ധ്യമില്ലായ്മ. അതിനു് ഇട്ട്യാതിയെ കുറ പ്പെടുത്താനും വയ്യ; അതുയും സംഖ്യ താൻ കൊടുക്കാനില്ലെന്നു പറയാനും വയ്യ. ഒരുപക്ഷേ സംഖ്യയുടെ വലിപ്പത്തിൽനിന്നുണ്ടായ പേടിയായിരിക്കും ആ സംശയം ജനിപ്പിച്ചതു്.

പോകാൻനേരത്തു് ഇട്ട്യാതി കോരനോടു പറഞ്ഞു: "അപ്പഴേ അളിയാ! ഇന്നു മരെ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ അളിയൻ തരണം. മറക്കല്ലേ!"

അതു പതിവില്ലാത്ത ഒരു കാര്യമായിരുന്നു വളരെക്കാല മായി സ്നേഹിതന്മാരെന്നനിലയിൽ അവർ കൊടുക്കൽ വാങ്ങൽ നടത്തിവരികയാണു്. "മറക്കല്ലേ" എന്നു് ഉറപ്പിച്ചു് ആരും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇന്നിങ്ങിനെ എടുത്തു പറയാൻ കാര്യം ഇന്നത്തെ കണക്കുതീർപ്പു്, ഇനി ഒരിയ്ക്കൽ അഴിച്ച വീണ്ടും ഉണ്ടാകാതിരിയ്ക്കാനല്ലേ? ഇരുപത്തഞ്ചായി സ്ഥിരപ്പെടുത്താനല്ലേ? ആപ്പോഴും എവിടെയോ പിശക കാണുമെന്നു കോരനും തോന്നി. എന്നാലും കോരനു് എതിർക്കാൻ വയ്യ. കോരൻ പറഞ്ഞു: "നമ്മ അങ്ങാട്ടുമിങ്ങാട്ടും കൊടുത്തതും മേടിച്ചതുമൊണ്ടു്. അതു് ഏനും ഓർത്തേമാ."

ഇട്ട്യാത ചോദിച്ചു: "താനെന്താ അങ്ങനെ പറേന്നെ? നമ്മാ കണക്കു തീർത്തല്യോ ഇരുപത്തഞ്ചെന്നെത്തിയെ."

അതിനുത്തരം പറയാതെ കോരൻ പോയി. നടക്കുമ്പോഴും ഇരിക്കുമ്പോഴുമെല്ലാം കോരനു് ആ കൊടുക്കൽ വാങ്ങലിനെക്കുറിച്ചാണോർമ്മ. അതുയും സംഖ്യ കൊടുക്കാനില്ല എന്നു് അയാൾ വിശ്വസിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

മൂന്നു ദിവസത്തേയ്ക്കു് അവർ തമ്മിൽ കണ്ടില്ല. നാലാം ദിവസം യാദൃച്ഛികമായി കണ്ടപ്പോൾ ഇട്ട്യാതി കോരനോടു പറഞ്ഞു: കോരച്ചാ, ഏനു് കൊറച്ചു് കാര്യമേണ്ടാരുന്നല്ലോ. ഒരു അത്യാമശ്യം."

മുമ്പ് ആ സ്നേഹിതന്മാർ തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോഴും അങ്ങിനെ ആയിരുന്നില്ല സംസാരം ആരംഭിയ്ക്കുക. ഇന്നും കണ്ട ഉടൻ പണം ചോദിച്ചു. തന്നയുമല്ല ചോദിച്ച സ്വരത്തിനും ഒരു പ്രത്യേകതയുണ്ടായിരുന്നു. ആ സംഖ്യ ഈടാക്കാനുള്ള ശ്രമമാണെന്നു കോരനു തോന്നി. അയാളം പറഞ്ഞു: "ഏൻ കൈയ്യിലിപ്പം കാശില്ല"

എന്നിട്ടയാളം അങ്ങു നടന്നു. ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു സ്വല്പം ഈഷ്യു തോന്നി, അയാളം ചോദിച്ചു: "അതെന്താടോ അങ്ങനെ പറേന്നെ? അതു മര്യാതയാണോ?"

കോരൻ ഒന്നും പറയാതെ നടന്നു. ഇട്ട്യാതി തുടർന്നു: "ഏനു കാശ്രുതരാനൊള്ളപ്പം ഏനു് ആവശ്യമൊള്ളപ്പം ചോതിച്ചാലിതാണോ മേണ്ടതു്? ഏനു കാശ്രുതരണം. തരാതൊക്കുതല്ല."

"എന്നാൽ താൻ മേടിച്ചോ."

അങ്ങിനെ അവർ പിരിഞ്ഞു.

രണ്ടു നാലു നാളം കഴിഞ്ഞു് ഒരു വലിയ സംഭവമുണ്ടായി. വഴിയിൽവെച്ചു് കോരനും ഇട്ട്യാതിയും തമ്മിൽ അടിപിടി കൂടി. അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ഓരോന്നു് അടിച്ചതേ. രണ്ടാമതു് ഇട്ട്യാതി കോരന്റെനെഞ്ചിനു് ഇടിയ്ക്കാൻ കൈചുരുട്ടിയപ്പോൾ കോരന്റെ അമ്മാവൻ ഓടി എത്തി ഇട്ട്യാതിയെ അടിച്ചു ഇട്ട്യാതിയുടെ ചിറ്റപ്പൻ കോരന്റെ അമ്മാവനെ തല്ലി. ആകെക്കൂടി നാലു പേരുംകൂടി പിടിയും അടിയുമായി. ആരോ ആരൊക്കയോ തല്ലി. ഇരുകൂട്ടരുടേയും ബന്ധുക്കാരെത്തി. പിന്നെ നാട്ടുകാരും. നാട്ടുകാർ ഇടപെട്ടു് വഴക്കു തീർത്തു. പക്ഷേ ആ നാട്ടിലെ പറയർ രണ്ടു കക്ഷിയായി.

അതവിടംകൊണ്ടും അവസാനിച്ചില്ല. ഇരുകൂട്ടരും പോലീസിൽ ഹർജി കൊടുത്തു. പണ്ടു് ഒരു വക്കീൽഗുമസ്ഥനായിരുന്ന ഒരു കുടിവക്കീലാണു് കോരന്റെ ഭാഗം പിടിച്ചതു്. ഇട്ട്യാതിയുടെ

ഭാഗം സ്ഥലത്തെ കമ്യൂണിസ്റ്റ്പാർട്ടി സെക്രട്ടറിയും. ഇരു കൂട്ടരും കുറെ അധികം ദിവസം പോലീസ്സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്കു നടന്നു. അവസാനം ഹേഡ്മുദ്ദേഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യസ്ഥതയിൽ ആ വഴക്ക് എഴുതിവെച്ചവസാനിച്ചു വ്യവസ്ഥ ഈ വെള്ളപ്പൊക്ക കാലത്തു് ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപയും കോരൻ ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു കൊടുക്കണമെന്നാണു്. കേസിനും വഴക്കിനുമായി ഇരുകൂട്ടരും ചെലവുചെയ്ത സംഖ്യ സഹിയ്ക്കുക. പൊതുസ്ഥലത്തു കിടന്നു ലഹളയുണ്ടാക്കിയതിനു് ഇരുകൂട്ടരും ഒരു പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു കേസു രാജിയായി വാതിപ്രതികം മടങ്ങിപ്പോന്നു കഴിഞ്ഞു് സെക്രട്ടറിസാറും കൂടിവക്കീലും ഹേഡ്മുദ്ദേഹത്തെയും മാത്രമായി കുറെ സമയം കഴിച്ചു.

അങ്ങിനെ ആ കാര്യം അവസാനിപ്പെങ്കിലും താൻ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ കൊടുക്കാനില്ലെന്നാണു് കോരൻ പറയുന്നതു്. തനിയ്ക്കു് ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപയും കിട്ടാനുണ്ടെന്നു് ഇട്ട്യാതിയും വാദിച്ചു. അവൻ പറഞ്ഞു: "കൊയ്ത്തു കഴിയട്ടെ. തന്നില്ലേലു് രാശി പറഞ്ഞോരിരിപ്പൊണ്ടല്ലോ."

കോരന്റെ അമ്മാവൻ ഇങ്ങനെയാണു് കോരനെ ഗുണദോഷിയ്ക്കുന്നതു്:

"വേണ്ടപ്പെട്ടവരു ചേന്നു് രാശി പറഞ്ഞതാ. നിന്റെ ഭോദ്യത്തിനു് കൊടുക്കാനില്ലാരിയ്ക്കും. എന്നാലും നമ്മാ മാക്ക പറഞ്ഞു. അതു കൊടുക്കണം."

കോരൻ സമ്മതിച്ചു: "ഏനതു കൊടുക്കും. ആ നാറീന്റെ കാശ് ഏനു മേണ്ട."

കോരന്റെ തറയിൽ എല്ലാവരുംകൂടെ ചേന്നു് ഒരു തീരുമാനംചെയ്തു കോരൻ അക്കൊല്ലം കൊയ്യുന്ന നെല്ലിൽ ഒരു കുറുപോലും വീട്ടുചെലവിനു് എടുക്കരുതു്. അതു മുഴുവൻ അവൻ തന്നെ സൂക്ഷിച്ചു വിറവു് കടം വീട്ടട്ടെ.

അക്കൊല്ലത്തെ കൃഷി നാടാകെ മെച്ചപ്പെട്ടതായിരുന്നു കുന്നുമ്മേൽ പടിഞ്ഞാറെപുറം പാടത്തു് ഇതുപോലെ നെല്ലു് ഒരു കാലവും പിടിച്ചിട്ടില്ല. കല്ലേപ്പുറത്തെ കൃഷിക്കാരുടെ നെഞ്ചിനു് ഒരു തണുപ്പാണു്. ഇക്കൊല്ലം വേലക്കാക്കും വല്ലതും നാഴി നെല്ല കിട്ടും. ഇതു് ഇവിടെ മാത്രമല്ല: കുട്ടനാട്ടു് മുഴുവൻ ലക്ഷ്മീദേവി മനസ്സറിഞ്ഞു് അനുഗ്രഹിച്ചിരിയ്ക്കുകയാണു്.

കോരൻ ഇക്കൊല്ലത്തെ കൊയ്ത്തിനെക്കുറിച്ചു വ്യക്തമായ ഒരു പരിപാടിതന്നെ മനസ്സിൽ തയ്യാറാക്കി. ആ കടം വീട്ടുക മാത്രം പോര; പത്തു ചക്രം കൂട്ടുതലായി ഉണ്ടാക്കുകയും വേണം. നാട്ടിലെ കൊയ്ത്താണു് ആദ്യം തുടങ്ങുന്നതു്. പട്ടിണിപിടിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന കാലത്തെ കൊയ്ത്താകുന്നതുകൊണ്ടു് കൊയ്ത്തുകാർ ധാരാളം കാണും. പെട്ടെന്നു് കൊയ്ത്തും മെതിയുമെല്ലാം തീരുകയും ചെയ്യും. പവിട്ടിപ്പിടിച്ചുനിന്നു് ഒരു ദിവസം തികച്ചുള്ള കൊയ്ത്തു് കിട്ടാൻ വിഷമമാണു്. അതുകൊണ്ടു് നാട്ടിലെ കൊയ്ത്തു് വലിയ കിട്ടപ്പോരുള്ളതായിരിയ്ക്കുകയില്ല പിന്നെ നാട്ടു വിട്ടു പോയി കൊയ്യണം. അതിനായി നേരത്തെതന്നെ ചമ്പക്കുളത്തും നെടുമുടിയിലുമെല്ലാമുള്ള നാലഞ്ചു കൃഷിക്കാരുമായി അയാൾ നേരത്തെ ഏർപ്പാടാക്കുകയും ചെയ്തു.

കോരൻ മാത്രമല്ല, എല്ലാവർക്കും അങ്ങിനെ ഓരോ പദ്ധതികളുണ്ടു്. ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോ കാര്യങ്ങളും സാധിയ്ക്കാനുണ്ടു്. ഇപ്പോഴും വലിയ പട്ടിണിയാണെങ്കിലും സുഭിക്ഷതയുള്ള കാലം വരുന്നു എന്ന വിചാരം എല്ലാവരേയും ഉത്സാഹപ്പെടുത്തുന്നു.

ആ നാട്ടിൽ ആദ്യം കൊയ്യുന്നതു് ഒരു അഞ്ഞൂറു പറ കണ്ടമാണു്. ഇളവിത്താണു് വിതച്ചിരുന്നതു്. നേരത്തെയുള്ള വിതയുമായിരുന്നു. ഒരു തിയതി ആ കണ്ടം കൊയ്ത്താണെന്നു കേട്ടു. കാട്ടുതീപോലെ നാടെങ്ങും ആ വാർത്ത പരന്നു. അന്നു പ്രഭാതത്തിനുമുമ്പു് ഒരു അയ്യായിരം പേർ അരിവാളുമായി വരമ്പത്തു കൊയ്യാൻ ചെന്നിരിപ്പായി. കൃഷിക്കാരൻ കൊയ്യിക്കാൻ

വരമ്പിൽ വന്നു. പക്ഷേ എങ്ങിനെ കൊയ്ത്തു തുടങ്ങും? ആ ആറ്റം ഉറങ്ങിയാൽ നെല്ലെല്ലാം ചവട്ടിക്കുഴച്ചു കളയുകയേയുള്ളൂ. അതുമാളകൊടുക്കാൻ വിസ്തീർണ്ണം ആ നിലത്തിനില്ല കൃഷിക്കാരൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ പോയി.

പിറ്റേന്നും അങ്ങിനെതന്നെ ആറ്റം കൂടിയിട്ടുണ്ടെന്നു കൃഷിക്കാരൻ വീട്ടിലിരുന്നറിഞ്ഞു. അയാൾ വന്നതേയില്ല. ഉച്ചയായപ്പോൾ കുറെ പേരെല്ലാം പിരിഞ്ഞു. ഉച്ചയ്ക്കുമേൽ കൃഷിക്കാരൻ വന്നു അതൊരു മിന്നൽകൊയ്ത്തായിരുന്നു. നാലു മണിക്കൂർകൊണ്ട് അഞ്ചാറു പറ നിലം കൊയ്തീന്നു.

ആ കൊയ്ത്തിൽ കോരനു് നാലിടങ്ഴി നെല്ലു കിട്ടി

ഒരാഴ്ചകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവിടെയുമിവിടെയുമെല്ലാം ചെത്തായി. കൊയ്ത്താളുകൾ നിരന്നു എന്നാലും ഒരു ദിവസത്തെ മിനക്കേടിനു് ആൾക്കും അരപ്പറ നെല്ലിൽ കൂടുതൽ കിട്ടിയിട്ടില്ല. അതു് അന്നന്നത്തെ ചെലവു കഴിഞ്ഞുപോകാനുണ്ടു്.

കോരനു് പതിനഞ്ചു ദിവസത്തെ കൊയ്ത്തുകൊണ്ടു് ആറു പറ നെല്ലു് കിട്ടി. വീട്ടിൽ മുൻ തീരുമാനമനുസരിച്ചു് ഒന്നും കൊടുത്തില്ല എന്നാലും ആ ആറു പറ നെല്ലും ചെലവായിപ്പോയി. അവനു് ഒരു അരുവാൾ ഇല്ലായിരുന്നു. ആ കൊല്ലം മുഴുവൻ കൊയ്യേണ്ടതാണു്. ഒരു അരുവാൾ തീപ്പിച്ചു. ഒരു കൈലി വാങ്ങി. പിന്നെ കാപ്പിക്കടയിലും സ്വല്പം കൊടുക്കാനുണ്ടായിരുന്നു.

വെളിയിലേയ്ക്കു കൊയ്ത്തിനു പോകുമ്പോൾ ഒന്നും ചെലവാക്കാതെ സമ്പാദിയ്ക്കാമെന്നാണു് നിശ്ചയം.

ഒരു ദിവസം പുറവേലിയിൽക്കൂടി കോരൻ പോകുമ്പോൾ എതിരെ ഇട്ട്യാതി വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ ഇട്ട്യാതി എന്തോ പറയാനുള്ളതുപോലെ നിന്നു. കോരനും നിന്നു.

ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു സത്യത്തിൽ ഒരു കാര്യം പറയാനുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞു: "കോരച്ചാ, ആ കണക്കിലൊരു പൈശകൊണ്ട്."

കോരൻ ചോദിച്ചു: "എന്നാ പൈശകാ, എന്നാനീം അതിലു കൂട്ടതല്ല തരണോ?"

പരിഭവപ്പെട്ടപോലെ ഇട്ട്യാതി മറുപടി പറഞ്ഞു: "ഇയ്യാളെന്തിനാ കലമ്പുന്നെ? ആ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപേലു് നാല്പ രൂപ ഇയാളു തന്നതാ. ഞാനതു് ഇന്നാളാ ഓത്തെ അപ്പും മൊതല്ല തന്നെ കാണണമെന്നുവച്ചു."

കോരനു തീർച്ചയായും പരിഭവിയ്ക്കാൻ കാരണമുണ്ടു്, അയാൾ തെറ്റുകാരനല്ല. ഇതുയെല്ലാം കേസിനും വഴക്കിനും ഉത്തരവാദി കോരനല്ലെന്നു തെളിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. അയാൾ പറഞ്ഞു: "നേരു നേരായിട്ടു തെളിയും."

"താൻ ഇരുപതിരുപ്പാ തന്നാ മതി."

"അതെന്തിനാ? ഇരുപത്തഞ്ചും തരും. അതല്ലോ മദ്ധ്യസ്ഥന്മാരു നിശ്ചയിച്ചെ."

കോരൻ നടന്നു. ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു് പിന്നീട്ടു് ചിലതെല്ലാം പറയുവാനുണ്ടായിരുന്നെന്ന പോലെ അവിടെ തന്നെ നിന്നു. കോരൻ ദൂരെയായിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇട്ട്യാതി സ്വാഗതമായി പറഞ്ഞു: "ഇയ്യാളെന്തൊരു മൊശടാ! ഇപ്പും സത്യം പറയാമ്പോയ എന്നാ കുറച്ചാരൻ. എന്നാലെക്കൊണ്ടു് അയ്യാളു ഇരുപത്തഞ്ചും തരട്ടെ, എൻ മേടിയ്ക്കും."

കോരൻ നാട്ടിലെ കൊയ്ത്തു കഴിഞ്ഞു് ചമ്പക്കുളത്തിനു് കൊയ്യാൻ പോയി.

ഒരു ചിറയിലുള്ള പന്തകളിൽ പത്തുനൂറു കൂടി കൊയ്ത്തുകാർ താമസമുണ്ടു്. പരിചയമുള്ള ഒരു കൂട്ടരുടെ കൂടെ കോരൻ താമസമായി. അവിടെ പത്തു പതിനഞ്ചു ദിവസത്തെ

കൊയ്ത്തു വരും. നല്ല നെല്ലുമാണ്". എത്രനെയും ചെലവു കഴിച്ച് ഒരു മുപ്പതു പറ നെല്ലു കൊണ്ടുപോകാം. ഒരു വിഷമം മാത്രമുണ്ട്", ഉച്ചയ്ക്കു വല്ല വാണിയപ്പുരയിൽനിന്നും ചോറുവാങ്ങി ഉണ്ണണം. അത്താഴം തീച്ചയായും പാതിരാവായേ ഉണ്ണാനൊക്കുകയുള്ളു കൊയ്ത്തുകഴിഞ്ഞുവന്നു വേണമല്ലോ നെല്ലുപുഴുങ്ങി വറുത്തു കുത്തി അത്താഴം വയ്ക്കാൻ അപ്പോഴും സന്ധ്യയ്ക്ക് ഒരു കാപ്പി കൂടിയും വേണം എന്തായാലും ആഹാരം കറയ്ക്കാനൊക്കുമോ? കോരൻ ഒരു വാണിയപ്പുരയിൽ കാപ്പിയും ഉപ്പുമപ്പാടാക്കി.

അവിടെ ചെന്നിത്തലക്കാർ മൂന്നു നാലു കൂടികളും വന്നിട്ടുണ്ട്". അതിലൊരു കൂടിയിലുള്ള ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ ആലപ്പുഴയിൽനിന്നും വന്നപ്പോൾ. ഒരു ഇളം ചുവപ്പു നിറമുള്ള ഷർട്ട് കൊണ്ടുവന്ന ഒരു നല്ല മുണ്ടും. കോരന്റെ പ്രായക്കാരായി ആ ചിറയിൽ പത്തു പതിനഞ്ചു ചെറുപ്പക്കാരുണ്ട്". രണ്ടു പന്തികളിൽ താമസിയ്ക്കുന്നു. അവർ മൂന്നു നാലു ദിവസംകൊണ്ടു കൂട്ടായിക്കഴിഞ്ഞു. എല്ലാവർക്കും ആ ഉടുപ്പ് പിടിച്ചു. ഒരാൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

"നമക്കെല്ലാർക്കും ഇങ്ങനെ ഓരോ ഉടുപ്പും ഈ മുണ്ടും മേടിയ്ക്കണം. എന്നിട്ട് അതുമിട്ടു നടക്കണം, എന്താ?"

മറെറാരാൾ പറഞ്ഞു: "അതു നല്ലതാ."

മൂന്നാമൻ പറഞ്ഞു: "അങ്ങനെതന്നെ."

ആ പ്രമേയം അംഗീകരിയ്ക്കപ്പെട്ടു. കോരനും എതിർത്തില്ല. എന്നല്ല, ആ ഉടുപ്പിനോട്" അവനും ഒരു കൊതിയുണ്ട്".

പിറേറന്നാൾ എല്ലാവരും നെല്ലു വിറവു കാഴ്ചയുണ്ടാക്കി. ആലപ്പുഴയ്ക്കു പോകുകയാണ്". അന്നത്തെ സിനിമയും കാണണം. കോരനും" അതുവരെ കിട്ടിയതു" മുഴുവൻ വില്ലേണ്ടിവന്നു.

ഒരു കാര്യം ശരിയായിരുന്നു. പിറേറന്നു് പത്തു പതിനാലു ചെറുപ്പക്കാർ ഒരേ വേഷത്തിൽ കൊയ്യാനിറങ്ങിയതു് കാണാൻ ഒരു ശേലുള്ള കാഴ്ചയായിരുന്നു

വിചാരിച്ചതുപോലെ ചമ്പക്കുളത്തെ കൊയ്ത്തു് നീണ്ടു നിന്നില്ല. പത്താം ദിവസം കൊയ്ത്തും മെതിയും തീർന്നു വാണിയപ്പുരയിൽ കണക്കു തീർത്തപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടു പറ നെല്ലു കൊടുക്കണം. ആ നെല്ലളന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പിന്നെ രണ്ടു പറ നെല്ലാണു് മിച്ചം. അതും വിറ്റു കാശാക്കിക്കൊണ്ടു് കോരൻ കാവാലത്തിനുപോയി.

ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു കൊടുക്കാനുള്ള കടത്തെക്കുറിച്ചു് കോരനു ഓർമ്മയില്ലാതില്ല. എങ്കിലും പഴയ ഗൌരവമില്ല. ഇട്ട്യാതിയുമായി ഒരിക്കൽ സംസാരിച്ചുകഴിഞ്ഞു താൻ തെറ്റുകാരനല്ലെന്നും തെളിഞ്ഞു. എന്നാലും ആ കടം വീടണം.

കാവാലത്തെ കൊയ്ത്തു തീരെ ഗുണപ്പെട്ടില്ല കൂടാതെ കൊയ്ത്താകുന്നതിനു മൂന്നു നാലു ദിവസം മുമ്പേ അവിടെ ചെന്നു താമസവുമായി. അവിടെനിന്നും വെറുംകൈയോടാണു് കോരൻ കൈനകരിയ്ക്കു പോയതു്.

കൈനകരിയിൽചെന്നു് നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തലവടിയിൽ താമസക്കാരനായ അവന്റെ ചിറ്റപ്പൻ അവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നു അയാളുടെ മകളുടെ കല്യാണമാണു്. പുട്ടിലിലും വട്ടിയിലുമായി കോരൻ പത്തു പതിനഞ്ചു പറ നെല്ലു് കെട്ടിവച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒന്നും കൊടുക്കാതെ പറഞ്ഞയയ്ക്കാനൊക്കുമോ? പത്തു പറ നെല്ലു് അങ്ങിനെ സൌജന്യം പോയി

എന്തിനു്? നാടാകെ കൊയ്തു നടന്നിട്ടു് വെറുംകയ്യോടെന്നു തന്നെ പറയാം, കോരൻ മടങ്ങി എത്തി. ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു പണം കൊടുക്കേണ്ട തീയതി കഴിഞ്ഞു. കോരൻ ഒളിച്ചിരിക്കുകയാണു്.

ഇട്ട്യാതി കോരനെ അനേഷിക്കുന്നുമില്ല ആ സംഭവം എല്ലാവരും മറന്നതുപോലെ ആരുമാരും ചോദിച്ചുമില്ല കോരന്റെ അപ്പൻമാത്രം ഒരിക്കൽ ചോദിച്ചു: "ആ കടം മീടണ്ടേടാ?"

കോരൻ നിസ്സങ്കോചം ഉത്തരം പറഞ്ഞു: "ആ കാശ്° എന്റെ കൈയ്യിലൊണ്ട്°."

"എന്നാലങ്ങു കൊടുത്താലെന്താ?"

"അടി, അയ്യാള ചോദിയ്ക്കട്ടെ. എന്നിട്ട കൊടുക്കാം."

ആ മേടമാസം, ഇട്ട്യാതിയും കോരനും തമ്മിൽ കാണാതെ കഴിഞ്ഞു: അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങിനെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഓരോ നിമിഷവും കോരനു പേടിയാണു°. എന്നെങ്കിലും ഒരു ദിവസം ഇട്ട്യാതിയെ കാണേണ്ടിവരും. കണ്ടാൽ എന്തു പറയും? ആ ഉപ്പു വാങ്ങിയതും, വാണിയപ്പുരയിലെ സ്വാട്ടുള്ള അപ്പം വില നോക്കാതെ വാങ്ങിത്തിന്നതും, സൌജന്യം കൊടുത്തതുമെല്ലാം മടത്തരമായിപ്പോയി. അടുത്തകൊല്ലം ഈ അബദ്ധം വരികില്ല.

ഇടവപ്പാതി തുടങ്ങി ഭയങ്കരമായ കാറ്റും മഴയും പറത്തറകളിലെല്ലാം പട്ടിണി ആരംഭിച്ചു. ജോലിയും കൂലിയുമില്ലാത്ത കാലം തീർച്ചയായും പണം ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട° ഇട്ട്യാതി ഈ ഒരു ദിവസം വരും.

ഒരു ദിവസം ഇട്ട്യാതിയും കോരനും കണ്ടുമുട്ടി. അതു വഴിയിൽവച്ചാണു°. ഇട്ട്യാതി കോരന്റെ തറയിലേയ്ക്കു പോവുകയായിരുന്നു. എന്തോ കാര്യത്തിനു° കോരനും പുറത്തിറങ്ങിയതാണു°

ഇട്ട്യാതി ചോദിച്ചു: "ആ കാശൊണ്ടോ ചങ്ങാതീ തരാൻ. ഇന്നു തീരേ തീ കത്തിച്ചില്ല. തന്നെ കണ്ട ചോദിയ്ക്കാമെന്നുവച്ചു മരുവാരുന്നു."

പെട്ടെന്നു° എന്തുത്തരം പറയണമെന്നു കോരനറിഞ്ഞുകൂട, ഇല്ലെന്നു പറയാമോ ഒണ്ടെന്നു പറയാമോ? കോരൻ അറിയാതെ തന്നെ ഒരുത്തരം നാവിലൂയന്നു.

"ഏൻ ആ കാര്യ ചങ്ങാതിക്ക തരാമ്മേണ്ടി മച്ചോണ്ടിരുന്നു. ചങ്ങാതി മരുമെന്നു വിചാരിച്ചു. മന്നില്ല. ഓരോന്നായിട്ടെട്ടത്തു ചെലവായിപ്പോയി."

"ഏൻ വരാതിരുന്നതു് അന്നു് ഏൻ കൈയി നെല്ലും ചക്കോം ഒണ്ടാരുന്നു. കാര്യ കൈയിലിരിയ്ക്കും ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പം മേടിയ്ക്കാമെന്നുവെച്ചു."

കോരന്റെ ബുദ്ധി തെളിഞ്ഞു: "ചക്കുമലേ്യാ ചെങ്ങാതി, കൈയിലിരുന്നാ ചെലവാ."

ഇട്ട്യാതി സമ്മതിച്ചു: "അതൊള്ളതാ."

സഹതാപത്തോടെ കോരൻ ചോദിച്ചു: "ഇന്നും് തറേ തീ കത്തിച്ചിലേ്യാ?"

"ഇല്ല അതലേ്യാ എറങ്ങിയെ. ഒന്നുമിലേ്യാ ചങ്ങാതീടെ കൈയിലു്?"

കോരൻ പറഞ്ഞു: "ഏൻ കൈയിലൊര രൂപയൊണ്ടു്." ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു് ആശ്വാസമായി.

"എന്നാലതിങ്കു താ ഇന്നത്തേടം കഴിയട്ടെ. നാളെ മേറെ നോക്കാം."

* * * *

വീണ്ടും മാണിക്കത്തറ മാവിൻചുവട്ടിൽ ആ സ്നേഹിതന്മാർ വെടി പറഞ്ഞു രസിച്ചിരിയ്ക്കുന്നതു് ചിലപ്പോൾ കാണും. ഇന്നും അവർക്കു കൊടുക്കൽ വാങ്ങലുണ്ടു്.

രക്തത്തിനു കട്ടിയുണ്ട്

"ഞാനതു നിശ്ചയിച്ചതാ. ഞാനതു നടത്തും."

അച്ഛന്റെ നേരേ നിന്നല്ലെങ്കിലും ഗോപാലൻ അതു പറഞ്ഞു. അവൻ പുരയുടെ വടക്കുവശത്തു് നില്ക്കുകയാണു്. ശങ്കരൻനായർ കിഴക്കുവശം തിണ്ണയിലും. മകൻ ഉറപ്പിച്ചു പറയുകയാണു്. അവൻ അതു നടത്തും.

ശങ്കരൻനായർ 'നീ അതു നടത്തുമോടാ' എന്നലറിക്കൊണ്ടു ചാടി എഴുന്നേറ്റു് വടക്കുവശത്തേയ്ക്കോടി. കൈയ്യിൽ വടിയുമുണ്ടു്. അച്ഛന്റെ വരവുകണ്ടു്, ഗോപാലൻ ഓടുന്ന മട്ടിൽ നടന്നു. ശങ്കരൻനായർ കൈയ്യിലിരുന്ന വടി ഗോപാലന്റെ കാൽമുട്ടുകഠം നോക്കി വട്ടം എറിഞ്ഞു ഭാഗ്യംകൊണ്ടു് ആ ഏറു് കൊണ്ടില്ല.

ലഹളകേട്ടു് പാവ്വതിഅമ്മ പുറത്തിറങ്ങിവന്നു. അവർ അടുക്കളയിലായിരുന്നു.

അവർ ശാസനാരൂപത്തിൽ ഭർത്താവിനോടു ചോദിച്ചു:

"എന്തോന്നാ ഈ കലി കൊള്ളുന്നതു്?" ശങ്കരൻനായർ പറഞ്ഞു:

"അവൻ എന്റെ മുഖത്തുനോക്കിപ്പറയുന്നു, ആ കല്യാണം അവൻ നടത്തുമെന്നു്! അവൻ എന്നോടു ധിക്കാരം പറയുകയല്ലേ?."

പാവ്വതിഅമ്മ എന്നിട്ടും അല്പമായി ഭർത്താവിനെ കൂറ പ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു.

"അവൻ അതു് നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചെങ്കിലും മുഖത്തു നോക്കി അങ്ങിനെ പറയാൻ എന്തിനാ എട കൊടുത്തതു്?"

ശങ്കരൻനായരുടെ ദേഷ്യം ഭാര്യയുടെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു.

"അല്ലെങ്കിലും നിങ്ങളങ്ങനൊള്ള വകക്കാരാ. തന്തയെ തല്ലുന്ന വംശം!"

പാവ്വതിഅമ്മ ചൊടിച്ചു: "പിന്നെ എന്റെ കുട്ടത്തെത്ത പറയാനൊക്കത്തില്ല. ഞങ്ങക്കല്ല തന്തേ തല്ലുന്ന പാരമ്പര്യം."

"പിന്നാക്കൊടീ, എനിക്കാണോ?"

"ഞാനൊന്നും പറേന്നില്ല."

പാവ്വതിഅമ്മ വഴക്കു വർദ്ധിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കാനായി അകത്തു കയറിപ്പോയി. ശങ്കരൻനായർ കോപം സഹിയ്ക്കാതെ എന്തൊക്കയോ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അടുക്കളയിലിരുന്ന പാവ്വതി അമ്മയും.

വീട്ടിൽനിന്നുപോയ ഗോപാലൻ നേരെ നടന്നുകയറിയതു് ഗൌരിക്കുട്ടിയുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കാണു്. അതൊരുതരം വെല്ലുവിളി പോലെയിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ കാണണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടെ, ശങ്കരൻനായരെ കാണിയ്ക്കാനെന്നപോലെ ആ വഴക്കു കഴിഞ്ഞു് നേരെ അയാളം അവളുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോകുന്ന അച്ഛൻ കാണുന്നുണ്ടോ എന്നൊരു ഒളിവുപോലുമില്ല.

ശങ്കരൻനായർ ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:

"എടീ, അവൻ അങ്ങോട്ടാ പോണെ."

പാവ്വതിഅമ്മ വടക്കുവശത്തിറങ്ങിവന്നു നോക്കി. ഗോപാലൻ തിണ്ണയിലിരുന്നു് ഒരു ബീഡി കത്തിയ്ക്കുന്നു. അപ്പോഴം

ഗൗരിക്കുട്ടി മുറ്റത്തു വന്നു നിന്നു. അവർ തമ്മിൽ സംസാരിയ്ക്കുകയാണു്. അവരം കാലിന്റെ പെരുവിരൽകൊണ്ടു് നിലത്തെഴുതുന്നു. എല്ലാം ശങ്കരൻനായരും പാവ്വതിഅമ്മയും കണ്ടു.

ഇപ്രാവശ്യം പാവ്വതിഅമ്മയ്ക്കാണു് കലികൊണ്ടതു്.

"തേവിടിശ്ശി! അവളു്, തേ നോക്കിയേ നിന്നു കൊഴയുന്നതു്! അയ്യോ! എന്റെമ്പോറാറി! അവളെന്റെ കുഞ്ഞിനെ കൂടോത്രം കൊട്ടത്തു മയക്കിയിട്ടിരിക്കുവാ."

മകൻ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായി നഷ്ടപ്പെട്ടു പോയെന്നപോലെ പാവ്വതിഅമ്മ ദുഃഖിച്ചു. അവർ തന്നത്താൻ മറന്നു ഉച്ചത്തിൽ 'എടാ, ഗോപാലോ!' എന്നു വിളിച്ചു ഗൗരിക്കുട്ടി തിരിഞ്ഞു നോക്കി. ഗോപാലൻ മുറിയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു കയറി

നാട്ടിലെ ആ മാസത്തിലെ വലിയ സംഭവമായിരുന്നു അതു്. ഗോപാലനു് ഗൗരിക്കുട്ടിയെ വിവാഹം കഴിയ്ക്കണം ശങ്കരൻനായക്കും പാവ്വതിഅമ്മയ്ക്കും അതിഷ്ടമില്ല എന്നല്ല എതിരാണു്. ഒന്നു രണ്ടു മദ്ധ്യസ്ഥന്മാർ വന്നു. പെണ്ണു നല്ലവളെന്നും, അയൽപക്കമായതുകൊണ്ടു് ആ ബന്ധം ഗുണകരമായിരിയ്ക്കുമെന്നും വാദിച്ചു. പൂപ്പള്ളി വീട്ടിലെ അമ്മുമ്മ വന്നു.

"ഒരു അടുത്തൊള്ള പെണ്ണായതുകൊണ്ടു് നിങ്ങക്കു് ഒരു പനിയോ ജലദോഷമോ വന്നാ അവളു വന്നു് നാഴി വെള്ളം അനത്തി തരും. അതാ നല്ലതു പാറോതി."

പാവ്വതിഅമ്മ, അമ്മുമ്മയുടെ മെക്കിട്ടു പൊട്ടുമാറു് ഒരാട്ടാട്ടി. പാവ്വതിഅമ്മ അങ്ങിനെ ആട്ടേണ്ട കാര്യമില്ലായിരുന്നു. അമ്മുമ്മയ്ക്കു കുറച്ചിലും ദേഷ്യവും തോന്നി. രണ്ടു പേരും തമ്മിൽ വഴക്കായി.

മറെറാരു മദ്ധ്യസ്ഥൻ കണ്ടത്തിൽ രാമൻനായരായിരുന്നു അയാളുടെ സമീപനം കുറച്ചുകൂടി ബുദ്ധിപൂർവ്വമായിരുന്നു. രാമൻനായർ ശങ്കരൻനായരോടു പറഞ്ഞു:

"ഏതായാലും അവൻ കല്യാണം നടത്തും. നിങ്ങളാരും ചെന്നില്ലേലും. അങ്ങിനെ അവൻ നിശ്ചയിച്ച സ്ഥിതിക്ക് നമ്മളടെക്കുടി അങ്ങു നടത്തുകല്യോ ഭംഗി. ഒരു ലോക ബോദ്ധ്യത്തിനു?"

ശങ്കരനായർ ചൊടിച്ചു.

"ഒരഭംഗി വേണ്ട ലോകബോദ്ധ്യോം വേണ്ട. ഞങ്ങളാരും കൂടുന്നില്ല. ആ കൊച്ചുഞ്ഞന്റെ ചേട്ടന്റെ മോളല്യോ പെണ്ണ്. അവൻ എന്റെ ശത്രുവാ. അവൻതന്നെ നടത്തട്ടെ"

മറെറാരു മാദ്ധ്യസ്ഥം കുറെക്കൂടി ഗൗരവമുള്ളതായിരുന്നു. അതൊരു കേശവപിള്ളയാണ് കൊണ്ടുചെന്നതു്. അച്ഛനമ്മമാർ മക്കൾക്കുവേണ്ടി കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു് അവകാശപ്പെടുന്നതു് സ്വാഭാവികമാണു്. ശങ്കരൻനായർ പറഞ്ഞു: "പക്ഷേലു് എനിയ്ക്കും ഈ പെണ്ണമ്പിള്ളയ്ക്കും ഇവനുംവേണ്ടി വന്നിട്ടുള്ള കഷ്ടത കൊറച്ചൊന്നുമല്ല. അവനാ എന്റെ മൊഖത്തു നോക്കി ഞാനീ കല്യാണം നടത്തുമെന്നു ധിക്കാരം പറഞ്ഞതു്"

പാവം ശങ്കരൻനായർ കരഞ്ഞുപോയി.

കേശവൻപിള്ള പറഞ്ഞു: "അവനങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. പക്ഷേലു് അവനും ഒന്നു വെഷമിച്ച നിലയിലാ അങ്ങനെ പറഞ്ഞതു്"

ശങ്കരൻനായക്കു് അതു മനസ്സിലായില്ല.

"എന്നാ വെഷമമാ കേശവപിള്ളേ!"

"അതൊണ്ട് ശങ്കരൻനായരേ, അതൊണ്ടു് അച്ഛനോടുള്ള സ്നേഹംകൊണ്ടോ അവൻ ആ കല്യാണംതന്നെ നടത്തുമെന്നു് നിശ്ചയിച്ചതു്."

ശങ്കരൻനായക്കു് ഒരു പിടിയും കിട്ടിയില്ല.

"താനെന്തോന്നാടോ പറേന്നതു്?" കേശവപിള്ള ഒരു ചെറുചിരിയോടെ പറഞ്ഞു:

"അവന്റെ അച്ഛനെ പറയിപ്പിക്കരുതെന്നു് അവനു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടു്. അതാ ആ പെണ്ണിനെതന്നെ കല്യാണം കഴിയ്ക്കുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു്. ആ കാര്യം അവനു നിങ്ങളോടു് പറയാമോ? വയ്യെങ്കിലും"

ശങ്കരൻനായർ വാ പൊളിച്ചുപോയി.

ആ രഹസ്യം കേശവപ്പിള്ള ശങ്കരൻനായരുടെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു

"ആ പെണ്ണിനു ഗർഭമുണ്ടു്. അവനാണു്. അപ്പോൾ അവൻ അവളെ സ്വീകരിയ്ക്കാതിരിക്കുന്നതു ശരിയാണോ?"

ശങ്കരൻനായക്കു് അതൊരു പുതിയ അറിവായിരുന്നു. ഒരു നിമിഷം അയാൾ പകച്ചുപോയി. എന്നാലും അയാൾ പറഞ്ഞു: "ആ വീട്ടിൽ പോയ്ക്കൂടെ എന്നു് എന്നു മുതലേ ഞാൻ പറയുന്നതാ. അതു് ആ ശകുനി കൊച്ചുണ്ണിയുടെ വീടാ. ചെന്നാൽ അപകടമാ. ഇപ്പം ഇങ്ങനെ ഒരു ചൊണയലൊപ്പിച്ചിട്ടു വന്നിരിയ്ക്കുവാ. അച്ഛനുമമ്മേം അങ്ങു സമ്മതിച്ചോളുമല്ലോ. അല്ലേ?"

അനുനയപരമായി കേശവൻപിള്ള പറഞ്ഞു: "അങ്ങനാണോ? അല്ല അവൻ നെറിവായിട്ടു നില്ക്കുന്നു എന്നു വിചാരിയ്ക്കാത്തതെന്താ?"

ശങ്കരൻനായർ തീർത്തു പറഞ്ഞു: "താനെന്തു പറഞ്ഞാലും ഞങ്ങളതിനു കൂട്ടുകില്ല. ഞങ്ങടെ സമ്മതത്തോടെ നടക്കത്തുമില്ല."

ആ ദൗത്യവും പരാജയപ്പെട്ടു. അച്ഛനേറെയും അമ്മയുടേയും സമ്മതത്തോടുകൂടെ കല്യാണം നടക്കുകയില്ലെന്നു തീച്ചയായി. അതു നടന്നേ മതിയാവുകയുള്ളൂ. ഗോപാലൻ അതങ്ങു തീരുമാനിച്ചു

ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ ബന്ധുപ്പെട്ടതായി അച്ഛൻ മാതൃമേയുള്ളൂ. അച്ഛൻ ഒരു പിടിപ്പില്ലാത്ത ആളാണു്. അച്ഛന്റെ അനുജൻ

ഒരു മീട്ടക്കനായ മനുഷ്യനുണ്ട്. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള. കൊച്ചു കുഞ്ഞുപിള്ളയും ശങ്കരൻനായരും തമ്മിൽ വലിയ വിരോധമാണ്. ശങ്കരൻനായക്ക് കുറവു വരുത്താൻ ഒരു നല്ല അവസരം കൊച്ചു കുഞ്ഞുപിള്ളയ്ക്കു കിട്ടി. അതയാൾ ശരിയ്ക്കു പ്രയോജനപ്പെടുത്തു കയും ചെയ്തു. യാതൊരാഘോഷവും കൂടാതെ നാലു കരക്കാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ വിളക്കു കത്തിച്ചുവച്ച് പൂടവകൊട നടത്തി യാൽ മതിയെന്നാണ് ഗോപാലന്റെ അഭിപ്രായം. അച്ഛനും അച്ഛനോടൊപ്പം അമ്മാവന്മാരും മറവു വേണ്ടപ്പെട്ടവരുമെല്ലാം പിണങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. അവരാരുമില്ലാതെ സദ്യയും ഒക്കെയായി അടിയന്തിരംനടത്തുന്നതു ശരിയല്ല. കൂടാതെ പണച്ചെലവുമാണ്. ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ അതു സമ്മതിച്ചു പക്ഷേ കൊച്ചുകുഞ്ഞു പിള്ളയ്ക്കതു് ഇഷ്ടമല്ല. അയാളുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ നടത്തുന്ന അവസാ നത്തെ അടിയന്തിരമാണ്. മോടിയായിട്ടു നടത്തണം. ഗൗരി ക്കുട്ടിയുടെ അച്ഛന്റെ കൈയ്യിൽ കുറച്ചു കാശുമുണ്ട്. അനുജന്റെ നിർബ്ബന്ധത്തിനു് ജ്യേഷ്ഠൻ കീഴ്വഴങ്ങിപ്പോയി. ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ അമ്മാളുടെ കല്യാണം മോടിയിൽ നടക്കണമെന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഗോപാലനും സമ്മതിച്ചു.

അടിയന്തിരത്തിനു് കര അടച്ചു ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. നല്ല സദ്യയുമാണ്. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ആലപ്പുഴയിൽനിന്നു് ഒരു പാട്ടപെട്ടി കൊണ്ടുവന്നു. അതാ നാട്ടിൽ പുത്തരിയാണ്. എന്നിട്ട് ആ പാട്ടപെട്ടിയുടെ കോളാമ്പി ശങ്കരൻനായരുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുവച്ചു. തലേന്നാൾ രാത്രി മുഴുവൻ പാട്ടായി രുന്നു. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ഒരു സംതൃപ്തിയോടെ ഒരു സ്നേഹിത നോടു പറഞ്ഞു: "അവൻ ആ ചങ്കരൻ ഒറങ്ങുന്നേ."

പാട്ടു മാത്രമല്ല നാഗസ്വരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അന്നു വയ്യിട്ടു വരെ സദ്യയുമുണ്ടായി. ശങ്കരൻനായർ രാവിലെ സ്ഥലംവിട്ടു. പാവുതി അമ്മയ്ക്കു വല്ലിടത്തും പോകാനൊക്കുമോ? അവരുടെ കണ്ണു് അന്നു തോന്നിട്ടില്ല. പെറ്റു വളർത്തിയ മകൻ ധിക്കരിക്കുക

മാതൃമാണോ, അവരെ അപമാനിയ്ക്കുകയും കൂടിയല്ലേ ചെയ്തതു്? ആ ആഘോഷമെല്ലാം അവരെ അപമാനിയ്ക്കാനാണെന്നു് അവ ക്കറിയാം. അതിനു് അവരുടെ മകൻ കൂട്ടുനില്ക്കുന്നു. അവനു് എല്ലാം മറന്നിരിയ്ക്കുന്നു.

പാവ്വതിഅമ്മ തലയിൽ കൈവച്ചു പിരാകി: "എന്റെ മകനെ കൈവിഷം കൊടുത്തു് ഇങ്ങനാക്കിയ അവരുടെ തല തട്ടിപ്പോകും."

ഗോപാലന്റെ പഴയ അനുസരണശീലം ഓർക്കുമ്പോഠം അവർക്കു വിശ്വാസമാണു് കൂടോത്രം ചെയ്തതാണെന്നു്. ഒരു കാര്യം ശരിയാണു്. ഗോപാലൻ നല്ല അനുസരണമുള്ളവനാ യിരുന്നു

കല്യാണം അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു. വീട്ടിൽനിന്നു് ശങ്കരൻ നായരും പാവ്വതിഅമ്മയും ഗോപാലനെ കാണാവന്നു്.

ആ കല്യാണം നാട്ടിലെല്ലാം ഒരു സംസാരവിഷയമായി. രണ്ടു വശത്തെക്കുറിച്ചും പറയാൻ കാര്യങ്ങളുണ്ടു്. ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ അച്ഛനു്, കൈയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കാശു മുഴുവൻ സദ്യ കഴിച്ചു തീർത്തെങ്കിലും, പെണ്ണിനു് ഒരാളായി എന്നു് ആശ്വാസമുണ്ടു്. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ളയ്ക്കു പാല്പായസം കുടിച്ച ഒരു തൃപ്തിയുണ്ടു്.

കല്യാണം നടന്നു. പക്ഷേ ഗോപാലനു് ഒരു മനസ്സമാ ധാനവുമില്ല. അങ്ങകലെ അച്ഛനെയും അമ്മയെയും അവൻ കാണുന്നുണ്ടു്. അവരുടെ അടുത്തു ചെല്ലുവാൻ വയ്യ എന്തൊര കലമാണു് ഇടയ്ക്കുള്ളതു്! അകലം വർദ്ധിച്ചു വർദ്ധിച്ചു വരുന്നു. അവർ കരയുന്നുണ്ടാവും.

എന്നും ഇങ്ങനെ ഭാര്യവീട്ടിൽ കഴിഞ്ഞാൽ മതിയോ? എങ്ങിനെ കഴിയും? തൊഴിലുമൊന്നുമില്ല. നാല്പു കാശു വേണമെ ങ്കിൽ ഗൗരിക്കുട്ടിയോടു ചോദിയ്ക്കണം. ആറേഴു ദിവസമായപ്പോഠം

അതൊരു നാണക്കേടായി ഗോപാലനു് തോന്നി. ഗൗരവമുള്ള പ്രശ്നത്തെ ഗോപാലൻ നേരിടുകയാണു്.

ആയിടെ അമ്പലത്തിലെ കളിത്തട്ടിൻ ചുവട്ടിൽവച്ചു് ഒരു സംഭവമുണ്ടായി. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള കളിത്തട്ടിൽ ഇരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. ശങ്കരൻനായർ അവിടെ ചെന്നുപെട്ടു. ശങ്കരൻനായരുടെ കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ളയോടുള്ള വിരോധം സ്നേഹിതനുമായുള്ള സംഭാഷണമദ്ധ്യേ ചില അസ്സലുവാക്കുകളായി പുറത്തുവന്നു. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള മറ്റൊരു സ്നേഹിതനോടു് അതിനു മറുപടി പറഞ്ഞു. അങ്ങിനെ ആ സമരം നേരിട്ടായി. രണ്ടുപേരും അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും കുറേയേറെ ചീത്ത പറഞ്ഞു. കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ശങ്കരൻനായരെ അടിയ്ക്കാൻ ചാടി അടുക്കുകവരെ ചെയ്തു. ആരോ തടസ്സം പിടിയ്ക്കയാൽ അടി നടന്നില്ല.

നിറഞ്ഞ പുച്ഛത്തോടെ ഒന്നു കാർക്കിച്ചു തുപ്പിയിട്ടു് കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള പറഞ്ഞു: "പോടാ, നാറി, നീ എന്നോടു് എന്തു ചെയ്യാനാ? ഇനീം നീ കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ളയുടെ മിടുക്കറിയും. നീ ഇനിയും അനുഭവിയ്ക്കാൻ പോവുവാ"

ശങ്കരൻനായരും വിട്ടില്ല "അനുഭവിച്ചോളാമെടാ, അനുഭവിച്ചോളാം. എന്നാലും ഞാൻ നിന്റെ മുമ്പിൽ തൊഴത്തില്ല."

രണ്ടു നാലു മാസങ്ങളും കഴിഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം ഗോപാലൻ അവന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കു കയറിച്ചെന്നു. ശങ്കരൻനായരും പാവുത്തി അമ്മയും മുറത്തു കുനിഞ്ഞു് ഓല മെടഞ്ഞുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുകയാണു്. കല്യാണത്തിനുമുമ്പു് ഇറങ്ങിയതിനുശേഷം ഗോപാലൻ ആ വീട്ടിൽ കയറുകയാണു്. എന്തോ നിശ്ചയിച്ചുറച്ചു വരുത്തിയ ഒരു ഗൗരവം അവന്റെ മുഖത്തു കാണുവാനുണ്ടു്. അവൻ സത്യത്തിൽ സ്വന്തമായ പ്രജ്ഞയിലല്ല അവിടെ ചെന്നിരിയ്ക്കുന്നതു്.

കാലൊച്ചകേട്ടു് ശങ്കരൻനായർ തല ഉയർത്തി നോക്കി. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഗോപാലൻ നടുങ്ങി. സംഭരിച്ച ധൈര്യത്തിൽ

ഒരംശം കാറ്റുപോലെ പോയ്പോയി. എന്നിട്ട് അവൻ പിടിച്ചു നില്ക്കുകയാണു്. ശങ്കരൻനായർ കോപത്തോടെ ചാടി എഴുനേറ്റു 'എന്തടാ ഇവിടെ കയറിയതു്?' അതൊരലർച്ചയായിരുന്നു.

ഗോപാലൻ പഠിച്ചുവച്ച ആ വാചകം പറഞ്ഞു: "എനി ക്കെന്റെ ഓഹരി വേണം."

"നിനക്കോഹരി!" ശങ്കരൻനായർ കൈനിവത്തിക്കൊണ്ടു മുന്നോട്ടു കുതിച്ചു. ഗോപാലൻ ഓടിക്കളഞ്ഞു.

എങ്കിലും അങ്ങിനെ ആ സംഗതി അവസാനിച്ചില്ല. പലരും ഭാഗകാര്യമാലോചിയ്ക്കാൻ ശങ്കരൻനായരുടെ അടുത്തു ചെന്നു ശങ്കരൻനായരുടെ ഉത്തരം എല്ലാവരോടും ഒന്നായിരുന്നു. "അവൻ ചെന്നു മേടിയ്ക്കട്ടെ ഓഹരി."

ഈയിടയ്ക്കു ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ മരിച്ചു. ഗൗരിക്കുട്ടി യുടെ ഗർഭം പൂത്തിയായി വരികയുമാണു്. ചെലവിനുതന്നെയും പരുങ്ങലിലാണു്. രണ്ടു പശുക്കളെ കറക്കാനുണ്ടു്. അതുകൊ ണ്ടാണു് ദിവസം കഴിഞ്ഞുപോകുന്നതു്. ആ പശുക്കളെ ശുശ്രൂഷി യ്ക്കാൻതന്നെയും ഗർഭക്ലേശംകൊണ്ടു ഗൗരിക്കുട്ടിയ്ക്കു വയ്യ പട്ടിണി യുടെ വക്കോളം ഗോപാലൻ എത്തി. ഇപ്പോഴത്തെ രക്ഷാ കർത്താവു് കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള മാത്രമാണു്.

അയാളും ഉപദേശിച്ചു: "നീ കേറി തേങ്ങ ഇടടാ നൊക്കം കൂടെ അവകാശപ്പെട്ടതല്യോ."

വീട്ടിൽ പുരയിടത്തിൽ കയറി പകൽ തേങ്ങ ഇടാൻ ഗോപാലനു പേടി. രാത്രിയിലായി ആ നടപടി. അച്ഛൻ ഇല്ലാത്ത ഒരവസരത്തിൽ വീട്ടിൽ ചെന്നു തിണ്ണയിലിരുന്ന ഒരു ഓട്ടുപാത്രം അവൻ എടുത്തുകൊണ്ടു പോന്നു. അമ്മ തടസ്സപ്പെ ടുത്തിയതു കൂട്ടാക്കിയില്ല. വാശിയുള്ള ശങ്കരൻനായർ പോലീ സ്സിൽ കേസു കൊടുത്തു. പോലീസുകാർ ഗോപാലനെ പിടിച്ചു

കൊണ്ടുപോയി. വയ്യിട്ട് കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ചെന്നു് ഇറക്കി ക്കൊണ്ടുപോന്നു.

ആകെക്കൂടി സൈ്വരക്കേട്. നാട്ടുകാരിൽ ചിലരെല്ലാം കൂടി മദ്ധ്യസ്ഥതയായി. അവസാനം ഭാഗം കൊടുക്കാൻ ശങ്കരൻ നായർ സമ്മതിച്ചു. വീടിരിയ്ക്കുന്ന പുരയിടത്തിന്റെ തെക്കെ അറ്റത്തു് പതിനഞ്ചു സെന്റു സ്ഥലം.

ഇതിനിടയ്ക്കു് ഗൗരിക്കുട്ടി പ്രസവിച്ചിരുന്നു. സ്വല്പം അരിഷ്ട തയുള്ള പ്രസവമായിരുന്നു. ആശുപത്രിയിൽ കൊണ്ടുപോകേണ്ടി വന്നു രണ്ടു നാലു ദിവസം അവിടെ താമസിയ്ക്കേണ്ടതായും അവിടന്നും ഇവിടന്നുമെല്ലാം കടം വാങ്ങിയാണു് ആ കാര്യങ്ങളും സാധിച്ചതു്. ഓഹരി കിട്ടിയതു് പതിനഞ്ചു സെന്റാണു്. അതിൽ കൂവപോലെ എട്ടുപത്തു തെങ്ങും. അതുകൊണ്ടു് ജീവി യ്ക്കാനൊക്കുമോ? കടക്കാരാണെങ്കിൽ ഗോപാലൻനായരെ പൊ തിയുന്നു.

കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ളയുടെ സഹായത്തോടെ ആ സ്ഥലം അവനൂറു രൂപയ്ക്കു് ഒരു കുസ്ത്യാനിയ്ക്കു വിറ്റു. ആ വിലയ്ക്കുതന്നെ വാങ്ങാൻ മറ്റാരോ ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ഒരു വൈരാഗ്യത്തോടെ കുസ്ത്യാനിയ്ക്കു കൊടുപ്പിച്ചു.

അന്നും ഒരു സംതൃപ്തിയോടെ കൊച്ചുകുഞ്ഞുപിള്ള ചിരിച്ചു. ഗോപാലന്റെ കയ്യിൽ റൊക്കം അവനൂറു രൂപ കിട്ടി. അതിൽ ഇരുനൂറു രൂപയോളം കടംവീട്ടി. ബാക്കി സംഖ്യയിൽ നിന്നു് ഒരമ്പതു രൂപയ്ക്കു് ഗൗരിക്കുട്ടിയ്ക്കു് ഉടുക്കാൻ പുടവയും ബ്ലൗസിനു തുണിയും വാങ്ങി: ആദ്യമായി ഗോപാലൻ അവൾക്കു തുണി വാങ്ങിക്കൊടുക്കുകയാണു്. കല്യാണത്തിനു കൊടുത്ത പുടവ അവളുടെ അച്ഛൻ വാങ്ങിക്കൊടുത്തതാണു്. അതിൽ ഒരു പ്രത്യേക സന്തോഷം ഗോപാലനു തോന്നി.

അന്നു രാത്രി ഭാര്യയും ഭർത്താവുംകൂടി ഗാഢമായി ഭാവിയെക്കുറിച്ച്‌ ആലോചിച്ചു. മുന്നൂറ്റി അമ്പതു രൂപ കൈവശമുണ്ട്‌. ആകെ സ്വത്തു് അതാണു്. അങ്ങിനെ വച്ചിരുന്നാൽ ദിവസം ഒരു രൂപാ വീതം എടുത്തു് ഒരു കൊല്ലം കഴിയാം. പിന്നെയോ? ഗൗരിക്കുട്ടിയ്ക്കു് ഒരു യുക്തി തോന്നി.

"ഒരു കച്ചോടം തൊടങ്ങിയാലെന്താ?"

അതു കൊള്ളാമെന്നു ഗോപാലനും തോന്നി.

ഒരു ദിവസം പാവ്വതിഅമ്മ ഒരു പറമ്പിൽനിന്നു പുല്ലു ചെത്തിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. നിവർന്നു നോക്കുമ്പോൾ ആ പറമ്പിലുള്ള ഒരു മാവിന്റെ മുമ്പിൽ ഒരു പെൺകുട്ടി ഒരു നല്ല കുഞ്ഞിനെയും എടുത്തുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. കുഞ്ഞു് ഏതെന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ചു് അവർക്കു് യാതൊരു സംശയവുമുണ്ടായില്ല. ആ പെൺകുട്ടി ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ തങ്കേ വീട്ടിലെയാണു്. അവളുടെ എളിയിലിരുന്നു് അവൻ തകർക്കുന്നു. പാവ്വതിഅമ്മ ആ പെൺകൊച്ചിനെ വിളിച്ചു: "എടീ, ആ കൊച്ചിനെ ഇങ്ങു കൊണ്ടുവന്നേ!"

അവൾ നടന്നുവന്നു. അവളുടെ അകവും പുറവും ഒന്നുമിച്ചു തകർക്കുന്ന കുഞ്ഞു് അടുത്തു വന്നപ്പോൾ പാവ്വതിഅമ്മ കൈ നീട്ടാതെതന്നെ അവരുടെ നേർക്കു ചാടി. പാവ്വതിഅമ്മ പിടിച്ചില്ലെങ്കിൽ കുഞ്ഞു് താഴത്തു വീഴുമായിരുന്നു. അവൻ കൂവി കൂകിവിളിച്ചു് അമ്മുമ്മയോടു് ഒട്ടിച്ചേർന്നു. അവൻ അവരുടെ കവിളിൽ കടിച്ചു തലമുടി പിടിച്ചു പറിച്ചു. എന്തുസാറ മെന്നോ! ആ പെണ്ണു് വിളിച്ചിട്ടും കൊച്ചു പോയില്ല. അവൻ പിടിച്ചെടുത്തപ്പോൾ അവൻ കരഞ്ഞു. അന്നു വയ്യിട്ടു് ശങ്കരൻ നായർ ഊണും കഴിഞ്ഞിരിയ്ക്കുമ്പോൾ, അതൊരു നല്ല സമയമാണെന്നറിയാമെങ്കിലും, സ്വല്പം സങ്കോചത്തോടെ പാവ്വതിഅമ്മ പറഞ്ഞു: "ഇന്നൊരു വിശേഷമൊണ്ടായി"

ശങ്കരൻനായർ ചോദിച്ചു: "ഉം? എന്നതാ?"

പാവ്വതിഅമ്മ പറഞ്ഞു: "രക്തബന്ധമെന്നു പറേന്നതു് വലുതാ"

"എന്തു പറഞ്ഞു?"

"ആ കൊച്ചു് ഞാൻ പുല്ലു ചെത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പം എന്നെ ക്കണ്ടേ. 'മ്മുമ്മേ' എന്നും പറഞ്ഞു് ചാടി വീണു. ഞാൻ കൈ നീട്ടിയില്ലേലു് കൊച്ചു താഴത്തു്. ഒരു കൊച്ചല്യോന്നു വിചാരിച്ചു. അതു പോകത്തില്ലെന്നേ!"

ശങ്കരൻനായർ പറഞ്ഞു: "ഞാനിന്നാളു് ആ കൊച്ചിനെ കണ്ടു. അതെൻറനേരെ ചാടിവീണു. ആ കൊച്ചു് നിന്നെ പോലെയാ ഇരിയ്ക്കുന്നെ."

പാവ്വതിഅമ്മ എതിർത്തു: "ഉം? ആരുപറഞ്ഞു? അപ്പുപ്പനെ പോലെയാ."

ഗോപാലൻെറ കച്ചവടം അത്ര അഭിവൃദ്ധിയിലല്ല; ഒന്നാമതു് കച്ചവടത്തിൽ അയാൾക്കു പരിചയമില്ല. പിന്നെ അതിൽ നിന്നുവേണ്ടേ ചെലവിനൊട്ടക്കാനും? കടയിൽ സാമാനങ്ങളും കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു വരുന്നു

ശങ്കരൻനായരുടെവക ഒരു പുറപ്പറമ്പിൽ ശങ്കരൻനായരും പാവ്വതിഅമ്മയും കൂടി ചേമ്പു നട്ടുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു അന്നും ആ പെൺകൊച്ചു് കഞ്ഞിനേയുംകൊണ്ടുവന്നു. അന്നവൻ അപ്പുപ്പൻെറ കൈയ്യിലേയ്ക്കാണു് ചാടി വീണതു്. അമ്മുമ്മ വിളിച്ചിട്ടു പോയില്ല ശങ്കരൻനായർ അവൻെറ മുഖം പാവ്വതി അമ്മയുടെ മുഖത്തോടു ചേർത്തുവച്ചിട്ടു് പറഞ്ഞു: "തേ, ഒരു വ്യത്യാസോമില്ല."

പാർവ്വതിഅമ്മ എതിർത്തു. എന്നാലും അതിൽ ഒരു സന്തോഷ മുണ്ടായിരുന്നു.

കൊച്ചിനേയും കൊണ്ടുപോകാൻനേരത്തു് ഒരുപദേശം ഗൗരിക്കുട്ടിയെ അറിയിയ്ക്കാൻ പാവ്വതിഅമ്മ പറഞ്ഞയച്ചു:

"കൊച്ചു നല്ല കൊച്ചാ. അവനു കണ്ണു കിട്ടാതെ നോക്കണം ഒരു തകിടെഴുതിക്കെട്ടാൻ പറയണം."

ഒരു ദിവസം സന്ധ്യയ്ക്കു് ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ വീട്ടിൽ ആ കുഞ്ഞു് വാ കൂട്ടാതെ നിലവിളിയ്ക്കുന്നതു കേട്ടു. ശങ്കരൻനായരും പാവ്വതിഅമ്മയും അവരുടെ വീടിന്റെ പടിഞ്ഞാറ്റവശത്തു് നില്ക്കുന്ന കുഞ്ഞു് കരയുന്നതെന്തെന്നു് അവർക്കു മനസ്സിലായില്ല. പാവ്വതിഅമ്മ സപ്രയാസം ഉല്ക്കണ്ഠയോടെ പറഞ്ഞു: "കൊച്ചു കരഞ്ഞു ചാകുന്നു. ആ പെണ്ണാ കുഞ്ഞിനെ എടുത്തിരിയ്ക്കുന്നെ. തള്ള യിലേ്യാ അവടെ?"

"ഇല്ലെന്നാ തോന്നുന്നെ. എന്തു കരച്ചിലാ ഇതു്? വല്ല ദണ്ണോമാണോ?"

പാവ്വതിഅമ്മ മരുമകളുടെ അഭിപ്രായത്തിനുവേണ്ടി കാത്തിരുന്നു:

"ഞാനൊന്നങ്ങോട്ടൊല്ലട്ടെ. ആ കൊച്ചിന്റെ കരച്ചിലു്!"

അതിനുള്ള ഉത്തരം പെട്ടെന്നായിരുന്നു.

"വേണ്ട."

"അവനിലേ്യാ?"

"അവൻ ചന്തയ്ക്കു പോയിരിക്കുവായിരുന്നു."

അന്നു രാത്രി മൂഴുവൻ അവിടെ വിളക്കു കണ്ടു. കൊച്ചിന്റെ കരച്ചിലും കേട്ടു.

ഗൗരിക്കുട്ടിയ്ക്കു ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുന്നു എന്നു് പിറ്റേന്നറിഞ്ഞു. ഉഗ്രമായ പനി ഡോക്ടറെ മൂന്നോ നാലോ പ്രാവശ്യം കൊണ്ടുവന്നു. ഒരു ഭേദവുമില്ല രണ്ടാം ദിവസം ശങ്കരൻനായരും പാവ്വതിഅമ്മയുംകൂടി കുഞ്ഞിനെ വരുത്തി. അവർ പോയില്ല. ആ പെണ്ണു് കുഞ്ഞിനെ കൊണ്ടുക്കൊടുത്തു.

അഞ്ചാംദിവസം രാത്രിയിൽ ഗൗരിക്കുട്ടി കണ്ണു തുറന്നു ഗോപാലനു നെഞ്ചിൽ ഒരു തണുപ്പായി.

അവൾ ചോദിച്ചു:

"എന്റെ കുഞ്ഞെന്തേ?"

"അവൻ വീട്ടിലാ. അച്ഛനേറയും അമ്മയുടേയും കൂടെ."

ഗൗരിക്കുട്ടിയുടെ മുഖം ഒന്നു തെളിഞ്ഞു. അവളുടെ കണ്ണുകളടഞ്ഞു. പിന്നെ ആ കണ്ണുകൾ തുറന്നില്ല.

* * * *

ശങ്കരൻനായരും പാവ്വതിഅമ്മയുംകൂടി മുറത്തിരിയ്ക്കുകയാണു്. ആ കുഞ്ഞു് അപ്പുപ്പനെ നിബ്ബന്ധിയ്ക്കുന്നു. അപ്പുപ്പൻ നാലുകാലിൽ നില്ക്കണം. എന്നിട്ടവനു് ആനപ്പുറത്തു് കയറണം. ശങ്കരൻനായർ അങ്ങിനെ നാലു കാലിൽ നിന്നു. അവൻ പുറത്തു കയറി. നടക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആനയുടെ തല പിടിച്ചു കുലുക്കി.

അപ്പോൾ ഗോപാലൻ അവിടെ വന്നു. അവൻ കുഞ്ഞിനെ ശാസിച്ചു:

"എന്തെടാ ഈ കാണിയ്ക്കുന്നതു്?"

പാവ്വതിഅമ്മ പറഞ്ഞു: "മുപ്പു കൊല്ലം കൂടിയാ അച്ഛൻ ആന കെടക്കുന്നതു്. നിനക്കു് ആന കിടന്നു തന്നിട്ടു് പിന്നെ ഇന്നാണു്."

ക്ഷേത്രത്തിലെ ചിറപ്പ്

അപ്പോളാണ് അവർക്ക പറഠിയ തെറഠിനെക്കുറിച്ച് അറിവു കിട്ടിയതു്. ചിറപ്പ് ആഘോഷിയ്ക്കാനുള്ള കമ്മിറഠിയിൽ അവരുടെ ആളില്ല. പുതിയതായി തുറന്ന വായനശാലയിലും വളരെക്കാലം സ്ഥലത്തെ ഒരു ഗ്രാൻഡ് സ്കൂളദ്ധ്യാപകൻ പെട്ടിയിൽവച്ചു പൂട്ടിയിരുന്ന സഹകരണസംഘം പുനരുദ്ധരിച്ച അവസരത്തിൽ അതിലും എൻ. എസ്സ്. എസ്സ്. കരയോഗത്തിലും, എസ് എൻ. ഡി. പി. ശാഖായോഗത്തിലും ചേരമർ സഭയിലും റോഡുവെട്ടുകമ്മിറഠിയിലും എല്ലാം വോട്ടെടുപ്പു നടത്തിച്ചതന്നെ കുറെപേരെ കടത്തി വിടാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചിലതെല്ലാം അവരുടെ സ്വാധീനത്തിലുമാണ്. ചിറപ്പു കമ്മിറഠിയിൽ അവരുടെ ആരും ആരുമില്ല. നേതാവു വന്നു പൊതുജനപ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽ നുഴഞ്ഞു കയറുകയും അവ ചിടിച്ചുടക്കുകയും മറ്റും മറ്റും വേണമെന്നു ക്ലാസു കൊടുത്തപ്പോഴാണ് ഈ ഒരവസരം കൈവിട്ടുപോയതിനെക്കുറിച്ച് സ്ഥലത്തെ സഖാക്കൾക്ക് ബോദ്ധ്യം വന്നതു്. ഈ നഷ്ടം പരിഹരിയ്ക്കണം.

അടുത്തു കൂടിയ ലോക്കൽ കമ്മിറഠിയിൽ ഈ വിഷയം ശരിയായി ചർച്ചചെയ്തു. സെക്രട്ടറിയെ ഈ കാരുത്തിൽ ചില അംഗങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി വിമർശിച്ചു. നേരത്തെ ഈ മാതിരി കാരുങ്ങളെക്കുറിച്ച് സർക്കുലർ ഉണ്ടായിരുന്നതാണ്. അതു നടപ്പിൽ വരുത്താത്ത തെറഠിനു സെക്രട്ടറി മാപ്പു ചോദിച്ചു.

ഈ പ്രശ്നത്തിനുള്ള പോംവഴിയും കണ്ടുപിടിയ്ക്കപ്പെട്ടു. ചിറപ്പു കമ്മിറ്റിക്കു പ്രാതിനിദ്ധ്യസ്വഭാവമില്ലെന്നു പ്രചരണം നടത്തുക, ചിറപ്പ് സംബന്ധിച്ചു കൂടുന്ന നാട്ടുകാരുടെ പൊതുയോഗങ്ങളിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് അനുഭാവികളുമായ ആളുകളെ കൊണ്ടുവന്നിട്ട് പാർട്ടിയുടെ പരിപാടികൾക്ക് ഭൂരിപക്ഷം നേടുക. അങ്ങിനെ മാത്രമേ ഈ കുറവു പരിഹരിയ്ക്കാനൊക്കൂ. ആ പരിപാടി ലോക്കൽ കമ്മിറ്റി അംഗീകരിച്ചു.

ആ കുഗ്രാമത്തിൽ കുറിക്കാട്ട പിടിച്ചു കിടക്കുന്ന സാമാന്യം വലിയ ഒരു വെളിമ്പറമ്പുണ്ട്. ആ നാട്ടുകാർ പൊതുകക്കൂസ്സായി ഉപയോഗിയ്ക്കുന്ന സ്ഥലമാണതു്. ആ പറമ്പിൽ പണ്ട് ഒരു ക്ഷേത്രമുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള ക്ഷേത്രങ്ങൾ കേരളത്തിൽ എല്ലാ ഗ്രാമങ്ങളിലും കാണും. അതിന്റെ കുര പോയി നാലു വശവുമുള്ള കരിങ്കൽഭിത്തിയുണ്ട്. ആ ഭിത്തിയ്ക്കുള്ളിലായി ഒരു നല്ല കാട്ടം വളരുന്നുണ്ട്. ഉദ്ദേശം നൂറു കൊല്ലം പ്രായം വരുന്ന ഒരു കരിമ്പന അതിലുണ്ട്. തീച്ചയായും നൂറു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പുതന്നെ ആ ക്ഷേത്രം ജീർണ്ണിച്ചു പോയിരിയ്ക്കണം. അതൊരു ഭഗവതിക്ഷേത്രമാണെന്നാണ് കേൾവി. ആയിരിയ്ക്കാം. ആരും പ്രതിഷ്ഠ കണ്ടിട്ടില്ല: അവിടെയാണ് ഒരു ദിവസത്തെ ഉത്സവം ആഘോഷിയ്ക്കാൻ നാട്ടുകാർ തീരുമാനിച്ചു് ഒരു കമ്മിറ്റിയുണ്ടാക്കിയതു്.

അങ്ങിനെ ഒരു തീരുമാനമുണ്ടായതുതന്നെയും ഒരാളുടെ ശ്രമം കൊണ്ടാണ്. നാലഞ്ചു കൊല്ലം മുമ്പ് കാഷായവസ്ത്രം ധരിച്ച് താടിയും വളർത്തി ജടധാരിയായ ഒരാൾ അവിടെ വന്നു. ആദ്യം ആർക്കും അയാളെ മനസ്സിലായില്ല. അയാൾ ആ നാട്ടുകാരനാണ്. കുറെ കൊല്ലം മുമ്പ് നാടുവിട്ടുപോയതാണ്. പിന്നെ അയാൾ എങ്ങും പോയിട്ടില്ല ചെറുപ്പത്തിൽ പോയ അനുജനെ കാണാൻ കൊതിച്ചിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധസഹോദരി അയാൾക്കുണ്ട്. അവർ അയാളെ പിന്നെ എങ്ങും വിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ കാഷായവസ്ത്രം മാറി

വെള്ളമുണ്ടായി. താടിയും ജടയും കളഞ്ഞു് തല പറെ വടിച്ചു. പക്ഷേ അയാൾ ഒരു ഭക്തനാണു്. ഇടിഞ്ഞു പൊളിഞ്ഞ തെങ്കിലും അതൊരു ക്ഷേത്രമാണല്ലോ. അവിടെ എന്നും അയാൾ ദർശനം നടത്തും. എപ്പോഴും ഒരു ഭാഗവതം കൈയ്യിൽ കാണും. വല്ല വീടുകളിലും ഭജനയുണ്ടെങ്കിൽ അയാളെ ക്ഷണിയ്ക്കും. വല്ല ഒന്നാന്തരം കീർത്തനങ്ങളും വളരെ അറിയാം. സപ്താഹപാരായണ ത്തിനും അയാൾ ക്ഷണിയ്ക്കപ്പെടാറുണ്ടു്. അയാളുടെ പേർ നാരായണപിള്ള എന്നാണു്.

നാരായണപിള്ളയാണു് ഈ ചിറപ്പു പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു്. അയാൾ എല്ലാ വീട്ടിലും ചെന്നു് ഈ ആശയം പ്രചരിപ്പിച്ചു. എല്ലാവർക്കും അതിഷ്ടമായി. പ്രായമായവർക്കു് വലിയ സന്തോഷവും. കാരണമെന്തെന്നോ? ആ ക്ഷേത്രം നന്നാക്കാതെ ആ നാടു് നന്നാവുകയില്ലെന്നു് ഒരു വിശ്വാസം നാട്ടിലുണ്ടു്. നാരായണപ്പിള്ളയ്ക്കു് ഒരു നീണ്ട പരിചാടിതന്നെയുണ്ടു്. ആദ്യം ചിറപ്പു നടത്തുക; പിന്നെ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ജീർണ്ണോദ്ധാരണം; അതിനുശേഷം പൂജാദികാര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ട സ്വത്തുണ്ടാവുക ഇതത്രേ അയാളുടെ സങ്കല്പത്തിൽ

ഇതു ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കാലമാണല്ലൊ. നാരായണപിള്ള ഓരോ വീട്ടിലും ചെന്നു വിളിച്ചു് ഒരു പൊതുയോഗം കൂടി. ആ പൊതുയോഗം ഒരു നിർവ്വാഹസമിതിയെ തെരഞ്ഞെടുത്തു. പണപ്പിരിവും തുടങ്ങി. സ്വല്പം 'മോടിയായി ചിറപ്പു നടക്കുമെന്നുള്ള നിലയാണു്. ഈ ഘട്ടത്തിലാണു് സ്ഥലത്തെ കമ്യൂണിസ്റ്റു് പാർട്ടിക്കാർ മേൽ വിവരിച്ച തീരുമാനമെടുത്തതു്.

ചിറപ്പുകമ്മിറ്റിയ്ക്കു് ശരിയായ പ്രതിനിദ്ധ്യമില്ല എന്ന പ്രചരണം ശരിയ്ക്കു് നാട്ടിൽ കൊണ്ടുവിശി. നാരായണപിള്ളയെ ചിലയിടത്തുനിന്നെല്ലാം ചില മോടുങ്ങൾ നേരിട്ടു.

ഒരാൾ ചോദിച്ചു: "ഈ നാട്ടിൽ ഈഴവരിലെങ്കിൽ ഈഴവരാരെങ്കിലും കമ്മിറ്റിയിലുണ്ടോ?"

അതു് ഒരു തെറ്റായിപ്പോയി എന്നു നാരായണപിള്ള സമ്മതിച്ചു. ഒരു ഓമ്മപ്പിശകാണു്.

വേറൊരിടത്തുനിന്നു് മറ്റൊരു ചോദ്യമാണുണ്ടായതു്: "നിങ്ങടെ കമ്മിറ്റിയിൽ ഉള്ളതാരൊക്കെയാ?"

നാരായണപിള്ളയ്ക്കു് മനസ്സിലായില്ല.

ചോദ്യം വിശദീകരിയ്ക്കപ്പെട്ടു: "കമ്മിറ്റിക്കാരെല്ലാം ഈ നാട്ടിലെ സ്വത്തുകാർ. തൊഴിലാളിയുടെ ആളൊണ്ടോ?"

അതും ശരിയാണു്. സമ്മതിയ്ക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. കമ്മിറ്റിയിൽ പെട്ടവരെല്ലാം കാലക്ഷേപത്തിനു വകയുള്ളവരാണു്.

അങ്ങിനെ ഓരോ ദിവസവും കമ്മിറ്റിയെക്കുറിച്ചു് ഓരോ പുതിയ ആക്ഷേപം വന്നു. ഒന്നിനും നേരെ നിന്നു സമാധാനം പറയാൻ നാരായണപിള്ളയ്ക്കു് വയ്യതാനും. അയാൾ എല്ലാം സമ്മതിച്ചു. സത്യത്തിൽ നാരായണപിള്ള വിരണ്ടു. ഒരു നല്ല വിഭാഗം നിസ്സഹകരിക്കുമെന്നാണു് പേടി.

നാരായണപിള്ള ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു. എന്താണു് ഈ ആക്ഷേപത്തിനു് ഒരു പരിഹാരം? അയാൾക്കു് ഒരു തുമ്പും കിട്ടിയില്ല. ഒരു ദിവസം യാദൃച്ഛികമായി കമ്യൂണിസ്റ്റു് പാർട്ടി ലോക്കൽ കമ്മിറ്റി സെക്രട്ടറിയെ നാരായണപിള്ള കണ്ടു. നാരായണപിള്ള അയാളുടെ ദുഃഖം മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചു. അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം എല്ലാം കേട്ടിട്ടു പറഞ്ഞു:

"അങ്ങിനെ പ്രാതിനിധ്യമില്ലാത്ത ഒരു കമ്മിറ്റിയുണ്ടാക്കിയതു തെറ്റായിപ്പോയി. പക്ഷേ അതിൽ നിങ്ങളും തെറ്റുകാരനല്ല. നിങ്ങൾക്കു് ഈ കാര്യങ്ങളിൽ വലിയ വിവരമില്ല."

നാരായണപിള്ള അതു സമ്മതിച്ചു. അയാൾക്കു വിവരമില്ല. ഉണ്ണിനെയുള്ള കായ്ഞ്ഞളിൽ ഇടപെട്ടിട്ടില്ല. അയാൾ സെക്രട്ടറിയോട് ചോദിച്ചു:

"അതിനിപ്പോൾ എന്താണ് വഴി?"

ഗാഢമായി ആലോചിച്ചിട്ടുള്ള വിദഗ്ധാഭിപ്രായം അദ്ദേഹം നൽകി.

"വഴിയുണ്ട്. കമ്മിറ്റി അവിടെയിരിയ്ക്കട്ടെ. അനക്കണ്ട. എല്ലാം പൊതുയോഗംകൂടി തീരുമാനിച്ചാൽ മതിയെന്നു വയ്ക്കണം"

അതിന്റെ പ്രായോഗികവൈഷമ്യം നാരായണപിള്ള വെളിപ്പെടുത്തി.

"എന്നും പൊതുയോഗം കൂടാനൊക്കുമോ?"

സെക്രട്ടറിയ്ക്ക് ആ കാര്യത്തിൽ ഒരു വിട്ടുവീഴ്ചയുമില്ല.

"കൂടണം; കൂട്ടണം. ചെയ്ത തെറ്റിനു് അതാണ് പ്രായശ്ചിത്തം."

നാരായണപിള്ള അതു സമ്മതിച്ചു.

ചിറപ്പു തിയതി അടുത്തു വരികയാണ്. കുറേ പണംകൂടി പിരിയണം. ചിറപ്പിന്റെ വിശദമായ പരിപാടിയും തയ്യാറാവണം. അതിനായി ഒരു പൊതുയോഗത്തിനു നാരായണപിള്ള നോട്ടീസ് കൊടുത്തു. ചിറപ്പിന്റെ കാര്യപരിപാടി നിശ്ചയിക്കുന്നതിനു് എന്തിനു പൊതുയോഗം കൂടുന്നു എന്നു ചില കമ്മിറ്റി മെമ്പർമാർ ചോദിച്ചു. ചിലർക്ക് ആ നടപടി രസിച്ചില്ല.

പൊതുയോഗനോട്ടീസ് പുറത്തായ പിറ്റേ ദിവസം മുതൽ ഉജ്ജീവിതമായ രഹസ്യപ്രവർത്തനം നാട്ടിൽ ആരംഭിച്ചു. രാവിലെ മുതൽ മൂന്നും നാലും പേരടങ്ങിയ സംഘങ്ങൾ വീടുതോറും കയറിയിറങ്ങി തുടങ്ങി. രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് സ്ഥലത്തെ കോൺഗ്രസ്സുകാർക്കു കാര്യം മനസ്സിലായതു്. അടുത്ത

ദിവസം മുതൽ അവരും വീട്ടകവുമായി കയറിയിറങ്ങി തുടങ്ങി. പൊതുയോഗത്തിൻറെയും താവിലെ മുതൽ വളരെ ശക്തിയായ പ്രവർത്തനമായിരുന്നു.

സ്ഥിരം പ്രസിഡൻറും വന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനും ഈ പുതിയ നടപടി ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ലെന്നാണും പറയുന്നതും. പൊതുയോഗത്തിനും ആളും വളരെ കൂടിയിട്ടുണ്ട്. ആളുകളെ ഇരുകക്ഷിക്കാരും പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരികയാണും. നടക്കാൻ വയ്യാത്ത കിഴവന്മാർവരെ വന്നു. ഒരു പ്രസിഡണ്ടിനെ വേണം ഒരാളും ഒരു മാധവൻപിള്ളയുടെ പേർ നിർദ്ദേശിച്ചു മറെറാരാളും പിൻതാങ്ങി. നിർദ്ദേശകനും അനുവാദകനും കോൺഗ്രസ്സുകാരാണും. കമ്യൂണിസ്റ്റുകാർ ഒരു കേശവൻറെ പേർ നിർദ്ദേശിച്ചു അപ്പോളാം തിരഞ്ഞെടുപ്പു വേണ്ടിവന്നു. കൈ പൊക്കിയാണും തെരഞ്ഞെടുപ്പു മാധവൻപിള്ളയ്ക്കു ഭൂരിപക്ഷം കിട്ടി. കാരണമെന്തെന്നോ? കമ്യൂണിസ്റ്റുകാരാണും കൂടുതൽ ആളുകളെ കൊണ്ടുവന്നതെങ്കിലും അവർ കൊണ്ടുവന്ന നായന്മാർ എല്ലാം മാധവൻപിള്ളയ്ക്കു വോട്ടു ചെയ്തു. കോൺഗ്രസ്സുകാർ കൊണ്ടുവന്ന ഈഴവരെല്ലാം കേശവനും.

മാധവൻപിള്ളയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ യോഗം തുടങ്ങി. ചിറപ്പിൻറെ കാര്യപരിപാടിയാണും പ്രധാന ചർച്ചാവിഷയം. എതെല്ലാം ഇനങ്ങളാണും വേണ്ടതെന്നും ആദ്യം തീരുമാനിയ്ക്കണം. ആനപ്പുറത്തെഴുന്നള്ളിപ്പു്, നാഗസ്വരം, ചെണ്ടമേളം, ഹരികഥാകാലക്ഷേപം, തിരുവാതിരക്കളി, പാട്ടുകച്ചേരി, വെടിക്കെട്ടു്—ഇതൊക്കെയും കാര്യങ്ങളാം വേണമെന്നും എതിർപ്പില്ലാതെ തീരുമാനിയ്ക്കപ്പെട്ടു. ആവൂ! നാരായണപിള്ളയ്ക്കു വലിയ ആശ്വാസമായി. അപ്പോഴുണ്ടു് കമ്യൂണിസ്റ്റു് ഭാഗത്തുനിന്നും ഒരു അഭിപ്രായം വരുന്നു. ഒരു സാഹിത്യസമ്മേളനം വേണമെന്നും. ഒരു കിഴവൻ—അദ്ദേഹത്തിനും പാർട്ടിയില്ല എഴുനേറെറ ചോദിച്ചു: "അമ്പലത്തിലെന്തോന്നാടാ സഭാ?"

കോൺഗ്രസ്സുകാക്കും അതിൽ വലിയ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല. പുറത്തെ ആഘോഷങ്ങളങ്ങിനെയായി. നാരായണപിള്ള വിനീതമായി ഒരഭിപ്രായം ഉന്നയിച്ചു.

"ദേവാലയമാണു്. പുറത്തെ ആഘോഷം എല്ലാമായി. അമ്പലത്തിനുള്ളിലെ കാര്യങ്ങളും ഒന്നാലോചിയ്ക്കണം."

അതിലും ആക്ഷം എതിപ്പില്ല.

എഴുന്നെള്ളിപ്പിനു് ഒരാന മതിയെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ആ ആന ഏതായിരിയ്ക്കണം?

ഒരു സഖാവു് എഴുന്നേറ്റു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർദ്ദേശം സഭയുടെ മുമ്പാകെ വച്ചു.

"ഒറ ആനയെയുള്ളു. അതു നല്ല ആന ആയിരിയ്ക്കണം. നല്ല കൊമ്പൻ. പന്തളം ആനയെ വരുത്തണമെന്നു് ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു."

മറെറാരു സഖാവു പിൻതാങ്ങി. ഉടൻ ഒരു കോൺഗ്രസ്സുകാരൻ ചാടി എഴുനേറ്റു.

"ഞാൻ അതിനെ എതിർക്കുന്നു. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ മാപ്പിളപ്പിള്ളി ശ്രീ. തൊമ്മന്റെ ആനയാണു് പന്തളം ആനയെക്കാൾ സൗന്ദര്യമുള്ളതു്. അതുകൊണ്ടു് ശ്രീ. തൊമ്മന്റെ ആനയെ വരുത്തണം."

അപ്പോൾ ഒരു സഖാവു് സംശയനിവൃത്തിക്കായി ഒരു ചോദ്യം ഉന്നയിച്ചു:

"രണ്ടു മാസം മുമ്പു് ഇവിടെ നടന്ന കോൺഗ്രസ്സു് യോഗത്തിലെ അദ്ധ്യക്ഷനല്ലേ ഈ ശ്രീ. തൊമ്മൻ?"

അപ്പോൾ കോൺഗ്രസ്സു ഭാഗത്തുനിന്നും മറെറാരു ചോദ്യം.

"പന്തളം ആനയുടെ ഉടമസ്ഥൻ ഉറച്ച ജന്മിയായ ഒരു കമ്യൂണിസ്റ്റു് എം. എൽ. എ. അല്ലേ?"

തുടൻ്റ് സദസ്സ് ക്ഷോഭിച്ചു. അദ്ധ്യക്ഷൻ ഇടപെട്ടു. കമ്യൂണിസ്റ്റ് ആനയും കോൺഗ്രസ്സ് ആനയും തമ്മിൽ മത്സരമായി. ഈ പ്രാവശ്യം കമ്യൂണിസ്റ്റ് ആന ജയിച്ചു. പന്തളം ആനയ്ക്കു ഭൂരിപക്ഷം കിട്ടി.

നാഗസ്വരക്കാര്യത്തിലും തർക്കം വന്നു. ഒരു നാഗസ്വര വിദ്വാൻ്റെ പേർ കമ്യൂണിസ്റ്റുകാർ നിർദ്ദേശിച്ചു. ആ നാഗസ്വരക്കാരൻ അടുത്തകാലത്തു് മാത്രമേ വന്ന കമ്യൂണിസ്റ്റ് നേതാവിൻ്റെ സ്വീകരണത്തിനു സൌജന്യമായി മേളത്തിനു പോയതാണു്. ആ വിവരം കോൺഗ്രസ്സുകാർ മാത്രം അതിനൊരു മാസം മുമ്പു് കോൺഗ്രസ്സ് പ്രസിഡണ്ടിൻ്റെ സ്വീകരണത്തിൽ അദ്ദേഹം സൌജന്യവായന നടത്തിയതു് അവർ മറന്നും പോയി. എന്തായാലും ആ രണ്ടു സംഗതിയും അവർ പരസ്പരം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു അങ്ങിനെ ആ കാര്യവും തീരുമാനിയ്ക്കപ്പെട്ടു.

കഥാകാലക്ഷേപം തീവ്രമായ വാദപ്രതിവാദത്തിനു വിഷയമായി. കമ്യൂണിസ്റ്റ് യോഗങ്ങളിലെല്ലാം കലാപരിപാടികളിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്ന ഒരു കാഥികയുണ്ടു്. ആ ശ്രീമതി വാചാലയാണു്; വാസനാസമ്പന്നയാണു്; ഗായികയാണു്. അവരുടെ പേർ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടപ്പോഴാണു് കോൺഗ്രസ്സുകാർ അതിനെ ശക്തിപൂർവ്വം എതിർത്തു പകരം മറ്റൊരു പേർ നിർദ്ദേശിച്ചു അദ്ദേഹം കോൺഗ്രസ്സുയോഗങ്ങളിൽ പോകാറുള്ളയാളാണു്. ഒരു യോജിപ്പിനും വഴിയില്ല. കമ്യൂണിസ്റ്റുകാക്കു ഭൂരിപക്ഷം കിട്ടിയാൽത്തന്നെയും അങ്ങിനെ ഒരു ചടങ്ങു് നടത്തുകയില്ലെന്നു കോൺഗ്രസ്സുകാർ ശഠിച്ചു. കാരണം, ആ ശ്രീമതിയുടെ കഥകളിൽ നഖശിഖാന്തം കോൺഗ്രസ്സുകാരെ ചീത്തപറയുന്നുണ്ടു്. അങ്ങിനെ മറിച്ചും.

കൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു അദ്ധ്യാപകൻ ഒരു നിർദ്ദേശം വെച്ചു:

"ആരായാലും പുരാണകഥയായാൽ കുറവുണ്ടോ?"

വഴക്ക് അങ്ങിനെ കൊടുമ്പിരിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ ഈ നിർദ്ദേശം ഒരാശ്വാസമായിരുന്നു. ഈ രണ്ടു കാഥികരിൽ ശ്രീമതിയുടെ മാതൃമേ പുരാണകഥകളറിയാവൂ. കോൺഗ്രസ്സുകാർ മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അതു സമ്മതിച്ചു. എന്നാലും അവർക്ക് ഒരു പേടിയുണ്ട്. പുരാണകഥകളിൽക്കൂടി കമ്യൂണിസം അഴഞ്ഞു വരുമോ എന്നു് അപ്പോൾ ഒരു കോൺഗ്രസ്സുകാരനു് അതിനൊരു ബുദ്ധി തോന്നി

"കഥ കൂടെ ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിയ്ക്കണം."

അതുതോളം കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാർ ആലോചിച്ചിരുന്നില്ല. കോൺഗ്രസ്സുകാരൻ കൊണ്ടുവന്ന ആ നിർദ്ദേശത്തിൽ എന്തോ കുത്തിത്തിരിപ്പ് ഉണ്ടെന്നു് അവർക്കു തോന്നി. ആ കോൺഗ്രസ്സുകാരൻ ഭക്തപ്രഹ്ലാദന്റെ കഥ നിർദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരൻ അടുത്തിരുന്ന എൽ. സി. സെക്രട്ടറിയുടെ ചെവിയിൽ ചോദിച്ചു:

"ഈ പ്രഹ്ലാദൻ നമ്മുടെ ദൈവമാണോ, അതോ കോൺഗ്രസ്സുകാരന്റെയോ?"

എൽ സി സെക്രട്ടറി അപ്പോൾ ആലോചിയ്ക്കുന്നതു് ആ കഥയിൽക്കൂടെ കോൺഗ്രസ്സുകാരും വരുമോ എന്നാണു്. കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതു് കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരിയാണെങ്കിലും കഥയ്ക്ക് വിഷയാംശത്തിൽ കോൺഗ്രസ്സുമായി ബന്ധമുണ്ടോ? അപ്പോൾ ഇടത്തുവശത്തിരുന്ന ഒരു സഖാവു ചോദിച്ചു:

"നമ്മുടെ പുരാണകഥയൊന്നുമില്ലേ?" കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാക്കെല്ലാം ആശ്വാസം നല്കിക്കൊണ്ടു് ഒരു സഖാവിന്റെ ഒരു നിർദ്ദേശമുണ്ടായി:

"ഭക്തരാവണ കഥമതി എന്നു ഞാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു"

കോൺഗ്രസ്സുകാർക്കും സംശയമായി. വോട്ടിനിട്ടപ്പോൾ കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരന്റെ ദൈവം ജയിച്ചു. ഭക്തരാവണൻ!

പാട്ടകച്ചേരിക്കാരന്റെ കാര്യത്തിലും തക്കം കൊട്ടമ്പിരി ക്കൊണ്ടു. കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരന്റെ പാട്ടകാരനു് ഇന്നത്തെ കമ്യൂ ണിസ്റ്റു് തുക്കടാപ്പാട്ടകളേ അറിയാവൂ കോൺഗ്രസ്സു പാട്ടകാരൻ ശാസ്ത്രീയമായി പഠിച്ച ആളാണു്. ആ മത്സരത്തിൽ കോൺഗ്രസ്സു ജയിച്ചു.

സാഹിത്യസമ്മേളനം ഒരു ഒത്തുതീപ്പിലാണെത്തിയതു്. രണ്ടു കമ്യൂണിസ്റ്റു് സാഹിത്യകാരന്മാരും രണ്ടു കോൺഗ്രസ്സു് സാഹിത്യകാരന്മാരും പ്രാസംഗികർ. സാഹിത്യമെന്തെന്നറി യാത്ത ഒരു കച്ചവടക്കാരൻ അദ്ധ്യക്ഷൻ. പിന്നെ പൂജാരി ആരെന്നു വാദമായി. കമ്യൂണിസ്റ്റു് പാർട്ടി ഡിസ്സിപ്ലിൻ കമ്മിറ്റി സെക്രട്ടറി ഒരു നമ്പൂരിയുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജനെ കമ്യൂണിസ്റ്റുകാർ നിർദ്ദേശിച്ചു. കോൺഗ്രസ്സു മണ്ഡലം സെക്രട്ടറി നമ്പൂരിയുടെ അനുജനെ കോൺഗ്രസ്സുകാരും. അതിൽ കോൺഗ്രസ്സു ജയിച്ചു.

അങ്ങിനെ ആ സഭ തീർന്നു. എല്ലാവർക്കും അഡ്വാൻസ്സു് അയയ്ക്കാനും പൊതുയോഗം നിർദ്ദേശം നല്കി.

യോഗംകൂടി എല്ലാം നിശ്ചയിച്ചിട്ടു് എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു. പണത്തിന്റെ കാര്യം ആരും ഒന്നും നിശ്ചയിച്ചില്ല. ആ കോലാ ഹലത്തിനിടയിൽ പാവം നാരായണപിള്ള പറഞ്ഞാൽതന്നെയും ആരു കേൾക്കാനാണു്? പഴയ കമ്മിറ്റിക്കാരിൽ ഭൂരിഭാഗവും നിസ്സഹകരിയ്ക്കുകയാണു്. അവർ നാരായണപിള്ളയെ കുറ്റപ്പെ ടുത്തി. പരിപാടികളും ശരിയ്ക്കു നടക്കണമെങ്കിൽ അഞ്ഞൂറു രൂപകൂടി വേണം.

നാരായണപിള്ള എൽ. സി. സെക്രട്ടറിയെ കണ്ടു. അദ്ദേഹ ത്തിനു രണ്ടു ദിവസത്തേയ്ക്കു ജോലിത്തിരക്കാണു്. കോൺഗ്രസ്സു് മണ്ഡലം പ്രസിഡണ്ടിനു സപ്ലൈ അസൌകര്യം. എൽ. സി. സെക്രട്ടറി രണ്ടു ദിവസം നാരായണപിള്ളയുടെകൂടെ പിരിവി നിറങ്ങി. കുറച്ചു സംഖ്യ കിട്ടി. നാരായണപിള്ള കോൺഗ്രസ്സ

മണ്ഡലം പ്രസിഡണ്ടിനെ സമീപിച്ചു. അദ്ദേഹവും കുറച്ചു സംഖ്യ പിരിച്ചു കൊടുത്തു. എന്നിട്ടും ഒന്നുമായില്ല. പാവം നാരായണപിള്ള അലഞ്ഞുനടക്കുകയാണു്

തീയതി അടുത്തു. പണം തികയുകയില്ല. എന്തോ ഒന്നു നാരായണപിള്ള നിശ്ചയിച്ചുറച്ചതുപോലെ തോന്നി.

കൂട്ടവെടിയോടും ശംഖനാദത്തോടുംകൂടിയാണു് ആ ദിവസം ആരംഭിച്ചതു്. ഇടയ്ക്കൊരു കാര്യം. ഒരു കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരനാണു് വെടിക്കെട്ടുകാരൻ. അയാളെ ഒരു ലൈക്കയെ ബഹിരാകാശത്തിലേയ്ക്കു വിടാൻപോകുന്നുവത്രെ! അതിന്റെ ഗ്രൂട്ട് റഷ്യക്കാർ അയാൾക്കു വിട്ടുകൊടുത്തതുപോലും. അങ്ങിനെ അവിടെ വലിയ ആൾക്കൂട്ടം കാണും. മൂന്നു നാലു കാപ്പിക്കടകളും ഒരു സവ്വത്തു കടയും അമ്പലപ്പറമ്പിൽ ഉണ്ടായി.

വൈകി മൂന്നു മണിയ്ക്കാണു് സാഹിത്യസമ്മേളനം. എല്ലാ പ്രാസംഗീകന്മാരും എത്തിയിട്ടുണ്ടു്. സദസ്സിൽ രണ്ടു വലിയ വിഭാഗമായിട്ടു മാറിയിരിക്കുകയാണു്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രാസംഗികൻ പ്രസംഗിച്ചപ്പോൾ കോൺഗ്രസ്സുകാർ കൂവി. കോൺഗ്രസ്സ് സാഹിത്യകാരനെ കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരും കൂവിയിരുത്തി. പ്രതീക്ഷിച്ചതിനേക്കാൾ നേരത്തെ സഭ തീർന്നു.

കഥാകാലക്ഷേപത്തിനു വന്ന ശ്രീമതി നല്ല മിടുക്കിയായിരുന്നു. വെള്ളംപോലെ പ്രസംഗിക്കുന്നു. അവർ കഥയിലേയ്ക്കു കടക്കുംമുമ്പു് ഇന്നത്തെ സാമൂഹ്യമായ അനീതികളേയും തൊഴിലാളിവഞ്ചനത്തിന്റെ സംഘടനയേയും കുറിച്ചു് കുറഞ്ഞൊന്നു് ഉപന്യസിച്ചു. രണ്ടു പാട്ടംപാടി, കമ്യൂണിസ്റ്റ്പാർട്ടി ജനങ്ങളുടെ ആശാകേന്ദ്രമെന്നു പറയാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഒരായിരം പൂച്ചകൾ ഒരുമിച്ചു കരയാൻ തുടങ്ങി. ബുദ്ധിമതിയായ ഗായിക ഉടൻ ഗാന്ധിജിയെ കയറിപ്പിടിച്ചു. സദസ്സു് ശാന്തമായി.

പരിപാടിയ്ക്കു വന്നുചേരേണ്ട എല്ലാവരും വന്നിട്ടുണ്ട്. താലപ്പൊലിയ്ക്കു് ഒരു നൂറമ്പതു പെൺകിടാങ്ങളും തയ്യാറായി നില്ക്കുന്നു. അവരിൽ കുറേപേർ ചുമന്ന അങ്കവസ്ത്രമാണു് ധരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നതു്. മറ്റുള്ളവർ തിരുവർണ്ണമായ അങ്കവസ്ത്രവും.

ലൈക്കയെ ആകാശത്തിലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്ന വെടിക്കെട്ടാണു് അന്നത്തെ വലിയ കാഴ്ച.

നാരായണപിള്ള ഭരിച്ചു നടക്കുകയാണു്. എല്ലാ പരിപാടിയ്ക്കും ആളകമ്പടി എത്തിച്ചേർന്നതിൽ അയാൾക്കു പ്രത്യേകമായ ചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ടു് നാരായണപിള്ളയെ സഹായിയ്ക്കുന്നതിനു് പൊതുയോഗംതന്നെ മറ്റൊരാളെ ചുമതലപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അയ്യാളാണു് ആഘോഷക്കമ്മിറ്റി ആഫീസിലിരിയ്ക്കുന്നതു്.

കഥാകാലക്ഷേപം വലിയ അലങ്കോലമില്ലാതെ നടന്നു അതു് ഏകദേശം തീരാറാവുന്നു വളരെ തിടുക്കത്തിയിൽ നാരായണപിള്ള ആഫീസിൽചെന്നു് സഹായിയ്ക്കാനുള്ള ആളോടു പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ വീട്ടിൽവരെ ഒന്നു പോയിട്ടു വരട്ടെ പെട്ടെന്നു വരാം. പോകുന്നതും വരുന്നതും ആരും അറിയണ്ട."

അത്യാവശ്യച്ചെലവുകൾക്കു് കാശെടുക്കുവാനായി പെട്ടിയുടെ താക്കോലും അയാളെ ഏല്പിച്ചു.

കഥാകാലക്ഷേപം തീർന്നു. കാഥിക ഭാണ്ഡം മുറുക്കുകയാണു്. പാട്ടുകച്ചേരി ആരംഭിച്ചു.

കാഥിക ആഫീസ്സിൽ വന്നു. അവരുടെ അഡ്വാൻസു് കഴിച്ചുള്ള ബാക്കി സംഖ്യ കിട്ടണം. അന്നു രാത്രിതന്നെ അവർക്കു പോകണം.

ആഫീസിൽ നിന്നു ആരോ പറഞ്ഞു: "ചുമതലക്കാരൻ ഇപ്പോൾ വരും."

അവർ നാരായണപിള്ളയെ കാത്തിരുന്നു.

പാട്ടകച്ചേരി നന്നായിരുന്നു. കാഥിക കുറെനേരം അതു കേട്ടിരുന്നു.

എന്നിട്ടും നാരായണപിള്ള വന്നില്ല. പാട്ടകച്ചേരി തീർന്നു. കാഥികയ്ക്കു പോകാൻ തിടുക്കമായി. ഇപ്പോഴാണെങ്കിൽ അവരെ കൂടാതെ ഭാഗവതരും കൂട്ടരും എത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ചൂതലക്കാരനെ കാണാനില്ല.

എന്നാലും രാഷ്ട്രീയകക്ഷി തിരിഞ്ഞുള്ള താലപ്പൊലി ഒരു രസമായിരുന്നു.

കാഥികയ്ക്കും ഭാഗവതക്കും പോകാൻ തിടുക്കമുണ്ടെങ്കിലും വെടിക്കെട്ടു കാണണമെന്നുണ്ട്.

താലപ്പൊലി തീർന്നു വെടിക്കെട്ടായി. ഒരു അമിട്ടിൽ ചേർത്തു് ഒരു പട്ടിക്കുട്ടിയെ ആകാശത്തിലേയ്ക്കു വെടിക്കെട്ടുകാരൻ അയച്ചു. ആ പട്ടിക്കുട്ടി ഒരു കുടയിൽ തങ്ങി താഴെ അപകടമില്ലാതെ വരികയും ചെയ്തു. നല്ല കാഴ്ച!

വെടിക്കെട്ടു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും നേരം വെളുത്തു. നാരായണപിള്ള മടങ്ങിവന്നില്ല. നേരം എട്ടുമണിയായി. ആ പറമ്പിൽ കാഥികയും ഭാഗവതരും മാത്രമുണ്ടു്.

നാരായണപിള്ള എവിടെയോ എന്തോ!

കാഥികയ്ക്കും ഭാഗവതക്കും മടങ്ങിപ്പോകാൻ പണം കൈവശമുണ്ടായിരുന്നു. ആ വെളിമ്പറമ്പിൽ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തിയ കാഥികയും ഭാഗവതരും നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു്, ചില നാട്ടുകാർ ചെന്നു. അവരെ ഒരുവിധം പറഞ്ഞയച്ചു.

നാരായണപിള്ള വരവിനും ചെലവിനും ശരിയ്ക്കു സത്യമായി കണക്കെഴുതിവെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. എന്നിട്ടാണ് സ്ഥലം വിട്ടതു്. വിടാതയാം എന്തു ചെയ്യും?

* * * *

നാരായണപിള്ളയുടെ വൃദ്ധയായ സഹോദരി പൊട്ടിക്കരയുകയാണു്.

"ഞാൻ ചാകാൻ നേരത്തു് എന്റെ കൂടപ്പിറപ്പ് അടുത്തു കാണുമെന്നു വിചാരിച്ചു. ദ്രോഹികളു് എന്റെ കുഞ്ഞിനെ ഓടിച്ചു."

പിന്നീടു് നാരായണപിള്ള മടങ്ങി വന്നില്ല.

അടുത്ത ചിറപ്പു നടത്തിപ്പിൽ പ്രാമാണ്യത്തിനു് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരും കോൺഗ്രസ്സുകാരുമായി മത്സരമാണു്.

മുഖത്തു കരിതേച്ചു

ക്ഷേത്രപറമ്പിൽ കുട്ടപ്പനു് പത്മനാഭൻ നാലഞ്ചു രൂപ കൊടുക്കുവാനുണ്ടു്. അതൊരു പഴയ കടമാണു്. കുട്ടപ്പനു് പണ്ടു് ചായക്കച്ചവടമുണ്ടായിരുന്നകാലത്തു് പത്മനാഭൻ പറ്റിയതാണു്. ഒരു ദിവസം കൊച്ചുകേശവന്റെ ചായക്കടയിൽവെച്ചു് ആ പണത്തെ ചൊല്ലി കുട്ടപ്പനും പത്മനാഭനും തമ്മിൽ വഴക്കായി. കുട്ടപ്പൻ പത്മനാഭനോടു് സ്വല്പം കടത്തി സംസാരിച്ചു. പത്മനാഭൻ പറഞ്ഞു: "ചിന്നെ തന്തയില്ലായ്മ പറഞ്ഞാലൊണ്ടല്ലോ!"

കുട്ടപ്പനും വിട്ടില്ല: "താൻ എന്തു ചെയ്യും?"

പത്മനാഭൻ ചാടി എഴുന്നേറ്റു വിരൽ ചൂണ്ടിപ്പറഞ്ഞു: "നിന്റെ പല്ലടിച്ചു ഉപ്പിയ്ക്കും."

ചായക്കടക്കാരനും ചായ കുടിയ്ക്കാൻ വന്നവരും ആ വഴക്കിൽ ഇടപെട്ടു് ഒന്നു സമാധാനപ്പെടുത്തി. പിന്നെ രണ്ടുപേരും അവരവരുടെ പേരിലുള്ള ന്യായങ്ങളും പറയുകയായി.

കുട്ടപ്പൻ പറഞ്ഞു: "അഞ്ചു കൊല്ലമായി ഞാൻ കച്ചോടം നിത്തിയിട്ടു്. ഈ കടം അതിനു മുമ്പുള്ളതാ. വല്ലപ്പോഴുമെല്ലാം വല്ലോം തന്നു തീത്തിരുന്നെങ്കിലു് ഇപ്പം ഈ കടം തീരുമാരുന്നു. അപ്പോഴും അയാളുടെ വിചാരം ഈ കടം തീക്കുതെന്നാ. അല്ലെങ്കിൽ കഴിയാഞ്ഞാണോ?"

കുട്ടപ്പന്റെ വാദം ശരിയാണ്. പത്മനാഭനും പറയാനുണ്ട്: "കൈയിൽ കാശൊള്ളപ്പം അയാളെ കാണത്തില്ല. ഇല്ലാത്തപ്പഴാ അയാള മുറുകുന്നെ. ഇപ്പം കാശ് വേണമെന്നു പറഞ്ഞാലു് ഞാനെവിടന്നാ ഉണ്ടാക്കുന്നതു്? പണം കൊടുക്കാനുണ്ടെന്നുവച്ചു് ചീത്ത പറയുന്നതു ശരിയാണോ?"

പത്മനാഭൻ തുടർന്നു: "ഇതിലും പഴേ ഒരു കടം എനിക്കൊണ്ടു് കൊടുത്തു തീക്കാൻ. മുട്ടാണിപ്പുറമ്പിലെ രാമനു് ഇന്നലേം ഞങ്ങളു തമ്മിൽ കണ്ടു. ചക്രോം ചോദിച്ചു. ഇങ്ങനെ വിവരക്കേടും തന്തയില്ലായ്മയും പറഞ്ഞില്ല. എനിയ്ക്കു കിട്ടാനുള്ളോരോടും ഞാൻ ചീത്ത പറയുന്നില്ല."

ഒരു കല്ലുവച്ച മറുപടി പറയുന്നതുപോലെ കുട്ടപ്പൻ പറഞ്ഞു: "രാമൻ ചോദിയ്ക്കുന്നില്ലേലു്, അതിനു കാര്യമൊണ്ടാരിയ്ക്കും. നമ്മളു തമ്മിൽ അങ്ങനെ കാര്യമൊന്നുമില്ല"

ആ ചായക്കടയിൽ കൂടിയിരുന്ന പെരുപ്പക്കാരെല്ലാം പരസ്പരം നോക്കി. അവർക്കെല്ലാം ആ കാര്യം മനസ്സിലായെന്നു തോന്നുന്നു. പത്മനാഭനുമാത്രം മനസ്സിലായില്ല. എന്നാലും ആ പറച്ചിൽ അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ എവിടെയോ ചെന്നു കൊണ്ടു.

പത്മനാഭനു വീണ്ടും ദേഷ്യം വന്നു. അയാൾ ചോദിച്ചു: "ഞാനും രാമനും തമ്മിൽ എന്താണെടോ കാര്യം?"

ചായക്കടക്കാരൻ ഉടനെപ്പറഞ്ഞു: "കളയപ്പാ! ഇവിടെ ഇനീം ഈ കാര്യം സംസാരിയ്ക്കരുതു്."

അതു കൽപനയായ ഒരാജ്ഞയായിരുന്നു ചായക്കട ഉടമസ്ഥന്റെ. അതിനെ ആരും ലംഘിച്ചില്ല.

അപ്പോൾ മുതൽ പത്മനാഭന്റെ മനസ്സിനു് ഒരു വിഷമം. പോകുംവഴി അയാൾ ആ കാര്യമെന്തെന്നു് ഓർത്തു ഒരു പിടിയും കിട്ടുന്നില്ല. രാമൻ അയൽപക്കത്തുള്ളവനാണു്. അവനെ

സാധാരണയായി പത്മനാഭന്റെ വീട്ടിൽ കാണാം. അതിനു കാരണമെന്താണെന്നു് ചിന്തിയ്ക്കുംതോറും പത്മനാഭന്റെ മനസ്സിലെ വിഷമം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്തോ കാര്യം തീർച്ചയായും കുട്ടപ്പൻ പറഞ്ഞതിലുണ്ടു്. അതെന്താണെന്നു്?

പത്മനാഭൻ നേരെ മുല്ലേപ്പടിയ്ക്കൽ വീട്ടിലേയ്ക്കാണു് പോയതു്: മുല്ലേപ്പടിയ്ക്കൽ വീട്ടിന്റെ മുറ്റത്തു് ഒരു ഏറുമാടം ഉണ്ടു്. ആ ഏറുമാടത്തിൽ കയറി അയാളം മിണ്ടാതെ കിടന്നു. അപ്പോഴാം കാത്ത്യായനി അവിടെ വന്നു: "എന്താ പപ്പൻചേട്ടൻ വന്നപാടെ വല്ലാതെ കിടക്കുന്നു?"

പത്മനാഭൻ നിരുന്മേഷനായി പറഞ്ഞു: "പുന്നാതെ, ഒരു ക്ഷീണം."

കാത്ത്യായനിയ്ക്കു് അതു ബോദ്ധ്യമായില്ല: "അതൊന്നുമല്ല. പപ്പൻചേട്ടനു് എന്തോ ഒരു മനപ്രയാസമൊണ്ടു്."

പത്മനാഭൻ മിണ്ടിയില്ല. കാർത്ത്യായനി നാലുപാടും നോക്കിയിട്ടു് മാടത്തിവാടുത്തുചെന്നു. അയാളം അവിടെ മുഖത്തു നോക്കി. മാടത്തിന്റെ ഇഴകയിൽ കൈ കുത്തി അയാളുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു ചാഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവാം കാര്യമായി ചോദിച്ചു:

"എന്തൊന്നാ വൈഷമം? എന്നോടു പറയത്തിലോ?"

"എനിയ്ക്കു് ഒരു വൈഷമോമില്ല."

അവാം മുഖം വീർപ്പിച്ചു: "അതു കള്ളമാ. പപ്പൻചേട്ടനു് എന്തോ വൈഷമമൊണ്ടു്."

അയാളം മിണ്ടിയില്ല. അയാളുടെ മുഖം പിടിച്ചു തിരിച്ചിട്ടു് അവാം വീണ്ടും പലവുരു ചോദിച്ചു. ഒരു വിഷമവുമില്ലെന്നാണു് പപ്പൻ പറയുന്നതു്. കാത്ത്യായനി പരിഭവിച്ചു: "എന്നാലു് ഞാൻ പോവ്വാ. എന്നോടിഷ്ടമില്ലാഞ്ഞതലോ പറയാത്തതു്?"

അവരം പിണങ്ങി നടന്നു. ഏതാനും ചുവട്ട് നടന്നിട്ട് കാത്ത്യായനി തിരിഞ്ഞു നോക്കി. അയാളം അങ്ങിനെതന്നെ കിടക്കുന്നു.

എന്തോ ഒരു സംശയി പപ്പന്റെ മനസ്സിനെ കഠിനമായി വിഷമിപ്പിയ്ക്കുന്നുണ്ടെന്നു തീർച്ചയാണ്.

സ്വല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോളം കാത്ത്യായനിയുടെ അമ്മ പാപ്പിയമ്മ വന്നു. കാത്ത്യായനി പറഞ്ഞയച്ചതായിരിയ്ക്കാം.

പാപ്പിയമ്മ ചോദിച്ചു: "എന്താ പപ്പാ നീ വല്ലാതെ കിടക്കുന്നെ?"

പപ്പൻ എഴുന്നേറ്റു: "ഒന്നുമില്ല."

ആ ഉത്തരംകൊണ്ട് നിൽക്കുന്ന പ്രകൃതമല്ല പാപ്പിയമ്മയുടേത്. അവർക്ക് അയാളെ വിഷമിപ്പിയ്ക്കുന്ന കാര്യം എന്തെന്ന് അറിഞ്ഞേ മതിയാകൂ.

പപ്പനും പാപ്പിയമ്മയും തമ്മിൽ വർത്തമാനം പറഞ്ഞു കൊണ്ടിരിയ്ക്കുമ്പോൾ ജിജ്ഞാസുവായ് കാത്ത്യായനി അവിടെ വന്നു പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നു. വല്ല തുൽപ്പും കിട്ടാനുള്ള കൊതിയോടെ. പപ്പൻ പാപ്പിയമ്മയോട്ട് ആ കാര്യം വിശദമായി പറയുകയാണ്.

പപ്പൻ ആ ഹോട്ടലിലെ കഥ പറഞ്ഞുനിർത്തി. എന്നിട്ടവൻ പറഞ്ഞു: "എന്താ കുട്ടപ്പൻ അങ്ങനെ പറഞ്ഞതു് എന്നാ എന്റെ വിചാരം അതിലെന്തോ കാര്യമൊണ്ട്; തീച്ച"

പാപ്പിയമ്മ കുറച്ചു നേരത്തേയ്ക്ക് ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. എന്നിട്ടവർ ഗൗരവത്തോടെ പറഞ്ഞു: "എടാ കുഞ്ഞേ, ഞാനൊരു കാര്യം പറയാം. നിനക്കൊന്നും തോന്നരുതു്."

പപ്പൻ പറഞ്ഞു: "ഇല്ല."

ഒരു നിമിഷം കഴിഞ്ഞു പാപ്പിയമ്മ തുടർന്നു: "ആണുങ്ങടെം ഒരു പെണ്ണിന്റെം ഒരു കണ്ണും അടച്ചോളണം. ഈതാ ശാസ്ത്രം."

പപ്പനു മനസ്സിലായില്ല. ആണുങ്ങടെം ഒരു കണ്ണും ഒരു പെണ്ണിന്റെം അടച്ചുകൊള്ളണമെന്നോ? അതിന്റെ അർത്ഥം?"

പാപ്പിയമ്മ വിശദീകരിച്ചു: "വീട്ടിലേ, പെങ്ങളും അനന്തരവളും ഒക്കെ കാണും. ആണുങ്ങള് വീട്ടി ചെല്ലുമ്പം ഒരു കണ്ണും ഒരു പെണ്ണിന്റെം അടയ്ക്കണം. എല്ലാം കണ്ടെന്നും കേട്ടെന്നും വരുത്തരുതു്."

പപ്പൻ തീ പിടിച്ച പോലായിപ്പോയി. അയാൾക്ക് ഒന്നും വിശദമായി മനസ്സിലായില്ല. എന്നാലും എന്തോ ഒരു കനത്ത അപമാനഭാരം താങ്ങേണ്ടി വരുമെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. കുട്ടപ്പന്റെ സംസാരവും പെങ്ങളും അനന്തരവളുമുള്ള ആണുങ്ങൾക്ക് ഒരു പെണ്ണിന്റെം ഒരു കണ്ണും പാടില്ലെന്നുള്ള പ്രായോഗിക വേദാന്തവും കൂടി ചേരുമ്പോൾ—ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യനെന്താണു് തോന്നുന്നതു്?

അയാൾ വിവരമറിയാൻവേണ്ടി പാപ്പിയമ്മയുടെ പിന്നാലെ നടന്നു. അതു എളുപ്പത്തിൽ അവർ രഹസ്യം വിട്ടുകൊടുത്തില്ല. അതു ശരിയല്ലെന്നാണു് പാപ്പിയമ്മയുടെ അഭിപ്രായം.

"എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ആണുങ്ങളോടു പറയുന്നതു മൊറയല്ല പപ്പാ. എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ആണുങ്ങളറിയാനും പാടില്ല. അതു കൊണ്ടു് നീ ചോദിയ്ക്കരുതു്."

പപ്പനു് ഒന്നുകൂടി ഭ്രാന്തു പിടിച്ചു. അവൻ പറഞ്ഞു: "ഞാനൊന്നു പറയാമല്ലൊ. ഇതു് ഏതാണ്ടോ എന്റെ പെങ്ങളു് ദേവകിയെ സംബന്ധിക്കുന്ന കാര്യമാ. അതു് എനിയ്ക്കറിയണം. എനിയ്ക്കു മനുഷ്യരെടെ മുഖത്തു നോക്കി നടക്കണം."

ഒരു ചെറുചിരിയോടെ പാപ്പിയമ്മ ചോദിച്ചു: "അതു് നീ എന്തിനാ അറിയുന്നെ? അതു നീ അറിയണ്ട."

ഭ്രാന്തു പിടിയ്ക്കുന്നതിനു് ഇതിൽക്കൂടുതൽ കാരും വേണോ? പപ്പൻ തന്നതാൻ മറന്നു് അവിടെനിന്നു പാഞ്ഞു.

അതു കണ്ട കാത്ത്യായനി പാപ്പിയമ്മയോടു് കയർത്തു: "അമ്മയ്ക്കു് വല്ല കാര്യോമൊണ്ടായിരുന്നോ ഇതു പറഞ്ഞു കൊടുക്കാൻ?" ഒരബദ്ധം പിണഞ്ഞ പാപ്പിയമ്മ സ്വയംരക്ഷയ്ക്കായി പറഞ്ഞു: "അതിനു ഞാൻ വല്ലോം പറഞ്ഞോ? ഞാൻ ഒരക്ഷരം പറഞ്ഞില്ല"

"പിന്നെന്താ പപ്പൻചേട്ടൻ ഭ്രാന്തു പിടിച്ചു് ഓടിയതു്? അമ്മ ആവശ്യമില്ലാത്ത കാര്യമെല്ലാം പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. ഇപ്പം പപ്പച്ചേട്ടൻ അവിടെമെന്നു് കൊലപാതകം നടത്തുമെന്നാ തോന്നുന്നെ"

പാപ്പിയമ്മയ്ക്കും പേടിയുണ്ടു്. ഒരു വിവരമില്ലാത്തവനെപ്പോലെയാണു് പപ്പൻ ഓടിയതു്. തന്നതാൻ മറന്നു് അവൻ വല്ലതും സാഹസം ചെയ്തുപോയേയ്ക്കും. ഒന്നു പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്താനും കഴിഞ്ഞില്ല. അതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം തന്നിലാണെന്നു പാപ്പിയമ്മയ്ക്കു് ഒരു നേരിയ ബോധമുണ്ടു്. എന്നാലും അതു് ഏല്ക്കാൻ അവർ തയ്യാറില്ല

പാപ്പിയമ്മ പറഞ്ഞു: "ഞാനൊന്നും പറഞ്ഞതില്ല. ദേവകിയ്ക്കു് ഗർഭമുണ്ടെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞില്ല. ഞാനെന്തിനാ പറയുന്നതു്? അതു് അങ്ങാടിപ്പാട്ടല്യോ? കാപ്പിക്കടവെച്ചു് കുട്ടപ്പൻ പറഞ്ഞതാ. അതിനു് എനിയ്ക്കാണോ കുറ്റം? ഇതാ കുത്തു്."

കാത്ത്യായനിയ്ക്കു് വലിയ ആശങ്കയായി. എന്തെങ്കിലും സാഹസം പപ്പൻ ചെയ്യും. അതിന്റെ അപരാധം അവക്കാകും. എന്തെന്നാൽ പപ്പൻ അവിടെ നിന്നല്ലേ ഓടിച്ചെല്ലുന്നതു്? അവരം അമ്മയെ കുറ്റപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അമ്മയ്ക്കും ആശങ്ക വർദ്ധിയ്ക്കുകയാണു്. അതിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തം: പാപ്പിയമ്മ കാത്ത്യായനിയെ ഒരാട്ടാട്ടി. അമ്മയുടെ അധികാരം വിനിയോഗിച്ചു പറഞ്ഞു: "നീ മിണ്ടാതിരുന്നോ."

പിന്നെ കാത്ത്യായനി പിറുപിറുത്തതേയുള്ളൂ.

പപ്പൻ കട്ടതു സാഹസമൊന്നും ചെയ്തില്ല. അവൻ "അവളെറിടെ" എന്നലറിക്കൊണ്ടു വീട്ടിൽ കയറിച്ചെന്നു. ദേവകി അടുക്കളയിൽ എന്തോ ജോലിചെയ്തുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. അമ്മ തെക്കുവശത്തു് ചേമ്പിനു് വളംവച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു. പപ്പൻ ദേവകിയുടെ തലമുടിക്കെട്ടു കുത്തിപ്പിടിച്ചു, ചൊക്കി മുറത്തേയ്ക്കെറിഞ്ഞു. എന്നിട്ടു് അവളെ അടിയ്ക്കുകയോ തൊഴിയ്ക്കുകയോ ചെയ്തു. അവൾ പിടഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു് ഓടി. പപ്പനും കൂടെ ഓടി പക്ഷേ പിടികിട്ടിയില്ല. അവൾ അയൽപക്കത്തുള്ള ഏതോ വീട്ടിൽ ചെന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു.

അയൽക്കാർ വളരെ പേർ കൂടി മദം ഇളകിയ ആനയെപ്പോലെ നില്ക്കുന്ന പപ്പനെ പിടിച്ചു. കോപം ഒന്നടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പാവം പപ്പൻ കരയാൻ തുടങ്ങി: "അവൾ എന്റെ മിശ കീഴ്പോട്ടാക്കി. ഇനി ഞാൻ എങ്ങനെ മനുഷ്യരുടെ മുഖത്തു നോക്കും?"

കൂടിയിരുന്നവർക്കു് ആർക്കും ഒന്നും പറയുവാനില്ല. കാരും ശരിയല്ലേ? അവനു ദേഷ്യം വന്നതിൽ അവനെ കുറ്റപ്പെടുത്താനൊക്കുമോ അതൊരു വലിയ അപമാനമല്ലേ?

പപ്പൻ ഉസ്സഹമായ ദുഃഖത്തോടെ പലതും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. "ഞാൻ ഇനി എന്തിനു ജീവിയ്ക്കുന്നു? അപ്പോൾ ആരോ മനസ്സറിയാതെ പറഞ്ഞാണു് ദേവകി ഗർഭിണിയാണെന്നു പപ്പൻ അറിയുന്നതു്.

വീണ്ടും പപ്പൻ ഭ്രാന്തു പിടിച്ചവനെപ്പോലെയായി. അവൻ ഒരു കുതിയ്ക്കു തിണ്ണയിൽ കിടന്ന വെട്ടുകത്തി കരസ്ഥമാക്കി മറവുള്ളവർ പിടിയ്ക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ആ പിടിയിൽനിന്നു വഴുതിക്കൊണ്ടു് അവൻ പറഞ്ഞു: "അവന്റെ കഥ കഴിച്ചിട്ടു്, എന്റെ മുഖത്തു കരിതേച്ച അവന്റെ കഥ കഴിച്ചിട്ടതന്നെ കാര്യം."

ഏറെക്കും പേടിയായി. രാമനെ വഴിയ്ക്കുവച്ച് എങ്ങാനും കണ്ടാൽ എന്താണാവോ സംഭവിയ്ക്കുക!

അന്നു വൈകീട്ട് രണ്ടു വീട്ടുകാർ തമ്മിൽ ഭയങ്കരമായ ഒരു വാക്കുസമരം നടന്നു. പപ്പന്റെ അമ്മയുടെ അനുജത്തിയും പാപ്പിയമ്മയും തമ്മിൽ. പപ്പന്റെ കൊച്ചമ്മയുടെ പേർ കുഞ്ഞിഅമ്മ എന്നാണ്. കുഞ്ഞിഅമ്മയ്ക്ക് നാക്കിനു നല്ല നീളമാണ്. ഒരു മാതിരി ആളുകൾക്ക് ആ നാവിനെ ചെറുത്തു നില്ക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. പാപ്പിയമ്മ ഏഷണി പറഞ്ഞു കൊടുത്തു് പപ്പനെ വീട്ടുകയായിരുന്നു എന്നാണ് കുഞ്ഞിഅമ്മയുടെ പരാതി. അതിനു പാപ്പിയമ്മ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങടെ പെണ്ണ് നെറിയ്ക്കു നില്ക്കാത്തതിനു് ഞാനാണോ പിഴച്ചതു്? അവക്ക് വയറിലൊണ്ടായതു് ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടാണോ?"

കുഞ്ഞിഅമ്മയ്ക്കും അതിനു മറുപടിയുണ്ടായിരുന്നു: "അധികമൊന്നും പറയണ്ട. ഞങ്ങടെ ചെറുക്കനെ പൂശ്യേകത്തു കയറി വിടാതെ വെച്ചിരിയ്ക്കുന്നതെന്തിനാ?"

ആ വഴക്ക് ഒട്ടിരുളുന്നതുവരെ നീണ്ടു. ഒരു കാര്യം ശരിയായിരുന്നു. രാമൻ പപ്പന്റെ വീട്ടിൽ കഴിയുന്നതുപോലെ പപ്പൻ കാത്ത്യായനിയുടെ വീട്ടിൽ കഴിയുന്നതും നാട്ടിൽ സംസാരവിഷയമായിരുന്നു. കാത്ത്യായനിയുടെ ആങ്ങള ഗോവിന്ദൻനായരുതു് ആ കഥ സൂചിപ്പിയ്ക്കാൻ ഒരു കൂട്ടപ്പനുണ്ടായില്ല എന്നേയുള്ളൂ.

പപ്പൻ രാമനെ തേടി നടക്കുകയാണ്. രാമൻ ഒളിവിലാണ്. അതിന്റെ ആശങ്ക ഏറ്റവും കൂടുതൽ കാത്ത്യായനിയ്ക്കാണ്. പപ്പൻ രാമനെ വെട്ടുകയോ കുത്തുകയോ ചെയ്താൽ കാര്യം ഗൌരവമാവുകയില്ലോ? പിന്നെ പപ്പന്റെ ഭാവി എന്തെന്നറിയാമോ? അതൊരാശങ്ക. മറെറാന്നുകൂടിയുണ്ട്. അത്യാവശ്യമായ ഒരു വിവരം പപ്പനെ അറിയിയ്ക്കേണ്ടതായുണ്ട്. ഒരു നിമിഷം താമസിയ്ക്കാൻ പാടില്ല. പല ദിവസങ്ങളായി

പപ്പനെ കണ്ടിട്ട്. പപ്പൻ അവന്റെ വീട്ടിലാകട്ടെ കാത്ത്യായനിയുടെ വീട്ടിലാകട്ടെ ചെല്ലാറില്ല. ദേവകി ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുകയാണു്.

കാത്ത്യായനി അയൽപക്കത്തുള്ള ചില കുട്ടികളെ പപ്പൻറെ തു് പറഞ്ഞയച്ചു. അത്യാവശ്യമായി അവരെ പപ്പനെ കാണണമെന്നു്. ആ പിള്ളർ അയാളെ കണ്ടു വിവരം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ചെല്ലാമെന്നും ഏറ്റിട്ടുണ്ടു്. പക്ഷേ ചെന്നില്ല. അവസാനം കാത്ത്യായനി ഒരു എഴുത്തെഴുതി കൊടുത്തയച്ചു.

അന്നു സന്ധ്യകഴിഞ്ഞു് പപ്പൻ കാത്ത്യായനിയുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നു. കാത്ത്യായനി വീട്ടിൽ തെക്കുവശത്തെ വാഴക്കൂട്ടത്തിൽ കാത്തുനില്ക്കുകയാണു്. അവിടെവെച്ചു കാണാമെന്നാണു് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. പപ്പനും കാത്ത്യായനിയും തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടി.

അവൾ ചോദിച്ചു: "എന്തു പിരാന്താ ഇതു് പപ്പൻചേട്ടാ?"

അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഇതൊരു പിരാന്താ പെണ്ണേ! അവനെ കണ്ടൊന്നു ചോദിയ്ക്കണം. അവൻ എന്റെ മുഖത്തു കരിതേച്ചു!"

കാത്ത്യായനി ഗ്രഹദോഷിച്ചു: "പപ്പൻചേട്ടൻ ഇതു പറയരുതു്, പപ്പൻചേട്ടനു പറയാൻ കൊള്ളുന്നതല്ല"

"അതെന്താ?"

"അതങ്ങനാ"

"അവൻ എന്റെ കുടുംബത്തിനു് അപമാനം വരുത്തി"

"എന്നാൽ പപ്പൻചേട്ടനും അപമാനംവരുത്തിയിരിക്കുവാ"

പപ്പൻ ഒന്നു നടുങ്ങി. 'ങ്ങേ' എന്നൊരു ശബ്ദം അയാളുടെ അടിവയറ്റിൽനിന്നുയർന്നു. പിന്നിൽ "ആരെടാ അതു്" എന്നൊരലർച്ചയോടെ ഒരാൾ മുന്നോട്ടു കുതിച്ചു. അതു കാത്ത്യായനിയുടെ ആങ്ങള ഗോവിന്ദനായിരുന്നു. ഗോവിന്ദനു പപ്പനെ പിടി കിട്ടി ഇല്ല എന്ന മട്ടായി. പപ്പന്റെ തോൾ ഗോവിന്ദന്റെ

നഖംകൊണ്ട് മാന്തിക്കീറി. പപ്പൻ ഒഴിഞ്ഞു മാറി ഓടി പപ്പന്റെ തോത്തു് ഗോവിന്ദന്റെ കൈയ്യിൽ കിട്ടി. ഗോവിന്ദൻ സപ്പല്ലുരം പപ്പന്റെ പിന്നാലെ ഓടിയിട്ടു് കാത്ത്യായനിയുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞു. അവളെ ഗോവിന്ദനു പിടികിട്ടി. അവളുടെ തലമുടി കുത്തിപ്പിടിച്ചു് അവളെ നിലത്തിട്ടു ഗോവിന്ദൻ അടിക്കുകയും ഇടിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അവിടെ നിലവിളിയും ബഹളവുമായി. ആകെ കൂടി കാർത്ത്യായനി എഴുനേറ്റു് ഇരുട്ടിൽ എങ്ങോട്ടോ ഓടി. അവളും അയൽപക്കത്തെ ഏതോ വീട്ടിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചു.

കാത്ത്യായനിയ്ക്കും ഗർഭമുണ്ടു്. അതിനു് ഉത്തരവാദി പപ്പനാണു്. തന്റെ കുടുംബത്തിനു് അപമാനം വരുത്തിവച്ചവനോടു പകരം ചോദിയ്ക്കുവാൻ ഒരു വലിയ വടിയുമായി ഗോവിന്ദൻ നടക്കുന്നു. പപ്പന്റെ വീടിന്റെ പരിസരത്തിലും വഴിമുക്കിലും സന്ധ്യയ്ക്കും രാത്രിയിലും എല്ലാം അവൻ പതിയിരിക്കുകയാണു്.

അങ്ങിനെ രണ്ടു് ആങ്ങളമാർ ആയുധധാരികളായ് കുടുംബത്തെ അപമാനിച്ചവരോടു പ്രതികാരം ചോദിയ്ക്കാൻ നടക്കുന്നു. അതൊരു നേരമ്പോക്കുള്ള കാര്യമാണെങ്കിലും എല്ലാവർക്കും സപ്പല്പം ഭീതിയുണ്ടു്. പപ്പനും ഗോവിന്ദനും വല്ലതും സാഹസം കാട്ടിപ്പോകുമോ എന്നു്. അതു സംഭവിയ്ക്കാവുന്നതാണു്.

* * * *

അയൽവീട്ടിൽവച്ചു് ദേവകി രാമനുമായി കണ്ടുമുട്ടി: രാമൻ ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുകയാണു്. വളരെ ശ്രമത്തിനു ശേഷമാണു് അയാളം എവിടെ ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു എന്നു ദേവകിയ്ക്കു് അറിയാൻ കഴിഞ്ഞതു്. പേടിച്ചു പേടിച്ചു് അവിടെ അയാളം വന്നു.

ദേവകി പരിഭവിച്ചു: "നല്ല ആളാണു്! എന്നെ ചതിച്ചേച്ചു് പോയെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു."

രാമൻ പറഞ്ഞു: "ഞാനോ? ഞാനങ്ങനെ ഒള്ളോനല്ല. എനിയ്ക്കൊരച്ഛനേയുള്ളൂ. ഞാനെന്തു ചെയ്യും? അയാളം, നിന്റെ ആങ്ങള. വെട്ടുകത്തിയുംകൊണ്ടു് നടക്കുകയല്ലേ? എനിയ്ക്കു് ഊരു പേടിയുണ്ടു്. എന്റെ വിചാരം മുഴുവൻ നിന്നെക്കുറിച്ചായിരുന്നു"

ദേവകി ചോദിച്ചു: "എന്താ ഇനി വഴി? മാസം നാലായി."

രാമൻ ആശ്വസിപ്പിച്ചു: "പത്തായി പെറാലെന്താ? ഞാനൊണ്ടു്. പക്ഷേ ആ കാലമാടന്റെ കലി ഒന്നടങ്ങിയാൽ മതിയായിരുന്നു അല്ലാതിപ്പം കല്യാണം നടക്കുമോ?"

കാത്ത്യായനി പപ്പുനെയും കൂട്ടു് പപ്പനും തനിയ്ക്കു് ഒരച്ഛനേയുള്ളൂന്നു പറഞ്ഞു. പത്തു മാസം തികഞ്ഞു് കാത്ത്യായനി പ്രസവിച്ചാലും അയാളം നെറിയ്ക്കു നിൽക്കുമെന്നോറു. അയാളംക്കും ഒരു വൈഷമ്യമുണ്ടു്: "ഗോവിന്ദൻ കലികൊണ്ടു് വലിയ വടിയുമായി നടക്കുവാ."

നാട്ടുകാരിൽ ചിലരെല്ലാം എടപെട്ടു നീണ്ട കൂടിയാലോചനയ്ക്കുശേഷം ദേവകിയുടേയും കാത്ത്യായനിയുടേയും കല്യാണം നിശ്ചയിച്ചു പപ്പൻ ദേവകിയുടെ കല്യാണത്തിനു് ആ വീട്ടിൽ കയറുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. അയാളം ഉടനു്: .

"പിന്നെ, കടിച്ച പാമ്പുതന്നെ വിഷം ഇറക്കിക്കൊള്ളട്ടെ. അല്ലാതെന്തു ചെയ്യും? അവനവളെ കെട്ടുകോ കൊല്ലുകോ ചെയ്യോട്ടെ! ഞാനവടെ ആ ചടങ്ങിനു വരികില്ല."

ആരോ ഒരു വിരുതൻ, പപ്പൻ ചെയ്തതു ശരിയായോ എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമില്ല.

ഗോവിന്ദനും ഇതുതന്നെ പറഞ്ഞു. പപ്പൻ കാത്ത്യായനിയെ കെട്ടുകയോ കൊല്ലുകയോ ചെയ്യട്ടെ. കടിച്ച പാമ്പുതന്നെ വിഷം ഇറക്കുകയാണല്ലോ. അതു കൊള്ളാം. അവൻ ആ ചടങ്ങിൽ സംബന്ധിയ്ക്കുകയില്ല.

അങ്ങിനെ ആ കല്യാണങ്ങളും നടന്നു. പപ്പൻ കാത്ത്യായനിയേയും രാമൻ ദേവകിയേയും കല്യാണം കഴിച്ചു: ആ ഇടപാടിൽ മിച്ചം വന്നതു് ദേവകിയും കാത്ത്യായനിയും കൂറെ അടിയും ഇടിയും പിടിച്ച എന്നുള്ളതാണു്.

ഗോവിന്ദൻ അവന്റെ വടിയും പപ്പൻ തേച്ചു മൂർച്ചവരുത്തിയ വാക്കത്തിയും ദൂരെ എറിഞ്ഞു.

കൂടിയിറക്കു്

മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയ്ക്കു് ഭാഗപ്രകാരം രണ്ടു പറ നിലമാണു് കിട്ടിയതു്. പറമ്പും വീടും അവളുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തി മുത്തുഅമ്മയ്ക്കും. പറമ്പെന്നുവച്ചാൽ അവരുടെ സ്വന്തമല്ല. ദേവസ്വം ഭൂമി. പാട്ടാവകാശമാണു്. അതിൽ താന്ന ഒരു പഴയ പുരയുമുണ്ടു്.

മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയുടെ ഭർത്താവു് ചെല്ലപ്പനു് ഭാഗത്തിൽ ഒരു ഇരുപത്തിരണ്ടു സെൻറു് പുരയിടമുണ്ടു്. അതിനു തെങ്ങുമുണ്ടു് നല്ല തൈത്തല. അയാൾ ഈ നാട്ടിലെ ഏറ്റവും പ്രതാപമുണ്ടായിരുന്ന കുടുംബത്തിലെ അംഗമാണു്. ആ കുടുംബത്തിൻറെ വകയായിരുന്നു ഈ കാണായ നാട്ടു മുഴുവൻ. അവിടത്തെ നിലവറയിൽ പൊന്നിൻ കളിക്കല ഉണ്ടായിരുന്നു അറയിൽ തങ്കപ്പൊടിയും. ചെല്ലപ്പനെ ഇന്നും ചിലരെല്ലാം ചെല്ലപ്പൻ കുഞ്ഞെന്നാണു് വിളിയ്ക്കുന്നതു്. ആ വീട്ടിൽ ഏതു പുരുഷനും എത്ര വയസ്സായാലും കുഞ്ഞാണു്. അതൊക്കെ പഴയ കഥ. ഇന്നു് ആ തറവാട്ടു നിന്ന വീടുവരെ അന്യ കൈവശമാണു്. ചെല്ലപ്പനും അമ്മയ്ക്കും കൂടി ഭാഗത്തിൽ കിട്ടിയതാണു്. ആ ഇരുപത്തിരണ്ടു സെൻറു്. ആ പറമ്പിൻറെ പേർ കുറവന്തറ എന്നാണു്.

മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ചേട്ടത്തിയുടെ കൂടെയാണു് താമസം. കുറവന്തറയിൽ ഒരു പുരവച്ചിട്ടുവേണം മാറാൻ. അവിടെ വളരെ

പഴയ കാലം മുതൽ ഒരു ഈഴവകുടുംബമാണ് താമസം. പാറപ്പെട്ടവർ. ചെല്ലപ്പന്റെ കുടുംബത്തിലെ തൊഴുത്തുകളിലെ ചാണകം വാരുകയായിരുന്നു ആ കുടുംബത്തിന്റെ ജോലി. എന്നവർ അവിടേ താമസമായി എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. അതു പഴക്കമുള്ളതാണ്. ആ പൊറുതി ഒരു പുരയ്ക്കു വേണ്ടതെല്ലാം ഒരുക്കിയിട്ട് ഇട്ട്യാതിപ്പോവനോട് മാറാൻ പറയാമെന്നു ചെല്ലപ്പൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഭാഗം നടന്ന അന്നോ മറേറാ ചെല്ലപ്പൻ പറയുകയും ചെയ്തു. ഇട്ട്യാതി മിണ്ടിയില്ല.

അങ്ങിനെ കുറെ നാളം കഴിഞ്ഞു. ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയുടെ പ്രാരാബ്ധം വർദ്ധിച്ചു. അയാളുടെ അമ്മ മരിച്ചു. ആ വീതം ഇരുപത്തിരണ്ടു സെൻറ് മുഴുവൻ കിട്ടി കാര്യമായി നോക്കിക്കണ്ട് ആദ്യമെടുത്തേ പറമ്പ്. തെങ്ങിൻചുവട്ടിൽ ചില ചില്ലറ ദേഹണ്ഡമെല്ലാം ചെയ്തു. ആ ദേഹണ്ഡം തെങ്ങുകയറിയുകയും ചെയ്തു. മണ്ടയിൽ നല്ലപോലെ വെള്ളയ്ക്ക പൊട്ടിത്തുടങ്ങി. പക്ഷേ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തേങ്ങ ഇട്ടുവിയ്ക്കാൻ ചെല്ലുമ്പോഴും തെങ്ങിലുണ്ടായതിന്റെ പകുതി കിട്ടുകയില്ല. നേരത്തെതന്നെ പലപ്പോഴായി കുല വെട്ടിയും പിരിച്ചും എടുത്തിരിയ്ക്കും. അയാൾക്കു കിട്ടുന്നതു പത്തോ എഴുപതോ തേങ്ങ. നൂറു നൂറമ്പതു പിരിവു്.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള അവിടെ താമസിയ്ക്കുന്നവരോട് കുറെ പരിഭവം പറഞ്ഞു; പിണങ്ങി; ശീതം പറഞ്ഞു. ആ താമസക്കാരാണ് തേങ്ങ പിരിച്ചെതന്നതിനു സംശയമില്ല. പക്ഷേ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള എന്തു പറഞ്ഞാലും അവർ മിണ്ടുകില്ല. എന്നല്ല, അങ്ങിനെ ഒരുവൻ കിടന്നു പറയുന്നതായി ഭാവിയ്ക്കുപോലുമില്ല.

ഒരു പ്രാവശ്യം ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഇട്ട്യാതിയോടു ചോദിച്ചു: "ഇതെന്തു മര്യാദയാ ഇട്ട്യാതിപ്പോവ്വാ? എനിക്കും കഴിയണതയോ?"

അതു നിസ്സാരമെന്നപോലെ, ആ കിഴവൻ പറഞ്ഞു: "ഓ, കഴിയുന്നു!"

"അതെന്താ?"

സ്വല്പം ചൊടിച്ചുകൊണ്ട് ഇട്ട്യാതി പറഞ്ഞു: "മംഗലത്താഴത്തുകാരു കൊറവന്തറേന്നു മന്നിങ്ങയിട്ടാ കഴിയുന്നെ!"

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള അമ്പരന്നുപോയി.

"ആ പഴയ മംഗലത്താഴം ഇന്നില്ല." ഇട്ട്യാതി വെട്ടിത്തുറന്നു കാര്യം പറഞ്ഞു: "ഈ പറമ്പിന്നു തേങ്ങ ഇടീയ്ക്കാൻ ആരും വന്നിട്ടുമില്ല, ഇട്ട്യാതി ഒരു മന്നിങ്ങ കൊടുത്തിട്ടുമില്ല. ഇവിടന്നു തേങ്ങ ഇടീയ്ക്കാൻ മന്നിരിയ്ക്കുന്നു!"

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള നടുങ്ങിപ്പോയി: "അപ്പളു് ഈ പറമ്പു് എനിയ്ക്കുള്ളതല്യോ?"

അലക്ഷ്യമായി ഇട്ട്യാതി പറഞ്ഞു: "അതൊക്കെ ആയിരിയ്ക്കും."

ഇട്ട്യാതി ധിക്കാരമല്ല പറയുന്നതു്. പണ്ടു പണ്ടു മുതൽ, ഇട്ട്യാതിയുടെ അപ്പനപ്പൂപ്പന്മാരായി ആ പറമ്പിലെ തേങ്ങ അവരാണു് ഇട്ടുപോന്നതു്. ഒരുപക്ഷേ ആ തെങ്ങുകളും മുമ്പു് ആ പുരയിടത്തിൽ നിന്നിരുന്ന തെങ്ങുകളും അവരായിരിയ്ക്കും വെച്ചുപിടിപ്പിച്ചതു്. പ്രതാപവാന്മാരായ മംഗലത്താഴത്തെ കാരണവന്മാർ ആ നിസ്സാര ആദായം എടുക്കാൻ ചെന്നില്ല. ആശ്രിതർക്കു് അതു വിട്ടുകൊടുത്തു. ഇപ്പോഴും ആ തേങ്ങ ഇടീയ്ക്കാൻ ചെന്നതു കുറച്ചിലാണെന്നു് ആ പഴയ മനുഷ്യൻ സ്വന്ത ഭാഷയിൽ പറയുകയായിരുന്നു.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു് ഇതൊന്നു മാത്രമായിരുന്നില്ല ഗ്രഹപ്പിഴ. വീട്ടിലും സൈരക്കേടു തുടങ്ങി. മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയും ചേട്ടത്തിയും തമ്മിൽ വഴക്കു്. കാര്യം ഗൗരവമുള്ളതല്ല. രണ്ടു സ്ത്രീകൾക്കും കുട്ടികളുണ്ടു്. ഒരു ദിവസം ശക്കരയിൽ നനച്ച അവിൽ ചേട്ടത്തി എല്ലാ കുട്ടികൾക്കുമായി വീതിച്ചു കൊടുത്തു

മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയുടെ മകൻ, അവനു കൊടുത്ത പങ്ക് കുറഞ്ഞു പോയി എന്നു വഴക്കുണ്ടാക്കി. മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പുറത്തെന്തോ ജോലി ചെയ്യുകയായിരുന്നു. അവിടം ഓടിവന്നു, വഴക്കുണ്ടാക്കുന്ന അവളുടെ മകനെ അടിച്ചു. അടിയ്ക്കുന്ന സമയത്തു് ദേഷ്യംവന്നു് അവിടം ചോദിച്ചു: "നിനക്കു് ഇഷ്ടംപോലെ തിന്നാൻ നിന്റെ അച്ഛൻ അവിൽ കൊണ്ടുവന്നു വച്ചിരിക്കുന്നോ?"

ആ അവിൽ ചേട്ടത്തിയുടെ ഭർത്താവു് കൊണ്ടുവന്നതാണു്. മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയുടെ വാക്കുകളിൽ ചേട്ടത്തി കയറിപ്പിടിച്ചു.

"അതെന്താടീ നീ അങ്ങിനെ കുന്നായ്മ പറയുന്നതു്?"

"അതങ്ങനായിട്ടു്."

തുടർന്നു് ചേട്ടത്തിയും അനുജത്തിയും തമ്മിൽ വലിയ വഴക്കായി. ദേഷ്യംകൊണ്ടു തന്നത്താൻ മറന്നു ചേട്ടത്തി പറഞ്ഞു: "എറങ്ങടീ എന്റെ വീട്ടീന്നു്. നെനക്കെന്തോ ഇവിടെ കാര്യം?"

മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയ്ക്കു് മൊഴി മുട്ടിപ്പോയി. അവിടം എന്തു പറയും? എങ്കിലും അവിടം പറഞ്ഞു: "എനിയ്ക്കും മുരുണ്ട കെട്ടക്കാൻ മണ്ണോണ്ടു് എന്റെ നായരുടെ വകയായിട്ടു്. നിന്റെ നായക്കെന്തൊണ്ടു്?"

അതു ശരിയാണു്. ചേട്ടത്തിയുടെ ഭർത്താവു് യാതൊരു സ്വത്തുമുള്ളയാളല്ല.

അടുത്ത ദിവസം രാവിലെ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള കുറവന്തറ ചെന്നു. അവിടെ ഇട്ട്യാതിയും മകൻ കൊച്ചുകൃഷ്ണനും ഭാര്യയും രണ്ടു കുട്ടികളുമാണു് താമസം. എല്ലാവരും അപ്പോൾ അവിടെയുണ്ടു്.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള അയാളുടെ ആവശ്യങ്ങളും പറഞ്ഞു: "കേട്ടോ, ഇട്ട്യാതിച്ചോവാ, നമ്മടെ ഭാര്യവീട്ടിലെ താമസം ഇനീം അത്ര സുഖമല്ല. അവിടന്നു് എറങ്ങിക്കൊള്ളാൻ ചേട്ടത്തി

പറഞ്ഞു. ഒരു നല്ല പുരക്കുട്ടിനു വകയുണ്ടാക്കിയിട്ടു മാറാമെന്നാ വിചാരിച്ചതു്. അതുയും താമസിയ്ക്കാൻ തരമില്ല. വല്ല മടലോ മൊളയോകൊണ്ടു് ഒരു ആറുകാൽ പുര ഉണ്ടാക്കി മാറണം. അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങടം ഇവിടന്നു് ഒന്നു മാറിത്തരണം''

ആരും ഒന്നും മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തുടർന്നു ''ഇനീം വലിയ വഴക്കുണ്ടാകുന്നതിനുമുമ്പു് അവിടന്നു് എനിയ്ക്കു മാറണം. എവിടെങ്കിലും ഒരു സൌകര്യമായ സ്ഥലം നിങ്ങടം കണ്ടുപിടിയ്ക്കണം. അധികം താമസിയ്ക്കാനും പാടില്ല''

അതിനും ഉത്തരമില്ല. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഉത്തരം പ്രതീക്ഷിച്ചു ചീര നടാൻ കിളച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ അതൊന്നും കേൾക്കാത്തപോലെ കിളച്ചുകൊണ്ടേയിരുന്നു. ഇട്ട്യാതി ഓല മിടയുകയായിരുന്ന അയാളം ആ ജോലി ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ആരോടെന്നില്ലാത്തപോലെ നിന്നു പറയുകയാണെന്നു തോന്നി.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ചോദിച്ചു: ''എന്താ കൊച്ചുകൃഷ്ണാ, ഒന്നും മിണ്ടാത്തതു്?''

''എന്നാ മിണ്ടാനാ?''

''മാറുന്ന കാര്യം?''

''ഓ എങ്ങോട്ട മാറാനാ? ഞങ്ങളുടെ അപ്പനപ്പൂപ്പന്മാരായിട്ടു് ഇവടാ പാക്കുന്നെ.''

''അതുകൊണ്ടു് എനിയ്ക്കു പാക്കണ്ടയോ?''

വേണ്ടെന്നോ വേണമെന്നോ കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞില്ല. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള അയാളുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം മുൻനിറുത്തി സ്വല്പം അധികാരത്തോടെ പറഞ്ഞു: ''ഇതെന്റെ ഭൂമിയാ എനിയ്ക്കു പാക്കണം. നിങ്ങടം ഇവിടെ കെടക്കുന്നു എന്നുവച്ചു് കരം കൊടുക്കുന്നതു ഞാനാ.''

കൊച്ചുകൃഷ്ണനോ ഇട്ട്യാതിയോ അതിനെതിർത്തില്ല. അവർ അവരുടെ ജോലി നോക്കുന്നു. ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു സ്വല്പമായ ദേഷ്യവും വന്നുതുടങ്ങി.

"ഞാൻ പറഞ്ഞേയ്ക്കാം: ഒരാഴ്ചയ്ക്കകം മാറിക്കൊള്ളണം."

അതു അവർ നിസ്സാരമായെടുക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഒരു ആറുകാൽ ചെറുപ്പുര വയ്ക്കാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളാണു്. മുള വാങ്ങി; കമുകു വാങ്ങി; ഓല ഏല്പാട്ട ചെയ്തു. മാറണമെന്നു വന്നപ്പോൾ വീട്ടിൽപ്പെട്ട ഉപകരണങ്ങളും ഉണ്ടാക്കേണ്ടിവന്നു. ഉരലു വേണം, അരക്കല്ലു വേണം, വെള്ളം കോരാനും കുടിയ്ക്കാനും പാത്രങ്ങളും വേണം. ഇവയിൽ ഒന്നും തന്നെ കരുതിയിട്ടില്ല. കുറെ ചട്ടിയും കലവും ചിരട്ടത്തവിയും കുടവും മീനാക്ഷിക്കുട്ടി സംഭരിച്ചു. ഈ ദിവസങ്ങളിൽ വീട്ടിൽ ചേട്ടത്തിയും അനുജത്തിയും തങ്ങളിൽ നാഴികയ്ക്കു നാല്പതുവട്ടം വഴക്കാണു്.

ഒരാഴ്ചയ്ക്കുപകരം പത്തു ദിവസം കഴിഞ്ഞു് ഇട്ട്യാതി മാറാൻ വല്ല ആലോചനയുമുണ്ടോ എന്നു ചെല്ലപ്പൻപിള്ള അന്വേഷിച്ചു. അവർ അതിനെക്കുറിച്ചു് ഓർക്കുന്നുപോലുമില്ല അവർ അതു ഗൗനിച്ചിട്ടേയില്ല.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഗൗരവത്തിൽ കുറവന്തറ ചെന്നു. ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു് ആ ഗൗരവം ഒരു കാര്യമായി തോന്നിയില്ല അയാളം പറഞ്ഞു: "കുഞ്ഞു വേറെ പണി വല്ലോം നോക്കു ഞങ്ങളെ മാറാനിപ്പം പരുവമില്ല. ഞങ്ങളെങ്ങനാ മാറാനാ?"

ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു ദേഷ്യംവന്നു: "മാറിയില്ലേലു് ഞാൻ ഈ പുരയ്ക്കു തീയിടും."

കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ അകത്തു നിന്നുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു: "അതു് പണ്ടായിരുന്നു. മംഗലത്താഴത്തുകാരു് അതൊക്കെ ചെയ്തിട്ടൊണ്ടെന്നു കേട്ടിട്ടൊണ്ടു്. ആ കാലം പോയി."

ഇട്ട്യാതി അതിനെ പൂരിപ്പിച്ചു: "അന്നവരു് അങ്ങനെ ചെയ്താലു് അതുഗൊണമാരുന്നു. അതിലും നല്ല വീട്ട വച്ചതരും."

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള പിന്നെയും അവിടെ ചെന്നു. എല്ലാ ഉപായങ്ങളും നോക്കി. ഒന്നും ഫലിയ്ക്കുന്നില്ല. ഇട്ട്യാതി അവിടന്നു മാറുകയില്ല. മാറാൻ മനസ്സില്ല. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള എവിടെ പാക്കും എന്നുള്ളതു് അവക്കു് ഒരു കാര്യമല്ല; അതു് അവർ ആലോചിയ്ക്കേണ്ട ഒരു സംഗതിയല്ല.

വല്ലതും ഒരു ചെറിയ സംഖ്യ കൊട്ടക്കാൻ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തയ്യാറുണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നു് ആലോചിയ്ക്കാമെന്നു് ഒരാഥം പറഞ്ഞു. പണം എവിടന്നുണ്ടാകാനാണു്? എന്നാലും ഇട്ട്യാതിയുടേയും മകൻേറയും മനസ്സിലിരിപ്പറിയാനായി ചെല്ലപ്പൻപിള്ള സമ്മതിച്ച അതിനും ഇട്ട്യാതി അട്ടക്കുന്നില്ല. ആ കിഴവൻ ഒരേ ചോദ്യം ചോദിയ്ക്കുന്നു: "മാറീട്ടു് ഞങ്ങളെവടെ പോകാനാ?"

വ്യവഹാരം കൊട്ടത്താലെന്തെന്നു ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ആലോചിച്ചു വ്യവഹാരത്തിനു പണം വേണം. രണ്ടു പറ പണയപ്പെട്ടത്തി പണമുണ്ടാക്കാം. അതിനു് അയാഥം ശ്രമമായി. പണയാധാരപ്രകാരം ആരും പണം കൊട്ടക്കാൻ തയ്യാറില്ല. ഒറവിവാങ്ങാൻ ചിലർ തയ്യാറുണ്ടു്.

ഭാര്യയും ഭർത്താവും തമ്മിൽ ഗാഢമായ ആലോചനയായി. ഭാര്യ ചോദിച്ചു: "കൊത്തിക്കെളച്ചാൽ രണ്ടു മാസത്തെ ചെലവിനു കിട്ടും. അതു് ഇല്ലാതാകത്തിലോ?"

ഭർത്താവിനും അതാണു് വിചാരം. അയാഥം ചോദിച്ചു: "പിന്നെന്തു ചെയ്യും?"

അവിടെനിന്നും മാറണമെന്നു് മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയ്ക്കു് നിർബ്ബന്ധമാണു്.

"ഇന്നും ഇറങ്ങാൻ പറഞ്ഞു."

ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്ക് അതല്ല മുന്നിട്ടുനില്ക്കുന്ന വിചാരം.

"നമക്കാകെ ആ ഇരുപത്തിരണ്ടു സെൻറ് മണ്ണേയുള്ളൂ. അതു് ഇപ്പം നമ്മടെയല്ലാതാ ഇരിയ്ക്കുന്നെ. ഒരു കരിക്കുപോലും കിട്ടുന്നില്ല അവിടന്ന് ഇറങ്ങാൻ പറഞ്ഞിട്ട് ആ ദ്രോഹികം ഇറങ്ങുന്നുമില്ല. അതു നമ്മടെയാക്കിയെടുക്കണമേ അതിപ്പം വെള്ളത്തി കെടക്കുവാ."

അതും ശരിയായിരുന്നു. ഇറങ്ങാൻ പറഞ്ഞതിനു ശേഷം ഒരൊറ്റ വിളഞ്ഞ തേങ്ങ ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു കിട്ടിയിട്ടില്ല.

മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ചോദിച്ചു: "ഇപ്പം എന്നാ വഴി?"

"അതൊറ്റക്കൊട്ടക്കാം. അല്ലാതെന്തുചെയ്യും?"

സ്വല്പം കുനാലോചിച്ചിട്ട് മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ചോദിച്ചു: "പിന്നെങ്ങനെ ഒഴിപ്പിയ്ക്കും?"

"എങ്ങനേം ഒഴിപ്പിയ്ക്കണം."

ആ വഴി ആലോചിയ്ക്കുംപോലെ മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ഇരുന്നു. വഴി കണ്ടില്ല എന്നപോലെ ഒരു ദീർഘമായി നിശ്വസിച്ചിട്ട മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "എൻെറ വകയായിട്ടതേയുള്ളൂ. അതും പോയാലു്—"

അവളുടെ കണ്ണു നിറഞ്ഞു. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ആശ്വസിപ്പിച്ചു: "അങ്ങനെ എന്തിനാ ഓർക്കുന്നെ? കുറവന്തറ പിന്നെ ആരുടയാ? അതും നിൻെറ. അതു വീണ്ടെടുക്കാനല്ലോ ഇതു ചെയ്യുന്നെ?"

സ്വല്പം ഒരു അവിശ്വാസത്തോടെ മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ചോദിച്ചു: "ഈ കേസുകൊട്ടത്താലു് കൊഴപ്പം തീരുമോ?"

"പിന്നെ അതുകൊണ്ടേ തീരു."

"നമക്കു ദോഷമായിട്ടാ വിധി വരുന്നതെങ്കിലോ?"

"അങ്ങിനെ വരികില്ല. വസ്തു നമ്മളുടെ. കരം നമ്മള കൊടുക്കുന്നു. ആദായം നമ്മളെടുക്കുന്നു. അവക്കെന്തവകാശമുണ്ട്? ഒന്നുമില്ല. ഒരു രേഖപോലുമില്ല."

എന്നിട്ടും മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയ്ക്ക് നല്ല വിശ്വാസമില്ല. അവൾ പറഞ്ഞു. "ചെലരെല്ലാം ജയിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞിട്ട കേസിനു പോയി തോല്ക്കുന്നുണ്ട്. അതാ ഞാൻ പറഞ്ഞതു്."

ഈ കേസു തോല്ക്കുകയില്ല എന്നു ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തീർത്തു പറഞ്ഞു. മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയ്ക്ക് എല്ലാം ഒരു സംശയം.

എന്നു വരികിലും, മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ഒറ്റി ആധാരത്തിൽ ഒപ്പുവച്ചു. അടുത്ത ദിവസംതന്നെ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ആലപ്പുഴ ചെന്നു് കുടിയിറക്കിനു് ഒരു അന്യായവും ഫയൽചെയ്തു.

അന്നു് ഒന്നു ജയിച്ചു എന്ന മട്ടോടാണു് അയാൾ മടങ്ങി വന്നതു്. വീട്ടിൽ വന്നു കയറിയപ്പോൾ അവിടെ ചേട്ടത്തിയും അനുജത്തിയും തമ്മിൽ വലിയ വഴക്കു കേൾക്കാം. അതു വലിയ വഴക്കു് അന്നോളമുണ്ടായിട്ടില്ല. ചേട്ടത്തിയും അനുജത്തിയും പരസ്പരം തലമുടിക്കു കുത്തിപ്പിടിച്ചവരത്രേ. അയൽക്കാർ ആരോ ഇടപെട്ടാണ് വിടുവിച്ചതു്. എന്നിട്ടും വായ്ട തീർന്നില്ല.

ചേട്ടത്തി ചോദിക്കുന്നു: "നിന്റെ നായക്കു മണ്ണാങ്കട്ടയെന്നു വല്യ കാര്യത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ട് എവടടീ? എന്താ നീ മാറാത്തതു്?"

മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "ഒണ്ടെടീ, ഒണ്ടു്."

"ഓ! ഒണ്ടു്. ആ കേസു് തോറ്റുപോകത്തേയുള്ളു. ആ മണ്ണു നിനക്കിരിക്കത്തില്ല. ഇവിടന്നു കിട്ടിയതും പോയി. നീ വഴിയാധാരമാ."

ഈ ശാപം കേട്ടുകൊണ്ടാണു് ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ചെല്ലുന്നതു്. കേസു് തോറ്റുപോകുമെന്നു കേട്ടപ്പോൾ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തന്നത്താൻ മറന്നുപോയി. അലറിക്കൊണ്ടു്, കലി കൊണ്ടു്

അയാളം പാഞ്ഞുചെന്നു. ചേട്ടത്തിയെ അയാളം തല്ലിയെന്നാണ് പറയുന്നതു്. ഏതായാലും അടുക്കളയിൽ കയറി അയാളം ചേട്ടത്തിയുടെ കലവും ചട്ടിയും തല്ലിപ്പൊട്ടിച്ചു. വീണ്ടും അയല്ക്കാർ ഇടപെട്ടു.

ചേട്ടത്തി മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയുടെ പായും പെട്ടിയും എല്ലാം വാരി പുറത്തിട്ടു. ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന കുഞ്ഞിനെ എടുത്തു വെളിയിൽ കിടത്തി. അകത്തേയ്ക്കു കടന്നുപോകരുതെന്നു വിലക്കി. തന്നെയുമല്ല, ആ പറമ്പിൽനിന്നും ഇറങ്ങണം.

സഭ്യം വെളിവു വന്നപ്പോൾ ഇനി എന്തു് എന്നു ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു ചിന്തയായി. സ്വന്തസാമാനങ്ങളെല്ലാം പെറുക്കി കൊച്ചുങ്ങളേയും എടുത്തു് ആ രാത്രിയിൽതന്നെ അവർ അടുത്ത വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവിടെ താമസിയ്ക്കാനൊക്കുമോ? എന്താണു് മാർഗ്ഗം

ആ വീട്ടുകാരൻ ഒരു ബുദ്ധി ഉപദേശിച്ചു:

"ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഒരു കാര്യം ചെയ്യു. കുറവന്തറയിലു് ഒരു മൂലയ്ക്കു് ഒരു ആറുകാൽ പുര വെച്ചു പാക്കു്."

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള പറഞ്ഞു: "അപ്പുഴെ, അവരവിടെ പാക്കുന്നല്ലോ."

"പാക്കട്ടെ. ഒരു മൂലയ്ക്കു താനും പാക്കു്. തന്റെ വസ്തുവല്ലോ. പാടില്ലെന്നു് ആരു പറയും? ആക്കാ അധികാരം."

അതു ശരിയാണെന്നു മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയും സമ്മതിച്ചു.

"സുഖമായാലും ദുഃഖമായാലും നമക്കു് നമ്മടെ മണ്ണിൽ കെടക്കാം. തന്നെമല്ല, നമ്മളവടെ താമസിച്ചാലു് ആ തെണ്ടിൽ അങ്ങിനെ അവർ അഴിമതി കാണിയ്ക്കുകയില്ല"

ആ താമസത്തിന്റെ അസൌകര്യത്തെക്കുറിച്ചാണു് ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കു വിചാരം.

"തന്നേമല്ല, ഇപ്പം ഞങ്ങടെ വാദി പ്രതികളാ. എന്നും അലേശണ്ടീം വഴക്കുമാരിക്കും."

മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പറഞ്ഞു അതു സഹിയ്ക്കാമെന്നു്.

പിറന്നു് കുറവന്തറ പറമ്പിൽ ഒരു ചെറിയ ആൾകാൽ പുരവച്ചു ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയും കുടുംബവും അതിൽ താമസമായി. ഇട്ടൂാതിയുടെ പുരയും ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയുടെ പുരയും അടുത്തടുത്താണു്. കൊച്ചു പുരയിടമല്ലേ? അതിനേ സ്ഥലമുള്ള

രണ്ടു കുട്ടിക്കും താമസം അസൌകര്യമായി. ആ അസൌകര്യങ്ങൾക്കു് ഓരോരുത്തരും അവരവരുടെ വീട്ടിലിരുന്നു മറവുള്ളവരെ കുറപ്പെടുത്തി. അതു് ഓരോരുത്തരും കേട്ടെന്നു വരും. വഴക്കുണ്ടാകുമെന്നു് ഇരുകൂട്ടർക്കും തീർച്ചയായിരുന്നു

അധികം താമസിയ്ക്കാതെ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള കൊടുത്തിരുന്ന കേസിന്റെ സമൻസു് വന്നു. ഇട്ടൂാതി ആകട്ടെ, കൊച്ചുകൃഷ്ണനാകട്ടെ കോടതി കണ്ടിട്ടില്ല. കേസെന്നാലെന്തെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരു വക്കീലിനേയും പരിചയമില്ല. എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയവുമില്ല. സമൻസു് വന്ന വിവരം മീനാക്ഷിക്കുട്ടി അറിഞ്ഞു. അവൾക്കു് ഒരു പ്രത്യേക ഉത്സാഹമായിരുന്നു. അവൾ അയൽവീടുകളിൽചെന്നു് അവസരമുണ്ടാക്കി പറഞ്ഞു: "ഞങ്ങടെ കേസിനു സമൻ വന്നിട്ടൊണ്ടു്." അപ്പോൾ ആ സ്ത്രീകൾ ചോദിച്ചു: "അപ്പഴ് ഇട്ടൂാതിച്ചോവൻ അവിടന്നിറങ്ങണ്ടയോ?"

മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "പിന്നെ! സർക്കാരിന്റെ ഉത്തരവാ. ഇനീം എറങ്ങിയില്ലേ പോലീസുകാര് വന്നു് എറക്കും."

ഇട്ടൂാതിയും കൊച്ചുകൃഷ്ണനും തമ്മിൽ എന്തു വേണമെന്നു് ആലോചനയാണു്.

ഇട്ടൂാതി പറഞ്ഞു: "എടാ, ആ കളത്തിൽ കുറച്ചുത്തെ ചെന്നു കാണു്. അദ്ദും ഒരു നല്ല ആളാ."

പെട്ടെന്ന് കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "വേണ്ട വേണ്ട. അവരെല്ലാം കാൺഗ്രസ്സുകാരാ."

ആ കാര്യമൊന്നും അറിയാത്ത ഇട്ട്യാതി ചോദിച്ചു: "അതിനെന്താടാ?"

കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "കാൺഗ്രസ്സുകാര് മൊതലാളിമാരടെ ആളുകളാ."

ഇട്ട്യാതിയ്ക്ക് എന്നിട്ടും മനസ്സിലായില്ല. അയാടെക്ക് അല്പം ദേഷ്യം വന്നു: "അതിനെന്താടാ?"

കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ ഒന്നുകൂടെ ഉറപ്പായി പറഞ്ഞു: "കാൺഗ്രസ്സുകാര് മൊതലാളീടെ ആളാ. നമ്മടെ അല്ലപ്പാ."

കാര്യം വിശദമാകാനായി ഇട്ട്യാതി ചോദിച്ചു: "അവര് ചെല്പ്പപ്പൻപിള്ളേടെ ആളാണോടാ?"

അതിനുത്തരം പറയാതെ കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "നമക്ക സഹായത്തിനാളൊണ്ടു്. നമ്മടെ ആളുകളു്. കമ്യൂണിസ്റ്റുകാര്."

ഇട്ട്യാതിയ്ക്കു് ഈ കൂഴാമറിച്ചിലൊന്നും മനസ്സിലായില്ല. അയാടം പറഞ്ഞു: "ആരെയെങ്കിലും ചൊവ്വും നേരുമൊള്ളോരെ പോയി കാണു്."

കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ അന്നുതന്നെ കമ്യൂണിസ്റ്റു് പാർട്ടി എൽ. സി. സെക്രട്ടറിയെ പോയി കണ്ടു. അന്നുതന്നെ അവർ ആലപ്പുഴയ്ക്കു പോയി വക്കീലിനെ കണ്ടു.

കേസിന്റെ അവധി ദിവസം അടുത്തുവരുന്നു. മുപ്പത്തഞ്ചു രൂപ ഉണ്ടാകണം. കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ ജോലി വലിയ വള്ളത്തിൽ ആറ്റിൽനിന്നു് മണൽ വാരിക്കൊണ്ടുവന്നു് ആവശ്യക്കാർക്കു് കൊടുക്കുകയാണു്. വള്ളം ഒരു മാസം മുപ്പത്തഞ്ചു രൂപ വാടക കണക്കിനു് എടുത്തതാണു്. ആ മാസത്തെ വള്ളക്കൂലി കൊടുക്കാനുള്ള പണം കൈവശമുണ്ടു്. അതു ചെലവു ചെയ്താൽ

ഉടമസ്ഥൻ വള്ളം കൊണ്ടുപോകും; പണി മുടങ്ങും; പട്ടിണിയാകും. എന്നാലും ആ വിത്തെടുത്തു കുത്താതെ ഗത്യന്തരമില്ല.

അന്യായത്തിനു പത്രികവച്ചു കുടിയിറങ്ങേത്തക്കതല്ലെന്നും ആ പുരയിടം വളരെയേറെ താഴ്ച്ചയായിരുന്നു എന്നും കുത്തിപ്പൊക്കി തെങ്ങുവെച്ചതും ദേഹണ്ഡിച്ചതു പ്രതിയാണെന്നുമാണ് തക്കം പത്രികയുടെ പകർപ്പു കൊണ്ടുവന്നു വായിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ മീനാക്ഷിക്കുട്ടി നടുങ്ങിപ്പോയി.

"ദ്രോഹികൾ അരച്ചുചേർത്തപോലല്ലോ കള്ളം പറഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു"

ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയ്ക്കും ഒരു മനശ്ശാഞ്ചല്യം. മീനാക്ഷിക്കുട്ടി പറഞ്ഞു: "കേസെങ്ങനെ വരുമോ എൻറമ്പോറി. ആ ദ്രോഹി എന്റെ ചേച്ചി തോറ്റുപോകുമെന്നു ശപിച്ചതുമാ"

കാര്യമായി അവരം ഭർത്താവോട് പോദിച്ചു: "നമക്കു വല്ല ദോഷോം വരുമോ?"

"ഇല്ലെന്നു"

അപ്പോൾ അപ്പുറത്തു പത്രിക വായിച്ചു കേട്ടു് ഇട്ടുണ്ണി 'ഭേഷ്' എന്നു തലകുലുക്കുകയാണു്.

ആ വീട്ടുകാർ തമ്മിലുള്ള ശത്രുത വർദ്ധിച്ചു. അവിടെ എന്നും എപ്പോഴും വഴക്കും അലങ്കോലവുമാണു്. കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ മകൻ മലവിസർജ്ജനം ചെയ്തതിനു് ഒരു വഴക്കു് ചെല്ലപ്പൻപിള്ള, ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിന്റെ പേരിൽ നഗ്നനായി നടന്നതിനു കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ നട്ട ചീര ചെല്ലപ്പൻപിള്ള കിളച്ചു നശിപ്പിച്ചു. ഇട്ടുണ്ണിയുടെ ചുമ കാരണം രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങാൻ വയ്യ എല്ലാറ്റിലുമുപരി തെങ്ങിൽനിന്നും തേങ്ങാ കാണാതെപോകുന്നു. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഉറക്കമിളച്ചു കള്ളനെ പിടിയ്ക്കാൻ കാത്തിരിപ്പാണു്.

ആ വഴക്കു പോലീസിൽ ഹർജിയിലായി. കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ പുര തീയിടാൻ തക്കംനോക്കി ചെല്ലപ്പൻപിള്ള നടക്കുന്നുവത്രെ. ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയെ കൊലപ്പെടുത്താൻ കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ ആയുധപാണിയായി കാത്തിരിയ്ക്കുന്നു. രണ്ടുപേർക്കും സമാധാനലംഘനമുണ്ടാകുമെന്നാണ് ഭീതി, എന്നും ഹർജികളും എന്നും പോലീസിന്റെ വരവും. പോലീസുസ്റ്റേഷനിൽ കാവൽ കിടക്കാനോ രണ്ടു കൂട്ടർക്കും നേരമുള്ള ചില ദിവസങ്ങളിൽ കുഞ്ഞുകുട്ടികളെ കടക്കം എത്താനാണ് കല്പന.

പോലീസ്സിന്നും ഒരു ശല്യമായിത്തോന്നി. ഇരുകൂട്ടരുടേയും ഹർജികളിൽ എന്തെങ്കിലും വാസ്തവത്തിന്റെ ശകലമുണ്ട്. നല്ലനടപ്പിനു ജാമ്യമെഴുതിവയ്ക്കാൻ ഇരുകൂട്ടരേയും എതിർകക്ഷികളാക്കി പോലീസ്സു കേസ്സു ചാർജ്ജ് ചെയ്തു.

പണം വേണ്ടേ? ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ആ രണ്ടുപറക്കണ്ടത്തിന്റെ ജന്മാവകാശവും വിറ്റു. കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ അവന്റെ കിണ്ണവും തൊന്തയും പെമ്പുകലവും വിറ്റു. പിന്നെ കുറേ കടവും വാങ്ങി. പണിയ്ക്കുപോകാൻ നേരമില്ല വഞ്ചി കടവിൽ കെട്ടിക്കിടക്കുകയാണ്. മൂന്നുമാസത്തെ വള്ളക്കൂലി കടിശ്ശികയാണ്

ഒരു ദിവസം വള്ളത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ വള്ളം അഴിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അയാൾ ഒരു കോൺഗ്രസ്സുകാരനാണ്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് എൽ. സി. സെക്രട്ടറി അയാളുടെ അക്രമത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു ലഘുലേഖ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി ഒരു പ്രതിഷേധയോഗവും കൂടി. കൂടാതെ അയാളുടെ പേരിൽ മോഷണക്കുറ്റം ചുമത്തി കൊച്ചുകൃഷ്ണനെക്കൊണ്ട് മജിസ്ട്രേട്ടുകോട്ടിൽ ഒരു അന്യായവും ഫയൽചെയ്തു.

അങ്ങിനെ കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ കേസു മൂന്നായി. ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയുടെ രണ്ടും. ഇരുകൂട്ടർക്കും കോടതിയിൽനിന്നിറങ്ങണ്ട. രണ്ടുവീട്ടിലും പട്ടിണിയുമാണ്. അവധിയ്ക്കു കോടതിയിൽ ഹാജരാകാത്തതിന് ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയും കൊച്ചുകൃഷ്ണനും ഓരോ ദിവസം ലാക്കപ്പിൽ കിടക്കുകയും ചെയ്തു.

അന്നു രാത്രി മനസ്സു മടുത്തു വന്നു് ചെല്ലപ്പൻപിള്ള ഭാര്യയോട് പറഞ്ഞു: "വല്ല വിധവും ഈ കേസെല്ലാം ഒന്നവസാനിപ്പിച്ചാൽ മതിയായിരുന്നു."

അതുതന്നെയാണ് മീനാക്ഷിക്കുട്ടിയുടേയും വിചാരം.

രണ്ടുപേര നിലമുണ്ടായിരുന്നതും പോയി. അവൾ ചോദിച്ചു: "അതിനെന്താ വഴി?"

"അങ്ങു നേരെ ചോദിച്ചാലെന്താ?"

"അപ്പം നമ്മളു് ക്ഷീണിച്ചെന്നുവച്ചു് അവരു പൊങ്ങും"

അങ്ങിനെ ഭാര്യയും ഭർത്താവും തമ്മിൽ ആലോചിയ്ക്കുമ്പോൾ കൊച്ചുകൃഷ്ണനും ഇട്ട്യാതിയും തമ്മിലും അതേ കാര്യം സംസാരമാണു് കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "വല്ല വിധവും ഇതെല്ലാം അവസാനിച്ചാ മതിയായിരുന്നു"

ഇട്ട്യാതി ചോദിച്ചു: "എങ്ങനെ തീരാനാ?"

"അവരു വല്ലോം ഒരു പൂര വയ്ക്കാനുള്ള കാശു തന്നിരുന്നേലു് മാറി വേറെ വല്ലോരടെ ഭൂമീലും പോയി കെടക്കാം"

കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ ഭാര്യ പറഞ്ഞു: "ഇതും ശരിയ്ക്കു ആയപ്പം അവരു തരുമോ?"

കൊച്ചുകൃഷ്ണനു് മനസ്സു മുട്ടി: "പിന്നെ ഇവിടെങ്ങനെ കഴിയും?"

അങ്ങിനെ നാളുകളും കുറെ പോയി അയൽപക്കത്തെ ഒന്നിലും ഉൾപ്പെടാത്ത ഒരുത്തനോടു് ഉദ്ദേശമൊന്നും കൂടാതെ വിഷമങ്ങളും വിവരിച്ച കൂട്ടത്തിൽ ഇരുവരും ഈ കാര്യം പറഞ്ഞു. അതു് ഒരു സന്ധി ആലോചനയായി.

ആറായിരൂപ ചെല്ലപ്പൻപിള്ള കൊടുക്കണം. കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ ഇറങ്ങിപ്പോകണം. കേസുകളും എല്ലാം തീരണം. ആരുമറിയാതാണു് ഈ തീരുമാനത്തിലെത്തിയതു്. ഇരുകൂട്ടരും സമ്മതിച്ചു.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള സമ്മതിച്ചു എങ്കിലും പണം എവിടന്നുണ്ടാക്കും? കുറവന്തറ പണയപ്പെടുത്തിയേ കാര്യണ്ടാക്കൂ. അതേ ഇനിയും മിച്ചമുള്ള ഈ ന്യൂലാമാലയിൽ നിന്നൊഴിയാൻ മറ്റെന്തു വഴിയാണു്? അപ്പോഴും മീനാക്ഷിക്കുട്ടി ചോദിച്ചു: "എങ്ങനെ ഒഴിപ്പിക്കും?"

ഉത്തരമില്ല. എന്നാലും രക്ഷപ്പെടണം:

കൊച്ചുകൃഷ്ണനും ഒരു പ്രശ്നമുണ്ടു്? എങ്ങോട്ടാണു് മാറുന്നതു്? പെട്ടെന്നു വേണം താനും. അവന്റെ ഒരു ബന്ധു ഒരു മാസം വരെ അയാളുടെകൂടെ താമസിച്ചുകൊള്ളാൻ സമ്മതിച്ചു അക്കാലം കൊണ്ടു സ്ഥലം കണ്ടുപിടിച്ചു് പുരവച്ചു മാറണം.

ചെല്ലപ്പൻപിള്ള നൂറമ്പതു രൂപയ്ക്കു കുറവന്തറ പണയപ്പെടുത്തി. അമ്പതു രൂപായുടെ മറ്റു ചെലവുകളുണ്ടു്. കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ ബന്ധുവീട്ടിലേയ്ക്കു മാറി. ആലപ്പുഴനിന്നു കേസു തീർത്തു വന്നപ്പോൾ അവശേഷിച്ചതുരൂപയേ മിച്ചമുള്ളു നാല്പതു രൂപ വക്കീലിനും കയ്പേരിച്ചെലവുമായി കൊടുത്തു തീർന്നു.

* * * *

ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞു വീട്ടിൽപ്പെട്ട സാമാനങ്ങളും ചുമന്നു് കൊച്ചുകൃഷ്ണനും കുടുംബവും വഴിയിൽക്കൂടി പോവുകയാണു് ഇട്ടൂതി ചോദിച്ചു: "എങ്ങോട്ടാടാ പോകുന്നെ?"

മനസ്സുമുട്ടി കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "ഞാനെന്നാ വേണം?"

ബന്ധുവീട്ടിലും സ്വല്പം വഴക്കുണ്ടായി. അങ്ങിനെ അവരെ അവിടെനിന്നും ഇറക്കിവിട്ടു. എങ്ങോട്ടെന്നില്ലാതെ പോവുകയാണു്. ഇട്ടൂതി മകന്റെ വിനയമില്ലായ്മയെ കുറ്റപ്പെടുത്തി. അപ്പോൾ കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു:

"എന്നെ എന്തിനാ ചീത്ത പറയുന്നെ പത്തു സെന്റു സ്ഥലം എന്നിട്ടു കെടക്കാനൊണ്ടാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ലല്ലോ."

ഇട്ട്യാതിയ്ക്ക് ദേഷ്യംവന്നു: "എടാ, പതിനഞ്ചു തലമുറയായി കൈവശം വച്ചനുഭവിച്ചുപോരുന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നും നിന്റെ കാലത്താ എറങ്ങിയതു്."

നല്ല വെയിലു്. വഴിയരികിലുള്ള ഒരു പറമ്പിൽ ഒരു മാവിൻചുവട്ടിൽ എ കുടുംബം ഭാരം ഇറക്കിവച്ചിരുന്നു. ജീവിത കാലമത്രയും ഇങ്ങിനെ നടക്കാനൊക്കുമോ? എവിടെ ഒരു കൂരയുണ്ടാകും?

ആ പുരയിടത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ യാളച്ചികമായി അവിടെ എത്തി അയാളെ മോടിച്ചു: "ഉം? എന്താ ഉരലും ഉലക്കയും കലവും ചട്ടിയുമായിട്ടു് ഇവിടെ കുടിയതു്? പുരവയ്ക്കാനാണോ?"

ഇട്ട്യാതി പറഞ്ഞു: "അല്ല വെയിലുകൊണ്ടു കേറിയിരുന്നതാ"

ആ പുരയിടം ഉടമസ്ഥനു് ഒരു ആശങ്ക: "എന്നാലു് ആശ്വസിച്ചോ മതി. നിങ്ങളെ അങ്ങിനെ ഇരുത്താൻ കൊള്ളുന്ന വരല്ല നിങ്ങളു കേസുകാരാ നിങ്ങളിവിടെ താമസമാണെന്നു പറഞ്ഞാലെന്തു ചെയ്യും? എനിയ്ക്കു് ഈ പറമ്പേ ഉള്ളു"

അയാൾ കെട്ടും ഭാണ്ഡവുമെടുപ്പിച്ചു് ആ കുടുംബത്തെ ഇറക്കി വിട്ടു

ഒരു കടത്തിണ്ണയിൽ രാത്രി കഴിയ്ക്കാൻ കട ഉടമസ്ഥൻ അവരെ അനുവദിച്ചില്ല. ആ കുടുംബം പെരുവഴിയിൽകൂടി നടപ്പാണു്.

കുറവന്തറ പണയാധാരം വാങ്ങി പണം കൊടുത്തയാൾ അന്യായം കൊടുത്തു. വിധി സമ്പാദിച്ചു. അയാളുടെ നോട്ടം ആ വസ്തു വേണമെന്നാണു്. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള തക്കിച്ചില്ല എന്തു തക്കിയ്ക്കാനാണു്?

ആ വിധി നടത്തിപ്പിൽ വസ്തു ലേലം ചെയ്തു. ഇനി വസ്തു നടത്തി എടുത്താൽ മതി.

കൊച്ചുകൃഷ്ണന്റെ പിന്നാലെ ആ വഴിയിൽക്കൂടി ഒരു കുടുംബംകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ടു്. ചെല്ലപ്പൻപിള്ളയുടെ കുടുംബം.

വിവാഹമോചനം

നങ്ങമ്മ അമ്പലപ്പുഴയിൽനിന്നു് വന്നതുതന്നെ ഒരു വൻ ഭാരമൊഴിഞ്ഞ ആശ്വാസത്തോടെയാണു്. വന്നപ്പോഴേ സന്ധ്യയായി. മുറ്റമടിച്ചിട്ടില്ല, വിളക്കു കൊളുത്തിയിട്ടില്ല; കുഞ്ഞുങ്ങളെ കുളിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. പത്രക്കിടാവും ആട്ടം അടുത്ത പറമ്പിൽനിന്നു കരയുന്നു. രാവിലെ അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു് അവരെ പോകുമ്പോൾ അവരവരെ എവിടെ കെട്ടിയിരുന്നുവോ അവിടെത്തന്നെ അവ നില്ക്കുന്നു. അത്താഴവും വെയ്ക്കണം. അതുമൊക്കെ ജോലിയുണ്ടെങ്കിലും അവരെ തന്നതാൻ പറഞ്ഞു: "തലേന്നൊരു പൊമടൊഴിഞ്ഞതുപോലെ തോന്നുന്നു. എന്തൊരാശ്വാസം! ഒന്നുമില്ലേലു് അടീം ഇടീം അലക്കോലോം ഇല്ലല്ലോ."

നങ്ങമ്മ വന്നു എന്നറിഞ്ഞു് വടക്കേതിലെ കുട്ടിയമ്മ വിശേഷമറിയാൻ വന്നു.

കുട്ടിയമ്മ ചോദിച്ചു: "ഒഴിഞ്ഞെഴുതിവെച്ചോ നങ്ങേ?"

നങ്ങമ്മ മുറ്റമടിയ്ക്കുന്നതിനിടയിൽ പറഞ്ഞു: "എന്നെ കുട്ടിച്ചേച്ചി, അതങ്ങു തീന്നു. ഒന്നുമില്ലേലു് ഒള്ളതു് വെച്ചുനത്തിക്കൂടിച്ചോണ്ടു് വഴക്കും പൊല്ലാപ്പുമില്ലാതെ കെടക്കാമല്ലോ. മറേതു്, അയൽപക്കത്തുകാക്കും കെടന്നൊറങ്ങാമോ? പാതിരായ്ക്കു് അടീം നെലവിളീം എന്തു ഭ്രകമ്പമാ. എനിയ്ക്കു് വല്യ ആശ്വാസം തോന്നുന്നു."

കുട്ടിയമ്മ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. മിണ്ടാനില്ലാഞ്ഞല്ല. എന്തൊക്കെയോ പറയാൻ നാവിൻതുമ്പോളം ഉരുണ്ട കയറി വരുന്നുണ്ട്. അവരുടെ സ്വഭാവം അതാണ്. കേട്ടതിനുശേഷം പറയണം അതു വെട്ടി മുറിച്ചു പറയണം. ആരുടേയും മുഖം മുഴിയുന്നതു് അവർക്കു വികയല്ല. തോന്നുന്നതു് പറയും ആരു പിണങ്ങിയാലും വേണ്ടില്ല. കുട്ടിയമ്മയുടെ മുഖത്തുനിന്നു് ആദ്യത്തെ വാചകങ്ങൾ പുറത്തുചാടി: "എനിയ്ക്കു് പറയാനുള്ളതു് പറഞ്ഞില്ലേലു് വയറു് വീർത്തുമുട്ടും. അതൊക്കെ നീ ഇപ്പഴാണോ ഓർത്തതു്?"

നങ്ങമ്മ സമാധാനം പറഞ്ഞു: "എന്നെ സമ്മതം ചെയ്തു് എന്റെ പാക്കരനെ വയറ്റിലൊള്ളപ്പം മൊതലു് ഓർത്തതാ. നിങ്ങടെ അയല്പക്കത്തുകാക്കറിയാമല്ലോ. ആണുങ്ങളും പെണ്ണുങ്ങളും പാക്കനപോലെ സമാധാനമായിട്ടു് ഒരു ദെവസം ഞങ്ങളു് കഴിഞ്ഞിട്ടൊണ്ടോ? സ്നേഹമായിട്ടു് ഒള്ളതു് കഴിച്ചോണ്ടു വർത്തമാനോം പറഞ്ഞു് ഇരുന്നിട്ടൊണ്ടോ?"

കുട്ടിയമ്മ മുഖത്തടിച്ചപോലെ ചോദിച്ചു: "പിന്നെങ്ങനാടി നിനക്കു് കിട്ടപ്പണിക്കരലു് നാലു് മക്കളൊണ്ടായതു്. എന്നും വഴക്കാരുന്നേലു്?"

നങ്ങമ്മ ഉത്തരമില്ലാതെ ഒന്നു പരുങ്ങി. എന്നാലും ഒരു സമാധാനം അവരെ രക്ഷിച്ചു: "അതു് കമ്പനബന്ധമാ കുട്ടിച്ചേച്ചി!"

കുട്ടിയമ്മയും വിട്ടില്ല: "എന്നാലും പണിക്കർക്കു് ഒരു ജലദോഷം വന്നാലു് നീ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചപോലെ വയറും വാരി ഓടുന്നതു് കണ്ടിട്ടൊണ്ടല്ലോ. അയാൾക്കു് ഇഷ്ടംപോലെ വെച്ചു വെളമ്പാനും നീ ഓടുന്ന കാണാമായിരുന്നു."

നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "അതെന്റെ കഴുത്തേ താലിവച്ചു് എനിയ്ക്കു മുണ്ട തന്നവനെ ശുശ്രൂഷിയ്ക്കണതു് എന്റെ കടമയാ."

"നീ നാലു പെറ്റല്ലോ. ഈ പേറെടുത്തതു് ആരാടീ നങ്ങേ?"

അപ്പോഴും നഞ്ചമ്മയ്ക്കുത്തരം മുട്ടി. അവർ സ്വല്പം ഒന്നു പരുങ്ങിയിട്ട് പറഞ്ഞു: "അതൊക്കെ ശരിയാ. എനിയ്ക്കു വേണ്ടപോലെ അനേഷിക്കുകേം ചെയ്തു. ഞാനെന്നവച്ചാ ജീവനുമായിരുന്നു. മറ്റാരാണെങ്കിലും എന്നെ ഇതുപോലെ നോക്കത്തുമില്ല. എന്നാലും സമാധാനമല്ലോ കുട്ടിച്ചേച്ചി വലുതല്ലേ?"

കൂടുതൽ നിന്നു സംസാരിയ്ക്കാൻ ഇട കൊടുക്കാതിരിയ്ക്കാനെന്നപോലെ പത്രുവിനെ അഴിയ്ക്കാനായി നഞ്ചമ്മ പോയി.

വിവാഹമോചന ഉടമ്പടിയിൽ ഒപ്പുവച്ചിട്ട് മടങ്ങിവന്ന കിട്ടപ്പണിക്കർ സമവയസ്കരായ രണ്ടു സ്നേഹിതന്മാരുമായി അപ്പോഴും സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു. അയാൾക്കും ഒരു ഭാരം ഒഴിഞ്ഞതായി തോന്നുന്നു ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യം. അയാൾ തുടർന്നു: "അവളുമായി ചേർന്ന അന്നു മൊതൽ എനിയ്ക്കു സമാധാനമില്ല. എന്നെ കണ്ടോ, ആ നിമിഷം മുതൽ അവളെ വഴക്കിനു നിക്കും. ഒരു കാര്യോം വേണ്ട. അവളെ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു വരും."

ഒരു സ്നേഹിതൻ ചോദിച്ചു: "നാലു കൊച്ചുങ്ങളുണ്ടായി കഴിഞ്ഞാണോ ഇതൊത്തുതീർപ്പ്?"

കിട്ടപ്പണിക്കർ പറഞ്ഞു: "അവളെ ഞാൻ കല്യാണം കഴിച്ചത് ആറു മാസമായപ്പൊതലു തൊടങ്ങിയതാ."

മറേറ സ്നേഹിതൻ പറഞ്ഞു: "എന്നാലും ഇതു കുറച്ചിലായിപ്പോയി". കിട്ടപ്പണിക്കർക്കതിൽ എതിർപ്പില്ല. പക്ഷേ മനസ്സമാധാനത്തിനുവേണ്ടി മനുഷ്യൻ അതല്ല, അതിലപ്പുറവും ചെയ്തുപോകും. കിട്ടപ്പണിക്കർ ദീർഘമായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു.

അപ്പോൾ ഒന്നാമത്തെ സ്നേഹിതൻ പറഞ്ഞു: "ഒരു കാര്യം പറയാമല്ലോ. അവരുടെകൂടെ കൂടിയതിനു ശേഷമാണ് പണിക്കർക്ക് ഒരു ഐശ്വര്യം വന്നതു്. പത്തു പറ നെല്ലോ പത്തു ചക്രമോ എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും എടുക്കാനൊണ്ടായിരുന്നു."

രണ്ടാമത്തെ സ്നേഹിതൻ പറഞ്ഞു: "അതു മാത്രമോ? പണിക്കർക്കു് ഒരു ഉണ്ണിക്കൊടുവയറും മറവും വന്നു് പണിക്കരങ്ങു നന്നായില്ലേ?"

പണിക്കർ അതും സമ്മതിച്ചു തുടന്നു: "അതൊക്കെ ശരിയാ. അവൾ പതിവ്രതയാ. എനിയ്ക്കെന്താ ഇഷ്ടം അതു നോക്കിയിരിയ്ക്കും. ഞാൻ സുഖമായുണ്ടോൽ അവൾക്കു് സുഖമാ. നല്ല പിടിപ്പുമാ. അവളുടെ കൈയിൽ നാലു ചക്രം കൊടുത്താൽ അതു നാല്പതാകും. ഒന്നു പറയാം, എനിയ്ക്കു് ഇതുപോലൊരു ത്തിയെ ഇനി കിട്ടത്തില്ല. എല്ലാം ശരി, മനസ്സമാധാനം വേണ്ടയോ?"

അങ്ങിനെയുള്ള ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരാണു് വിവാഹമോചന ഉടമ്പടിയിൽ ഒപ്പുവെച്ചു പിരിഞ്ഞതു്.

കുട്ടിയമ്മയുമായി ആ സംസാരം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം നങ്ങമ്മയുടെ വീര്യം വാശിയും ഒന്നു തണുത്തതുപോലെ തോന്നി അവരുടെ ചുറുചുറുക്കും ചൊടിയും ഒന്നു കുറഞ്ഞു. ഒരു മാന്ദ്യം ബാധിച്ചതുപോലെ, കുട്ടപ്പിനടുത്തു് ചിന്താധീനയായി അവർ ഇരുന്നുപോയി. അവരുടെ അടുത്തു് അവരുടെ കുട്ടികൾ ഇരുന്നു് പരസ്പരം വഴക്കു കൂട്ടുകയാണു്. മൂന്നാമത്തെ കുട്ടി രണ്ടാമത്തെ കുട്ടിയോടു പറയുന്നു: "നോക്കിക്കോ, ഇന്നു ഞാൻ ചേട്ടന്റെ തൊടേലെ തൊലി എടുപ്പിയ്ക്കും. അച്ഛൻ ഇന്നിങ്ങു വരട്ടെ."

അപ്പോൾ രണ്ടാമൻ പറഞ്ഞു: "ഉം. അച്ഛനു് എന്നോടാണല്ലോ ഇഷ്ടം. എന്നെ തല്ലുത്തില്ല."

മൂന്നാമൻ അതിനെ എതിർത്തു. അവൻ പറഞ്ഞു "അന്നോടാ അച്ഛനിട്ടം."

രണ്ടാമൻ അമ്മയോടു ചോദിച്ചു: "അമ്മച്ചീ, അച്ഛനു് ആരോടാ ഇഷ്ടം?"

നങ്ങമ്മ ദേഷ്യപ്പെട്ടു: മിണ്ടാതിരിയെടാ പിള്ളാരെ. ചെലക്കാതെ.''

അതല്ലാതെ എന്തു പറയാനാണവർ?

അത്താഴം വിളമ്പിയപ്പോൾ മൂന്നാമൻ ചോദിച്ചു: ''അമ്മേ, ഇനീം അച്ഛൻ വരത്തില്ലേ?''

അവനു് എന്തോ ഒക്കെ അവ്യക്തമായറിയാം. അതുതന്നെ. ഏതോ ചില കുഴപ്പങ്ങളെല്ലാമുണ്ടു്. ആ കുഴപ്പങ്ങളുടെ സ്വഭാവം നിശ്ചയമില്ല അതു വിശദമാക്കുവാനായി അവൻ ചോദിച്ചതാണു്. വരുമെന്നോ വരികയില്ലെന്നോ നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞില്ല അവർ അവനെ ദേഷ്യപ്പെടുകയാണു് ചെയ്തതു്.

''അച്ഛൻ—അച്ഛൻ! എന്തിനാ നീ അറിയുന്നെ, മിണ്ടാതിരുന്നുണ്ണു്!''

കുറെ നേരത്തേയ്ക്കു് അവൻ മിണ്ടിയില്ല. ഉണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നതിനിടയിൽ അവൻ പറഞ്ഞു: ''അച്ഛൻ വന്നില്ലേലു്—എനിയ്ക്കു രാത്രീല് പേടിയാ''

അതിനു നങ്ങമ്മയ്ക്കു് അവനെ കുറപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കുറെ നേരമായി അവരുടെ മനസ്സിനേയും അസ്വസ്ഥമാക്കുന്ന ഒരു കാര്യമാണതു്. ആ വീട്ടിൽ തനിച്ചു കഴിയണം. അന്നു മുതൽ അവിടെ ഒരു ആൺതുണ്ടില്ല.

കുഞ്ഞുങ്ങളെല്ലാം നിരന്നു കിടന്നുറങ്ങുകയാണു്. അവരെ കാത്തുകൊണ്ടെന്നപോലെ അവരുടെ അച്ഛൻ ആ കട്ടിലിൽ കിടക്കുമായിരുന്നു. പണിയ്ക്കരുടെ മെത്ത ചുരുട്ടിവെച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. അതിനി വിരിയ്ക്കേണ്ട. അയലിൽ അയാൾ നനച്ചു കുളിയ്ക്കാൻ ഉപയോഗിച്ച തോർത്തു് കിടക്കുന്നു. നങ്ങമ്മ താടിയ്ക്കു കയ്യും കൊടുത്തു ചിന്താമഗ്നയായി ഇരുന്നുപോയി. എത്ര നേരം അങ്ങിനെ ഇരുന്നു എന്നവക്കുതന്നെ നിശ്ചയമില്ല. തീച്ചയായും അവക്കു് ആലോചിക്കാൻ കാര്യങ്ങളുണ്ടു്. അവർ തനിച്ചു്

ഇനിയും കഴിയണം: ആ കുട്ടികളെ വളർത്തണം. ഒരുക്കൻ ഭാരമാണ് തലയിൽ വന്നു വീണിരിക്കുന്നതു്.

ചെയ്തതു തെറ്റിപ്പോയി എന്നു തോന്നുന്നുണ്ടോ? എന്തോ! എന്തായാലും അന്നു രാത്രി മുഴുവൻ നങ്ങമ്മ വിളക്കും കത്തിച്ചു വച്ചു് ഉറങ്ങാതെ ഇരുന്നു. നേരം വെളുത്തപ്പോഴും, തൻറേടവും പൊടിയും മുറുമുറുക്കും അവർ അഭിനയിച്ചു. മൂത്ത കുട്ടി ഒഴിച്ചു് മറ്റെല്ലാവർക്കും ഒരു ചോദ്യം ചോദിക്കുവാനുണ്ടായിരുന്നു.

"ഇന്നലെ അച്ഛൻ വന്നിലേ്യാ അമ്മച്ചീ?" വലിയ കോപം അഭിനയിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ പിള്ളരെ ശാസിച്ചു: "മിണ്ടിപ്പോകരുതു്. ആ ശബ്ദം കേൾക്കരുതു്."

കുട്ടികൾ പേടിച്ചു അവർക്കു കാര്യം മനസ്സിലായില്ല

അന്നു് അയല്പാരി പെണ്ണുങ്ങൾ എല്ലാം അവിടെ കൂടി. അവരുടെ സഭസ്സിൽവെച്ചും നങ്ങമ്മയ്ക്കു് ആ തൻറേടത്തോടെ കാര്യങ്ങൾ പറവാനുണ്ടായിരുന്നു

"എനിക്കെന്തിനാ ഒരു നായരു്? ഒരു നായരുടെ കൂടെ പൊറുത്തു് നാലു കൊച്ചുങ്ങളുമായി. ആ സുഖം ഞാനറിഞ്ഞു. പിന്നെ, എനിക്കും കൊച്ചുങ്ങൾക്കും മൂന്നുനേരം കഴിക്കാനൊള്ള വക എൻറെ കുടുംബത്തീന്നു കിട്ടീട്ടൊണ്ടു്. ഞാൻ ആ കണ്ടം കൊത്തിക്കിളയ്ക്കും. അതിനൊള്ള തൻറേടമൊണ്ടു്. പിന്നെന്തിനാണെന്നു് ഒരുത്തൻറെ ആട്ടും ചീറലും കൊള്ളുന്നതു്? അഞ്ചാറു കൊല്ലം കഴിയുമ്പം എൻറെ മൂത്ത ചെറുക്കനു് നോക്കാൻ പ്രായമാകും."

നങ്ങമ്മ തൻറേടത്തോടെയാണു് പറയുന്നതു്. അങ്ങിനെ തന്നെ അവർ കഴിയുകയും ചെയ്തു.

ഈ സമയത്തു കിട്ടപ്പുണിക്കർ പറഞ്ഞതു് ഇങ്ങനെയാണു്: "അറിയാമല്ലോ അവരം ഇനി സുഖമായിട്ടു കഴിയുന്നതെങ്ങനെയാണെന്നു്. അവർക്കു കഴിയാൻ മൊതലുണ്ടു്. ശരിയാ. അതു്

അടുക്കി അഴിച്ചു കൊടുക്കാനാരൊണ്ട്? എനിയ്ക്ക് ഒരാളിനു ചെല വിനൊള്ള വകയൊണ്ട്. അതുകൊണ്ട ഞാൻ കഴിഞ്ഞോളാം.''

അച്ഛനും അമ്മയും തമ്മിൽ അങ്ങിനെ വാശിയിൽ കഴിയു മ്പോഴും ആ കഥയറിയാത്ത കുട്ടികൾ തമ്മിൽതന്നെ ചോദ്യമായി: ''അച്ഛനെന്താ വരാത്തത്?''

അച്ഛനെ കാണാനുമില്ല മൂത്ത കുട്ടിയാണ് മറ്റുള്ളവരോട് ഉത്തരം പറയേണ്ടതു്. അവൻ പറഞ്ഞു: ''അച്ഛനും അമ്മേം ആയിട്ട് പൊണക്കമാ. അതാ അച്ഛൻ വരാത്തെ.''

അപ്പോൾ മറെറാരു ചോദ്യം ഉയന്നു: ''ഇനീം അച്ഛൻ വരത്തിലേ്യാ?''

ഇല്ല എന്നു പറയാൻ വയ്യ. അവർ തമ്മിൽ കൂടിയാലോ ചിച്ച് അച്ഛൻ വന്നുചേരുമെന്ന ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തി.

കൃഷി ചെയ്യേണ്ട നിലം ഉഴവിയ്ക്കുകയും തെങ്ങുകൾക്ക് പറ ദേഹണ്ഡം ചെയ്യുകയും വേണ്ട സമയമായിരുന്നു അതു്. നങ്ങമ്മ പാടത്തും പറമ്പുകളിലും പോയി നിന്നു് ആ ജോലി ചെയ്യിച്ചു. ആ വിവരം അറിഞ്ഞ കിട്ടപ്പണിക്കർ പറഞ്ഞു: ''അവളടെ ധിക്കാരമല്യോ അതു്? പെണ്ണുങ്ങളം പാടത്തു പോയി കൃഷി എറക്കി നമ്മുടെ നാട്ടിൽ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?''

അതു കിട്ടപ്പണിക്കർ മാത്രമല്ല, നാട്ടിലെല്ലാവരുംതന്നെ പറഞ്ഞു: ''എങ്ങനെ പാടത്തു് നെല്ലൊണ്ടാകും? പെണ്ണുങ്ങളല്യോ കൃഷിയ്ക്കു പോകുന്നതു്?''

നങ്ങമ്മയുടെ ആ പ്രവൃത്തി ഒരു അപരാധമായി, ചെയ്യ കൂടാത്ത ഒന്നായി, നാട്ടുകാർ പറഞ്ഞു. എന്നിട്ടും നങ്ങമ്മയ്ക്ക് തരിമ്പും കൂസലുണ്ടായില്ല. അവൾക്കു ജീവിയ്ക്കണ്ടേ? കിട്ടപ്പണിക്കർ ആയിടയ്ക്ക് ആരോടോ ഒരു കാര്യം പറഞ്ഞുവത്രേ.

"ബന്ധം പിരിഞ്ഞെങ്കിലും കൊച്ചുങ്ങളെ എന്റെയല്ലേ? അവരു വളരണം. അതിനു വേണ്ടീട്ടെങ്കിലും ആ പാടം ഉഴീയ്യണമെന്നോ കൃഷി എറക്കണമെന്നോ എന്നെ ഒന്നറിയിച്ചിരുന്നെങ്കിലു് ഞാൻ ചെയ്യത്തില്ലേ? ബന്ധം പിരിഞ്ഞതു് വേറെ കാര്യം കൊച്ചുങ്ങളു് പൊതുവേയുള്ളതാ. അവക്കുവേണ്ടി രണ്ടുപേരും ശ്രമിയ്ക്കണം."

എല്ലാ തെറവും കുറവും നഞ്ഞമ്മയിൽ പണിക്കർ ആരോപിച്ചു. എന്നിട്ടയാൾ പറഞ്ഞു: "അവൾ ധിക്കാരിയാ. ഇപ്പോഴെങ്കിലും അതു് എല്ലാവർക്കും അറിയാറായി."

ഈ വിവരം നഞ്ഞമ്മ അറിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞതിങ്ങനെയാണു്: "നല്ല ആളു്! എന്നാലു് സമയത്തു് നിലം ഉഴവിയ്ക്കുവോ വേണ്ടതു മെയ്യുകയോ വയ്യായിരുന്നോ? അതിനു് ചെല്ലമ്പം ഞാൻ തടസ്സം പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ എന്നെ കുറ പ്പെടുത്തണം"

അഞ്ചെട്ടു ദിവസങ്ങളായി അച്ഛനെ കാണാതായപ്പോൾ കുട്ടികൾ അമ്മയെ ശല്യംചെയ്തുതുടങ്ങി. അമ്മ ദേഷ്യപ്പെട്ടാലും അടിയ്ക്കാൻ ചെന്നാലും അവർ കൂട്ടാക്കാതായി. മൂന്നാമത്തെ കുട്ടി എപ്പോഴും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി: "അമ്മച്ചി പോയി അച്ഛനെ വിളിച്ചോണ്ടു വാ." അതു നഞ്ഞമ്മയ്ക്കു് ഒരു ശല്യമായി.

മൂത്ത കൊച്ചൻ ചിന്താമഗ്നനായി ഇരുന്നു് തന്നതാനറിയാതെ പറയും: "എൻറച്ഛനെ കണ്ടിട്ടു് ഇന്നു് പതിന്നാലു ദെവസമായി."

ആ വാക്കുകൾ നഞ്ഞമ്മയുടെ കരളിൽ ചെന്നു കൊള്ളുമായിരുന്നു.

എവിടെയാണെന്നറിയാത്ത അച്ഛനെ അത്യുച്ചത്തിൽ, തൊണ്ടയിടറുമാറു്, രണ്ടാമത്തെ കുട്ടി വിളിയ്ക്കും. അങ്ങിനെ

കുറെ വിളിച്ചുകഴിയുമ്പോൾ അവൻ സഹോദരങ്ങളോട് പറയും: "ഞാൻ വിളിച്ചതു് അച്ഛൻ കേട്ടിട്ടൊണ്ടു്. ഇപ്പം വരും"

കുറെ നേരം ആ വാക്കു വിശ്വസിച്ചു് അവർ കാത്തിരിക്കും

അന്നൊരുദിവസം നങ്ങമ്മയോടു് അവരുടെ നിലത്തിന്റെ അടുത്തു നിലം കൃഷി ചെയ്യുന്ന ആരോ വന്നു് ഒരു വിശേഷം പറഞ്ഞു: "കിട്ടപ്പണിക്കരു് നിങ്ങടെ നിലത്തിൽ വരമ്പത്തിരുന്നു ജോലി ചെയ്യിക്കുന്നു"

അയാളന്നു തന്നെ വേലക്കാരെ ഇറക്കി ജോലി ചെയ്യിക്കുകയാണു്. വയ്യിട്ടു് കൂലിയും അയാളന്നു തന്നെ കൊടുത്തു. പിറേന്നും പാടത്തു് ജോലിയുണ്ടു്. കിട്ടപ്പണിക്കരും നാലഞ്ചു കൂലിക്കാരും. നങ്ങമ്മ നേരത്തെ വിവരം അറിഞ്ഞു. അന്നു് ആ വീട്ടിൽ വളരെ നാളം കൂടി ഊണൊരുക്കുന്നതിൽ ഒരു ശ്രദ്ധാന്തി കണ്ടു. അവിടെ കുറെ നാളായി വെയ്ക്കാതിരുന്ന കറികളും വെയ്ക്കുന്നുണ്ടു്. ഉച്ചയ്ക്കു് അയൽപക്കത്തെ ഓരാൾവശം നങ്ങമ്മ കിട്ടപ്പണിക്കർക്കു് ഉണ്ണാൻ ചോറു് പാടത്തു കൊടുത്തയച്ചു. അവർ കിഴക്കേതിലെ വല്യമ്മയോടു പറഞ്ഞു: "നമ്മടെ നിലത്തിൽ ഒരാളു വേല ചെയ്യുന്നു. ചോറു കൊടുക്കേണ്ടതു നമ്മുടെ കടമയാ. ആക്കാണെങ്കിലും കൊടുക്കണം. അല്ലാതെ എന്റെ നായരായിട്ടല്ല."

പക്ഷേ കിട്ടപ്പണിക്കർക്കു് ഇഷ്ടപ്പെട്ട കറികളും ഉണ്ടാക്കിയതു് നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞില്ല.

പിറേന്നു നങ്ങമ്മയുടെ വീട്ടിനു കിഴക്കുവശത്തുള്ള മാവിൻ ചുവട്ടിൽ പിള്ളർ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. അടുത്തു തന്നെയുള്ള വഴിയിൽക്കൂടി കിട്ടപ്പണിക്കർ നടന്നു വരുന്നു. മാഞ്ചുവട്ടിൽനിന്നു് നങ്ങമ്മ മക്കളോടു് പറഞ്ഞു: "എടാ, നിങ്ങടെ അച്ഛൻ വരുന്നു."

കളി നിർത്തി കുട്ടികൾ നോക്കി. "അച്ഛൻ" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ വഴിയിലേയ്ക്കോടി. കിട്ടപ്പണിക്കർ

അടുത്തു വന്നു കഴിഞ്ഞു. നങ്ങമ്മ പെട്ടെന്നു് പുരയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു പോയി.

കുട്ടികളം അച്ഛന്റെ തോളിലും കഴുത്തിലും മുക്കെയായി ചാടിക്കയറി തുങ്ങി. ഇളയ കുട്ടി തിരിയാതെ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഇനീം അച്ഛനെ വിടത്തില്ല."

ആ മാഞ്ചുവട്ടിൽ അച്ഛനും മക്കളുംകൂടി കളിക്കുന്നതു് അടുക്കളയിൽനിന്നു് പുകയുടെ ഇടയിൽക്കൂടി നങ്ങമ്മ നോക്കി.

കിട്ടപ്പണിക്കർ ഏറ്റവും ഇളയ കുട്ടിയെ എടുത്തു് അതിൽ മുത്തതിനെ കൈയ്യും പിടിച്ചു് ഒന്നാമനേയും രണ്ടാമനേയും മുമ്പിലും പുറകിലുമായി നടത്തി അവിടെനിന്നു പോയി. നേരം വൈകിയപ്പോൾ അവരെ അയാൾ തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു വിട്ടു. അവർക്കെല്ലാം അയാൾ ഉടുപ്പു വാങ്ങിക്കൊടുത്തു. എല്ലാ വരുടേയും കയ്യിൽ പലഹാരമുണ്ടു്. കാഴ്ചയുണ്ടു്.

ആ ഇടയ്ക്കു നങ്ങമ്മയ്ക്കു് ഒരു വിവാഹാലോചന വന്നു: ആലോചന കൊണ്ടുവന്നതു് കിഴക്കേതിലെ വല്യമ്മയാണു്. നങ്ങമ്മയ്ക്കു ചെലവിനുള്ള മുതലുണ്ടു്. അതു അനേഷിച്ചു കൊടുക്കാൻ പടിപ്പുള്ള ഒരാളാണു് കേശവപിള്ള. അയാൾ ഭാര്യ മരിച്ചു കഴിയുന്ന ആളാണു്. അയാൾക്കും കാലക്ഷേപത്തിനു വകയുണ്ടു്. കേശവപിള്ളയ്ക്കു് ഇഷ്ടമാണു്.

നങ്ങമ്മ എല്ലാം കേട്ടു. കേട്ടുകൊണ്ടിരിയ്ക്കാനുള്ള ക്ഷമ എങ്ങനെയോ ഉണ്ടായി വല്യമ്മ എല്ലാം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയാം വല്യമ്മേ! വല്യമ്മേടെ മൂത്ത മകളു് കൊച്ചുകുട്ടിയില്ലേ, അവൾക്കാലോചിയ്ക്കു്. എനിക്കു വേണ്ട. ഞാൻ ഇനി ഈ ജന്മം വേറൊരുവന്റെ ഭാര്യ ആകത്തില്ല. കൊച്ചുട്ടിയുടെ രണ്ടാമത്തെ നായരല്ലേ ഇപ്പം പപ്പൻനായർ? അയാളെ പറഞ്ഞയച്ചേച്ചു് കേശവപിള്ളേക്കൊണ്ടു സമ്മന്തം ചെയ്യിക്കു്. അതാ നല്ലതു്."

അതിനെ തുടർന്ന് കീഴക്കേതിൽക്കാരും നങ്ങമ്മയും തമ്മിൽ വലിയ ഒരു വഴക്കു നടന്നു. നങ്ങമ്മ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞു കൂടായിരുന്നു. സദുദ്ദേശത്തോടെയാണ് വല്യമ്മ ആ ആലോചനയും കൊണ്ടുവന്നതു്.

നങ്ങമ്മയുടെ നിലത്തിൽ വിതയ്ക്കാൻ കാലമായി. അയൽ നിലങ്ങളിൽ വിതയ്ക്കാനുള്ള വിത്തു കെട്ടുകയാണ് കിട്ടപ്പണിക്കർ വിവരം അറിയിയ്ക്കാൻ ഒരു വേലക്കാരനെ നങ്ങമ്മയുടെ അടുത്തയച്ചു പറഞ്ഞയച്ചു. കിട്ടപ്പണിക്കരുടെ പക്കൽ വിത്തില്ല. ആ നിലത്തിനുവേണ്ട വിത്തു് ഉണക്കി നങ്ങമ്മയുടെ വീട്ടിൽ പത്തായത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

വേലക്കാരൻ വിവരം വന്നു പറഞ്ഞു: "കണ്ടത്തിലേയ്ക്കു വിതയ്ക്കാൻ വേണ്ട വിത്തു് കെട്ടി വെള്ളത്തിലിടാൻ പണിക്കരുടേഹം പറഞ്ഞു."

നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "എതു പറ വിത്തുവേണമെന്നും ഒന്നും എനിയ്ക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഏതു വിത്താണെന്നും എനിയ്ക്കറിയാമ്മേല. നിലം വിതയ്ക്കാൻ ഒരുക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നോരു വന്നു വിത്തു കെട്ടി വെള്ളത്തിലിടാൻ പറ."

സന്ധ്യയായപ്പോഹം കിട്ടപ്പണിക്കർ വന്നു. അയാഹം നേരെ നടന്നു് മുറത്തു വന്നു. കുട്ടികഹം അയാളുടെ ചുറഹം കൂടി. മൂത്ത മകനോടു് കിട്ടപ്പണിക്കർ പറഞ്ഞു: "നീ ചെന്നു പത്തായത്തിന്റെ താക്കോൽ ഇങ്ങു മേടിച്ചോണ്ടു വാ."

നങ്ങമ്മ അടുക്കളയിൽ ജോലിയാണ്. അന്നം അവിടെ വിശേഷാൽ കറികളുണ്ടു്.

കിട്ടപ്പണിക്കർ വിത്തു വാരി വട്ടിയിൽ കെട്ടി വെള്ളത്തിലിട്ടു. അപ്പോഴെല്ലാം അയാഹംക്കു് ഇഷ്ടമുള്ള കറികഹംക്കു് കടുകു വറക്കുന്നതിന്റെ മണംകൊണ്ടു് അയാളുടെ വായിൽ വെള്ളം ഊറുന്നുണ്ടു്.

നേരം അഞ്ചെട്ടു നാഴികയിരുട്ടി. ജോലി തീർന്നു. കിട്ടപ്പണിക്കർ പോകാനായിട്ടെന്ന ഭാവത്തിൽ മുറ്റത്തേയ്ക്കിറങ്ങി. അപ്പോഴും അകത്തുനിന്നു് നങ്ങമ്മ മകനോടു്, കിട്ടപ്പണിക്കർ കേൾക്കത്തക്കവിധം പറഞ്ഞു: "എടാ, അത്താഴം കാലമായി. ഉണ്ണാൻ അച്ഛനോടു പറ."

കിട്ടപ്പണിക്കർ വേണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോഴും കുട്ടികൾ അയാളെ അടുക്കളത്തിണ്ണയിലേയ്ക്കു പിടിച്ചു വലിച്ചു

ആ വീട്ടിൽ അങ്ങിനെ വളരെ നാൾ കൂടി അച്ഛനും മക്കളും ഒരുമിച്ചിരുന്നുണ്ടു. അയാൾ ഉണ്ടുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുമ്പോൾ അടുക്കളയിൽ വാതിൽ മറഞ്ഞുനിന്നു് സംതൃപ്തിയോടെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്ന നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "ശരീരമങ്ങു ക്ഷീണിച്ചു് എല്ലെല്ലാം പൊറുക്കി എടുക്കാം." കിട്ടപ്പണിക്കർ ആ പ്രസ്താവനയെ നിഷേധിച്ചു.

"അല്ലല്ല. എനിയ്ക്കു ക്ഷീണം തോന്നുന്നില്ല." നങ്ങമ്മ വിട്ടില്ല.

"പിന്നെ, എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ. സുഖമായിട്ടുണ്ണണമെങ്കിലു് ഞാൻ കാലമാക്കി തരണം"

കിട്ടപ്പണിക്കർ തല ഉയർത്തി നങ്ങമ്മയെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു: "ഇന്നത്തെ സാമ്പാറു നന്നായിരിയ്ക്കുന്നു."

"കുറച്ചു ചോറുകൂടി" അയാൾ വേണ്ടെന്നു പറഞ്ഞെങ്കിലും നങ്ങമ്മ ഇട്ടു. അതും അയാൾ ഉണ്ടു.

അങ്ങിനെ ഊണു കഴിഞ്ഞു് അയാൾ കൈ കഴുകി തിണ്ണയിൽ ഒന്നു വിശ്രമിയ്ക്കാനായിരുന്നു. അയാളുടെ ചുറ്റിനുമായി കുട്ടികൾ ഞാന്നിട്ടുണ്ടു്. സല്ലാപം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നങ്ങമ്മ വെറ്റിലയും തേച്ചു തെരുത്തു് മൂത്ത മകൻ വശം കൊടുത്തയച്ചു. കിട്ടപ്പണിക്കർ മുറുക്കി.

ഇളയ കുഞ്ഞിനു് അച്ഛന്റെ മെത്തയിൽ കിടക്കണം. വളരെ നാളായി ആ മെത്തയിൽ അവൻ കിടന്നിട്ടു്. അപ്പോഴാം രണ്ടാമത്തെ കുട്ടി പറഞ്ഞു: "ആ മെത്ത നിവർത്തീട്ടേയില്ലച്ഛാ!"

കിട്ടപ്പണിക്കർ മുറിയ്ക്കകത്തു കയറി. ആ മെത്ത നിവർത്തു തട്ടിക്കുടഞ്ഞു വിരിപ്പു വിരിച്ചു. അപ്പോഴാം ആ കുഞ്ഞിനു് മറെറാരു നിർബ്ബന്ധം അച്ഛൻക്കൂടെ ആ മെത്തയിൽ കിടക്കണം. കിട്ടപ്പണിക്കർ മെത്തയിൽ അവനെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കിടന്നു. അച്ഛനും മക്കളും കൂടി അങ്ങിനെ വർത്തമാനം പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു് അങ്ങുറങ്ങിപ്പോയി.

നങ്ങമ്മ അടുക്കള അടിച്ചിട്ടു പോയി കുളിച്ചു മുണ്ടു മാറി ഊണു കഴിച്ചു. അതിനുശേഷം എല്ലാം വെച്ചുടച്ചിട്ടു് വിളക്കുമായി മുറിയ്ക്കകത്തു വന്നു. അച്ഛൻ മകനെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കിടന്നുറങ്ങുന്നു; സുഖമായി ഉറങ്ങുന്നു. നങ്ങമ്മ പതുക്കെ കതകടച്ചു സാക്ഷയിട്ടു വിളക്കണച്ചു.

* * * *

പിറേറന്നു് രാവിലെ കിട്ടപ്പണിക്കർ നങ്ങമ്മയുടെ വീട്ടിലിരുന്നു് പല്ലു തേയ്ക്കുന്നതു് അയല്പക്കാർ കണ്ടു. നങ്ങമ്മ ചുറുചുറുക്കോടെ ജോലിചെയ്യുന്നു. കുട്ടികളുടെ അച്ഛനു രാവിലെ കഞ്ഞി കൊടുക്കണം.

ഉച്ചയ്ക്കു് അയല്പക്കാരികളും ചുറ്റും കൂടി. നങ്ങമ്മ അവരോടായി പറഞ്ഞു: "ഞങ്ങക്കൊള്ള കണ്ടം കൊത്തിക്കൊച്ചു് തരാനായിട്ടു വന്നു. കൊച്ചുങ്ങളു് അതിയാന്റെയല്യോ? അവക്കു കഴിയേണ്ടയോ? അതിനു വിത്തു കെട്ടാൻ വന്നു. രാത്രിയായി ചോറു കൊടുത്തു. അപ്പം പിള്ളാരു് തന്തയെ വിടത്തില്ല. അങ്ങനാ പററിയതു്."

അങ്ങിനെ വിവാഹബന്ധം മുറിഞ്ഞുവച്ച ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർ വീണ്ടും യോജിച്ചു. ഇപ്പോഴാം നങ്ങമ്മ പറയുന്നതിങ്ങിനെയാണു്:

"കൊച്ചുങ്ങളുള്ളവർക്ക് അങ്ങിനെ ഒഴിഞ്ഞു മാറി നിൽക്കാനൊക്കുമോ? കൊച്ചുങ്ങള് അവരെ എങ്ങനായാലും പിന്നേം പിടിച്ചു കൂട്ടിക്കെട്ടും."

കുറച്ചുകൂടി വികാരപരമായി അവൾ തുടരും: "എങ്ങനൊക്കെ ആയാലും എന്റെ കൈയിൽ തൊട്ട പുരുഷൻ ആ മനുഷ്യനാ. എനിയ്ക്കതു് മറക്കാനൊക്കത്തില്ല."

അഞ്ചാറു മാസം കഴിഞ്ഞു. നങ്ങമ്മ ഗർഭിണിയാണു്. ഒരു ദിവസം ഒരു ഗൌരവമുള്ള കാര്യവുംകൊണ്ടു് കിട്ടപ്പണിക്കർ വന്നു. അയാൾ ഭാര്യയോടു പറഞ്ഞു: "നങ്ങേ ഒരു കൊഴപ്പത്തിലാ നമ്മളു്."

അവർ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു: "ഉം, എന്താ?"

"നീ കടിച്ചു തിന്നാൻ വരാതെ കാര്യം കേൾക്കു്. ഇപ്പം നമ്മളു് വിവാഹബന്ധം ഒഴിഞ്ഞുനില്ക്കുവാ."

"എന്നാരു പറഞ്ഞു?"

"എടീ കടലാസിലങ്ങനാ. ഇപ്പം നിന്റെ വയറൊന്നു കെടക്കുന്ന കൊച്ചിന്റെ തന്ത ഞാനല്ല."

"പിന്നാരാ?"

"എടീ, കോടതീം കടലാസും അങ്ങനെ പറയൂ. കിട്ടപ്പണിക്കരുടെ മോളെ എന്നു് അതിനെ പറയാനൊക്കത്തില്ല."

നങ്ങമ്മ അമ്പരന്നു. അവൾ ചോദിച്ചു: "അയ്യോ, അതെന്തൊരു കൂത്താ?"

"അതങ്ങനാ."

"എന്റെ ദൈവമേ, എന്റെ കൊച്ചു് തന്തയില്ലാതെ ഒണ്ടായതാണന്നോ?"

"അങ്ങനാ പക്ഷേ അതിനു് ഒരു വഴിയുണ്ടു്. പണ്ടത്തെപ്പോലെ നിന്നെ സമ്മന്തം ചെയ്യണം."

നങ്ങമ്മ തീർത്തു പറഞ്ഞു: "പണ്ടത്തെപ്പോലെ കൊട്ടും ഘോഷോം ഒക്കെയായിട്ട് ഒരുങ്ങി വന്നാനിന്നെ എനിയ്ക്കു മേല. ഇനീം സഭ്യയ്ക്ക് ആരു ചെലവുചെയ്യും?"

കിട്ടപ്പണിക്കർ സമാധാനിപ്പിച്ചു: "അതൊന്നും വേണ്ട. കരക്കാരും മുറിക്കാരുമറിഞ്ഞു നിനക്കു പുടവ തരാം. വില്ലേജാപ്പീസിലു ഒരു ഫാറോം കൊട്ടക്കണം."

സല്പനേരം ഓർത്തിട്ട് നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "കൊച്ചിനു തന്തയുണ്ടോന്നെങ്കി നാണം കെട്ടാലും ചെയ്യാം."

എന്നിട്ടവർ ഭർത്താവിനെ കുറ്റപ്പെടുത്തി:

"അന്നൊഴിഞ്ഞെഴുതാനെന്തു ധൃതിയായിരുന്നു! ഇപ്പം നാണക്കേട് തോന്നുന്നാ?"

കിട്ടപ്പണിക്കർ പറഞ്ഞു: "ധൃതി നിനക്കാരുന്നു. നീ നാണം കെട്!"

കോന്തിക്കണിയാർ നല്ല മുഹൂർത്തം കുറിച്ചു. കിട്ടപ്പണിക്കർ കരയോഗത്തിൽ അപേക്ഷ കൊടുത്തു. വിവാഹദിവസം കരക്കാരെല്ലാം വന്നു. ഒരു ചെറിയ കാപ്പിയായിരുന്നു. നങ്ങമ്മ ചെറുതായൊരുങ്ങി. അങ്ങനെ പുടവകൊടുപ്പും നടന്നു.

എന്നാലും ഇന്നും അവിടെ പഴയപോലെ വഴക്കുണ്ട്. രണ്ടു പേർക്കും ഒരുപോലെ നാക്കാണു്. അയല്പക്കു് ഒരു സൈരവും കാണുകയില്ല.

ഒരു ദിവസം കിട്ടപ്പണിക്കർ പറഞ്ഞു: "ഇനീം ഇങ്ങനെ കഴിയണ്ട. നമുക്കു് അങ്ങു് ഒഴിയാം."

നങ്ങമ്മ പറഞ്ഞു: "ഓ എനിക്കു്നീം നാണം കെടാൻ മനസ്സില്ല."

ഏതാണ്ടോ അറിഞ്ഞെന്നപോലെ മൂത്ത മകൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

ചിട്ടിക്കാരി കൊച്ചുനാണി

ചെറുപ്പം മുതലേ കൊച്ചുനാണി ഒരു സമ്പാദ്യക്കാരി യാണു്. ചാണകം വാരി ഉണക്കിപ്പൊടിച്ചു വിറ്റും മറ്റുമൊ ക്കെയായി അവൾ എട്ടും പത്തും ചക്രം ഉണ്ടാക്കും. പിന്നെ, അവളുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ ഭർത്താവു് വരുമ്പോൾ രണ്ടും നാലും ചക്രം കൊടുക്കും. അങ്ങിനെയൊക്കെ കിട്ടുന്ന കാശു് അവൾ അയല്പക്കാരി പെണ്ണുങ്ങൾക്കു് പലിശയ്ക്കു കൊടുക്കും. വീട്ടിലാക്കും കൊടുക്കുകയില്ല. എന്തെന്നാൽ അതു് തിരിച്ചു കിട്ടുകയില്ല. അങ്ങിനെ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

അമ്മയും മേച്ചിയുമെല്ലാം കയറു പിരിക്കും. അതുകൊ ണ്ടാണു് വീട്ടു കഴിഞ്ഞു പോകുന്നതെന്നു പറയാം. അവളുടെ മേച്ചിയുടെ ഭർത്താവു് ആലപ്പുഴയിൽ ഒരു ഹോട്ടലിൽ ജോലി ക്കാരനാണു്. അയാളുടെ ശമ്പളവും, വീട്ടു നില്ക്കുന്ന പറമ്പിലെ നാലു തെങ്ങിന്റെ ആദായവുമേ വരുമുള്ളു. പശു പ്രസവിച്ചാൽ അതു് ആ കുടുംബത്തിനു് വലിയ ആശ്വാസമാണു്. കയർ വില്ക്കാനും സാമാനം വാങ്ങാനും പീടികയിൽ പോകുന്നതു് കൊച്ചുനാണിയാണു്. നാലു കാശും അരച്ചക്കുവും എല്ലാം അവൾ ലാഭമെടുക്കും. അങ്ങിനെയും അവളുടെ സമ്പാദ്യം വർദ്ധിച്ചു.

അങ്ങിനെയിരിയ്ക്കെ ഒരു ദിവസം കൊച്ചുനാണി രണ്ടു ചക്രത്തിനു പച്ചത്തൊണ്ടു വാങ്ങി. എന്നിട്ടു് അവൾ തന്നത്താൻ

അതു തല്ലി പ്രത്യേകം കയർ പിരിച്ചു. അന്നു് കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു പതിനൊന്നു വയസ്സു് പ്രായമുണ്ടു്. അതു് ഒരു തൻകാര്യം നോക്കലാണെന്നു ചേട്ടത്തി പറഞ്ഞു.

"ഇച്ചിരേമുള്ള പെണ്ണു്. അവളു് അവടെ കാര്യംനോക്കണു മറ്റുള്ളോരും അങ്ങിനെ അവരവരടെ കാര്യം നോക്കുകാന്നെങ്കിലു് നീ എങ്ങനെ വളരും?"

അമ്മയാണതിനു സമാധാനം പറഞ്ഞതു്: "അവളു് നാലു് കാശൊണ്ടാക്കട്ടെടീ പ്രായമായി ഒരുത്തൻ വരുമ്പം കല്യാണം നടത്താൻ അത്രയും കൂടച്ചു് നമ്മളു് ഓടിയാൽ മതിയല്ലോ"

എന്നിട്ടും ചേട്ടത്തിയ്ക്കു് അതു ബോദ്ധ്യമായില്ല അവർ വഴക്കു പറഞ്ഞുകൊണ്ടേയിരുന്നു. കൊച്ചുനാണി അതു കേട്ടതായി പ്പോലും ഭാവിച്ചില്ല. അടുത്ത ദിവസവും അവൾ തൊണ്ടു വാങ്ങി ചതച്ചു കയറു പിരിച്ചു.

കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു് ഒരു പുതിയ പദ്ധതി തോന്നി. അയല്പക്കാരികളെ ചേർത്തു് ഒരു കയർച്ചിട്ടി (കുറി) തുടങ്ങിച്ചു പ്രതിദിനം ക്കുറിയാണു്. ഓരോ ആളും ഈരണ്ടു മുടി കയർ കൊടുക്കണം അങ്ങിനെ നിർബ്ബന്ധമായി അവൾ എന്നും രണ്ടു മുടി കയർ പിരിയ്ക്കേണ്ടിവന്നു എന്നതിനു പുറമേ അവൾക്കു് തലയാം എന്ന നിലയിൽ ആചായവുമുണ്ടു്.

ഒന്നു രണ്ടു കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷം ആ കയർച്ചിട്ടി, പണച്ചിട്ടിയായി മാറി. അയല്പക്കാരികൾക്കെല്ലാം കൊച്ചുനാണിയെ വിശ്വാസമാണു്. കയർച്ചിട്ടി കണിശമായി അവൾ നടത്തി. കൃത്യസമയത്തു് അവൾ കൊടുക്കാനുള്ളതു് കൊടുക്കും.

കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു സ്വന്തമായി ഒരു പെട്ടിയും പൂട്ടുമുണ്ടു്. ചെറിയ ചെറിയ സ്വർണ്ണപ്പണ്ടം പണയം വാങ്ങി അവൾ പലിശയ്ക്കു പണം കടം കൊടുക്കാറുണ്ടു്. എപ്പോഴും അവളുടെ പെട്ടിയിൽ പണമുണ്ടു്.

വീട്ടിൽ അവിശ്യത്തിനു മാന്യതയുണ്ട്. എന്തെന്നാൽ അവിടെ പണമുള്ളവളാണു്. തീരെ മുട്ടുമ്പോൾ ഇരുനാഴി അരിയ്ക്കു കാശു്. അവിടെ കൊടുക്കും. അവിശ്യത്തിനു കൊതി തോന്നുമ്പോഴേയുള്ള എങ്കിലും വല്ലപ്പോഴുമെല്ലാം ചില ചില്ലറ പലഹാരങ്ങളും അവിടെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് അവിടെ കൊടുത്താണു്. അവിശ്യത്തിനു് രണ്ടു നല്ല പുടവയും അഞ്ചാറു ജമ്പാവും പെട്ടിയിലുണ്ടു്. ഒരു മുട്ടിയും പെട്ടിയിലും ഒരു ജോടി കമ്മലും ആഭരണങ്ങളായുമുണ്ടു്.

ഇപ്പോൾ കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു് അഞ്ചു പ്രതിമാസച്ചിട്ടിയുണ്ടു്. നറുക്കെടുക്കുന്ന ചിട്ടിയാണു്. ഇരുനൂറിന്റെ ഒന്നു്, നൂറിന്റെ രണ്ടു്, അമ്പതിന്റെ രണ്ടു്. ചിറ്റാളന്മാർ എല്ലാം പെണ്ണുങ്ങളാണു്. കണിശക്കാരിയാകയാൽ, കൃത്യദിവസംതന്നെ അവളുടെ പണം മുതലും കൊടുക്കും. ആ പെണ്ണുങ്ങളും അവിശ്യത്തിനു കൊടുക്കാൻ കാശുണ്ടാക്കിവെച്ചു് കാത്തിരിയ്ക്കും. പേടിയാണവളെ. കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു സ്വല്പം നാക്കുമുണ്ടു്.

ആ നാട്ടിൻപുറത്തു് ചിട്ടിക്കാരി കൊച്ചുനാണി അങ്ങിനെ പ്രസിദ്ധയാണു്. അവളുടെ പക്കൽ പണമുണ്ടു്!

കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു് ഒരു വിവാഹാലോചന. ആ നാട്ടിൽത്തന്നെയുള്ള ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണു്. വലിയകുളങ്ങര നാരായണൻനായർ. തെക്കേതിലെ അമ്മുണ്ണ്യയാണു് ഈ ആലോചനയും കൊണ്ടുവന്നതു്. നാരായണൻനായർ എവിടെയൊക്കെയോ പോയി ഇംഗ്ലീഷു് പഠിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പരീക്ഷ ജയിച്ചോ എന്നു സംശയമാണു്. ഒരു ജോലിയുമില്ലാതെ ഇരിയ്ക്കുകയാണു്. നാടൻജോലി ഒന്നുമില്ല. അതു മരുമക്കാരനാണു്. കണ്ടാലും തരക്കേടില്ല.

അമ്മുണ്ണ്യ പറഞ്ഞു: "അവൻ പഠിപ്പൊള്ളോനാ. വല്ല ജോലീം കിട്ടും. ഇത്രേം കണ്ടാ കൊള്ളാവുന്ന ഒരു പുരുഷൻ ഈ നാട്ടിലൊണ്ടോ?"

കൊച്ചുനാണിയുടെ അമ്മ അതൊക്കെ ശരിയാണെന്നു് പറഞ്ഞു: "പക്ഷേലു് നാലു കാശു വരുവാനില്ല. അതാ ഒരു വൈഷമം."

അമ്മുമ്മ അതിനു സമാധാനം പറഞ്ഞു: "അതേം പടി പ്പൊള്ളോനു നമ്മടെ നാട്ടിലെ ജോലി ചെയ്യാനൊക്കുമോ? അവൻറെ പടിപ്പിനു തക്ക ജോലി നോക്കി ഇരിയ്ക്കുവാ."

കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു് ആ വിവാഹം ഇഷ്ടമായിരുന്നു. നാരായണൻനായരെ കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ളതുതന്നെ പ്രധാനകാരണം ജോലി കിട്ടുമെന്നുള്ള പ്രതീക്ഷ മറെറാന്നും.

അങ്ങിനെ ആ വിവാഹം കഴിഞ്ഞു. അടിയന്തിരം വലിയ മോടിയായൊന്നുമല്ല നടന്നതു്. പെണ്ണിനും വീട്ടുകാക്കും കാര്യമായ ചെലവൊന്നുമുണ്ടായില്ല. അതു വലിയ ആശ്വാസമായി.

നാരായണൻനായക്കു് രണ്ടു ജ്യേഷ്ഠന്മാരുണ്ടു്. രണ്ടുപേരും ഉഴവുകാരാണു്. അവക്കു ഭാര്യമാരും കുട്ടികളുമുണ്ടു്. അമ്മയ്ക്കു വളരെ പ്രായമായി. എല്ലാവരുംകൂടി ഒരുമിച്ചാണു് താമസം. നാരായണൻനായരുടെ എല്ലാ ചെലവും ജ്യേഷ്ഠന്മാരാണു് അനേഷിച്ചു പോന്നതു്. വിവാഹച്ചെലവും അവർതന്നെ ചെയ്തു.

വിവാഹത്തിനുശേഷം നാരായണൻനായരുടെ ദിനചര്യയിൽ ചില മാററങ്ങളും വന്നു. രാവിലെ ഉണരുന്നതു് ഭാര്യവീട്ടിലാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു് കഞ്ഞി അവിടെനിന്നാണു്. പതിനൊന്നുമണിയ്ക്കു് കളികഴിഞ്ഞു് വീട്ടിലേയ്ക്കുപോകും. വയ്യിട്ടു സന്ധ്യക്കുമുമ്പു് ഭാര്യവീട്ടിലെത്തും. അത്താഴം അവിടെയാണു്.

ആ പാവപ്പെട്ട വീട്ടുകാക്കു് അതു് ഒരു ഭാരമായിരുന്നു. നാരായണൻനായർ ഒരു വയറനൊന്നുമല്ല എന്നാലും ഒരു ആൺപിറന്നവനു് ഒരുക്കിക്കൊട്ടുക്കണ്ടേ? അതതാഴം കഴിഞ്ഞു് വല്ലതും മിച്ചം വെയ്ക്കേയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടു് പിറേറ ദിവസം

രാവിലത്തെ കാര്യം മൂന്നു പേരും കഴിയ്ക്കും. മൂന്നു പെണ്ണുങ്ങളല്ലേ യുള്ളൂ? വയ്യിട്ടും അതുപോലെ മുമ്പൊക്കെ മുന്നാഴി അരിവയ്ക്കും. ഒരു ചമ്മന്തിയും അരയ്ക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ചക്രത്തിനു മീൻ വാങ്ങും. അങ്ങിനെ സൂത്രത്തിൽ കഴിയാം ഇന്നു് അത്താഴത്തിനു ഒരു ആൺപിറന്നവനുണ്ടു്. ഒരു ചമ്മന്തികൊണ്ടോ, ഒരു കറി കൊണ്ടോ മതിയോ? വല്ലതും രണ്ടുമൂന്നു കൂട്ടം കറികൂടം വേണം. രാവിലെയും ജോലിയാണു് നാരായണൻനായക്കു് അധികം ചോറു വേണ്ടെങ്കിലും അരിവയ്ക്കാതെ ചോറുണ്ടാകുമോ? അതു് എന്നും ആയാലോ?

ഒരു ദിവസം കൊച്ചുനാണിയുടെ അമ്മയും ചേച്ചിയും കൂടി ഈ പ്രാരാബ്ധം പറയുകയായിരുന്നു കൊച്ചുനാണി എവിടെയോ പോയിരുന്നു അവിടം ഇല്ല എന്നു വിചാരിച്ചാണു് അവർ സംസാരിച്ചതു്. കൊച്ചുനാണി വന്നപ്പോഴും അവർ പറയുകയാണു്. അവിടം കളിച്ചുനിന്നു.

ചേച്ചി പറയുകയാണു്: "ഇയാളെന്തോന്നു ഭാവിച്ചാ കല്യാണം കഴിച്ചതു്? ഒരു കാര്യത്തിനു വരുമാനമില്ല. ഒരു തൊഴിലിനും പോകത്തില്ല. അങ്ങിനെ കളിച്ചു്, തലയും ചീകി വെള്ള മുണ്ടുമുടുത്തു നടക്കുവാ."

അമ്മ പറഞ്ഞു: "അവൻ പടിച്ചോനല്ലേ? അവനു നമ്മടെ നാട്ടിലെ തൊഴിലു വല്ലോം അറിയാമോ?"

ചേച്ചി തുടർന്നു: "രണ്ടു മൂന്നു കൊച്ചുങ്ങളുമായാലു് എങ്ങനെ രക്ഷിക്കും?"

അതിനുത്തരമായി അമ്മയ്ക്കു് ഒന്നും പറയുവാനില്ലായിരുന്നു. ചേച്ചി തുടർന്നു: "എനിയ്ക്കതല്ല അമ്മേ, ഇങ്ങനെ രാവിലേം വയ്യിട്ടും ഓരുവീട്ടിൽനിന്നും ഉണ്ണാൻ അയാംക്കു നാണമില്ലല്ലോന്നാ ഞാൻ ഓർക്കുന്നെ!"

അതുയും ആയപ്പോൾ കൊച്ചുനാണി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അവൾ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളാരും അതിനു വിഷമിക്കണ്ട. രാവിലെ രണ്ടു പ്ലാവില കഞ്ഞി കുടിയ്ക്കും. വയ്യിട്ട് ഒരു പിടിച്ചോറും വേണം. അതിനുള്ളതു ഞാൻ തരാം."

അമ്മയും ചേച്ചിയും പെട്ടെന്നു വല്ലാതായി. അമ്മ പറഞ്ഞു: "അതാണോ മോളേ പറഞ്ഞതു്: ഒരു ജോലിയുമില്ലാതെ എങ്ങനെ കഴിയുമെന്നാ പറഞ്ഞതു്. നിന്നെ ഓർത്തു തന്നെ ഞങ്ങളു പറഞ്ഞതാ."

കൊച്ചുനാണി ചൊടിച്ചു: "മതി. മതി. എന്നോടുള്ള സ്നേഹംകൊണ്ടാരുന്നു. പറഞ്ഞതെല്ലാം ഞാൻ കേട്ടു."

ചേച്ചിയും തെല്ലു കയർത്തു: "ഇവിടെ എന്തോന്നു പറഞ്ഞൂ?"

കൊച്ചുനാണിക്കു ദേഷ്യം വന്നു: "നിങ്ങടെ നായരെ പ്പോലെ ഹോട്ടലിലു് എച്ചിൽ പാത്രം കഴുകാനല്ല നാലക്ഷരം പഠിച്ചതു്."

അതൊരു വലിയ വഴക്കാകുമെന്നു പേടിച്ചു് തള്ള രണ്ടു പേരുടേയും ഇടയ്ക്കു വീണു.

അന്നു കൊച്ചുനാണി നാഴൂരി അരി വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വന്നു. എന്നിട്ടവൾ പറഞ്ഞു: "ആരും ആ മനുഷ്യനുവേണ്ടി നഷ്ടപ്പെടണ്ട. നാഴി അരി വച്ചിട്ടു് അത്താഴത്തിനും ഉരിയരി കാലത്തെ കഞ്ഞിയ്ക്കും."

അമ്മയോടു പ്രത്യേകമായിട്ടും കൊച്ചുനാണി പറഞ്ഞു

മൂത്തമകളും അമ്മയുമായി അതു സ്വീകരിയ്ക്കുണോ വേണ്ടയോ എന്നു സ്വകാര്യമായി ഒരു ആലോചന നടന്നു. മൂത്ത മകളുടെ അഭിപ്രായം വാങ്ങണമെന്നാണു്: "അവളു തൻകാര്യക്കാരത്തിയാ. വല്ലോം ഇവടെ അനേഷിക്കുന്നെങ്കി അത്രേയായി."

ഇളയ മകളുടെ ഭർത്താവിനു് ഒരു നേരം ചോറു കൊടുക്കുന്നതിനു് അവളുടെ പക്കൽനിന്നു ചെലവിനു വാങ്ങുന്നതു ശരിയോ എന്നാണു് അമ്മയുടെ ചിന്ത.

മൂത്തമകൾ നേരെ ചോദിച്ചു: "പിന്നെങ്ങനെ ചോറു കൊടുക്കും? രണ്ടോ നാലോ ദിവസം കൊടുത്താൽ മതിയോ?"

ആ നടപടി തുടർന്നു: നാഴി അരി പ്രത്യേകം വച്ചു വാത്ത ചോറ് ഒരു വറു കുറയാതെ നാരായണൻനായക്കു വച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു മതിയായാലും ഇല്ലെങ്കിലും അതുയുമുണ്ട് അയാൾ ഒട്ടും മിച്ചം വെയ്ക്കാറുമില്ല. കൂടുതൽ ചോദിയ്ക്കാറുമില്ല അതു പോലെ രാവിലെ കഞ്ഞിയും. കൊച്ചുനാണി, ചിലപ്പോഴെല്ലാം ചീരയോ, കായോ വാങ്ങിക്കൊടുക്കും.

കൊച്ചുനാണിയുടെ ചിട്ടികളെല്ലാം പഴയതുപോലെ ഭംഗിയായി നടക്കുന്നുണ്ട്. കല്യാണത്തിനുശേഷം ഒരു ഇരുനൂറിന്റെ ചിട്ടികൂടി അവൾ മുതലിച്ചു ഈ എടപാടുകളെല്ലാം ഭംഗിയായി അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിൽ വലിയ ശ്രമമാണ്. നടന്നു നടന്നു കാലിലെ തൊലി തേഞ്ഞുപോകും. എന്നും എല്ലാവരേയും കണ്ടിരിയ്ക്കണം. അങ്ങിനെ കണിശം തെറ്റിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കാൻ വേണ്ടി അവൾ കഷ്ടപ്പെടുന്നുമുണ്ട്.

കല്യാണം കഴിഞ്ഞു ഒരു കൊല്ലമായെങ്കിലും കൊച്ചുനാണിയുടെ ചിട്ടിക്കാര്യങ്ങളിൽ നാരായണൻനായർ ഇടപെടാറില്ല. അങ്ങിനെ ഒരു കാര്യം നടക്കുന്നതായി അയാൾ ഭാവിയ്ക്കാറുമില്ല അന്നും അവൾതന്നെയാണു് അവൾക്കുവേണ്ട പുടവയും ജമ്പറും വാങ്ങുന്നതു്.

ഒരു ദിവസം ചിറ്റാളന്മാരുടെ വീട്ടുകാര്യംതോറും കയറിയിറങ്ങി കൊച്ചുനാണി വരുമ്പോൾ അവളുടെ ഒരു കൂട്ടുകാരി കാളിക്കുട്ടിയെ കണ്ടു. കാളിക്കുട്ടിയ്ക്കു് ഒരു വിശേഷം പറയാനുണ്ടായിരുന്നു.

കാളിക്കുട്ടി ചോദിച്ചു: "നീ എവിടെ പോണു കൊച്ചുനാണി?"

കൊച്ചുനാണി മറുപടി പറഞ്ഞു: "എനിക്ക് നേരം വെളുത്താലു് അസ്തമനംവരെ നടപ്പല്യോ ജോലി? ചൊവ്വാ ഓരോരുത്തരെ കാണാനു്."

കാളിക്കുട്ടി ഒരു മുന്നറിയിപ്പു കൊടുത്തു: "എന്നാല് നീ ഇപ്പം തെക്കോട്ട പോകണ്ട."

"അതെന്താ?"

കാളിക്കുട്ടി മറുപടി പറഞ്ഞു: "അതു വേണ്ട. ആ മുക്കിലു് കപ്പോടം വെയ്ക്കുന്ന ചായക്കാരനില്യോ, അയാള നിൻറെ നായരെ പിടിച്ച വച്ച ചീത്ത പറയുന്നു. എന്തെല്ലാം ചീത്തയാ പറയുന്നതെന്നോ! എനിയ്ക്കു് അതു കേട്ടിട്ട് തൊലി ഉരിഞ്ഞു പോയി. എന്നാലു് നിൻറെ നായരു് മിണ്ടാതെ എല്ലാം കേട്ടോണ്ടിരിയ്ക്കുവാ. ഒരക്ഷരം മിണ്ടുന്നില്ല. നല്ല ക്ഷമയുള്ള മനുഷ്യൻ."

കൊച്ചുനാണി സ്തംഭിച്ച് സ്വല്പനേരം നിന്നുപോയി. അതു കഴിഞ്ഞു് അവൾ ചോദിച്ചു: "എന്തിനാ ചീത്ത പറയുന്നേ?"

"കാശു കൊടുക്കാനോ മറേറാ ഒണ്ട്. ആ മനുഷ്യൻറെ കൈയ്യിൽ കാശില്ലെങ്കി നാളെ നീ കൊടുത്തയയ്ക്കണം. അതുകൊണ്ടു തെറി പറയുന്നു."

കാളിക്കുട്ടി ഉപദേശിച്ചതുപോലെ തന്നെ കൊച്ചുനാണി തെക്കോട്ട് പോയില്ല. അവൾ വീട്ടിലേയ്ക്കു നടന്നു. അവളുടെ ശരീരവും കാലും തളർന്നു.

അന്നു നാരായണൻനായർ വീട്ടിൽ വന്നപ്പോൾ കൊച്ചുനാണി ചോദിച്ചു: "ആ ചായക്കടക്കാരനു് എത്ര കൊടുക്കാനുണ്ടു്?"

നാരായണൻനായർ പ്രതീക്ഷിച്ച ഒരു ചോദ്യമല്ല അതു്. അയാൾ ഒന്നു നടുങ്ങി. കൊച്ചുനാണി തുടർന്നു് ചോദിച്ചു:

"എന്തിനാണ് ഈ വീത്ത കേക്കാൻ പോയതു്? നേരത്തെ പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിലു് വല്ലോരുടേമാണെങ്കിലും എന്റെ കൈയ്യി കാശൊണ്ടാരുന്നു. ഞാൻ ആ കടം വീടാനുള്ള കാശു തന്നേനെ."

എന്നിട്ടും നാരായണൻനായർ മിണ്ടിയില്ല. അവാം മോ ദിച്ചു: "എത്ര രൂപയുണ്ടു്?"

ഒരു യന്ത്രത്തെപ്പോലെ നാരായണൻനായർ പറഞ്ഞു: "ഇരുപത്തെട്ടു രൂപ. രണ്ടു കൊല്ലം മായ കൂടിച്ചതാ."

അവാം പെട്ടി തുറന്നു് രൂപ എണ്ണി എടുത്തു നീട്ടി. നാരായണൻനായർ അപ്പോഴും യാന്ത്രികമായി കൈനീട്ടി വാങ്ങി. കൊച്ചുനാണി പറഞ്ഞു: "ഇപ്പോംതന്നെ കൊണ്ടുപോയി കൊട ത്തിട്ടു വന്നേ."

നാരായണൻനായർ നടന്നു. കുറച്ചു ദൂരം അയാം നടന്നപ്പോൾ അവാം അടുത്തു ചെന്നു ചോദിച്ചു: "ഇനിയും വല്ലടത്തുമുണ്ടോ കൊടുക്കാൻ?"

ഒരു ഞെട്ടിനെപ്പോലെ അയാം ഉത്തരം പറഞ്ഞു: "ഉണ്ടു്"

"എവിടയാ?"

"ബീഡിക്കടേലു്, പിന്നെ ഒരു സ്നേഹിതനു്."

"എത്ര രൂപ വരും?"

"അതു ചോദിച്ചേ അറിയാവൂ." അയാം നടന്നു പോയി.

കൊച്ചുനാണി ഒരു കാര്യം കുറച്ചു ദിവസങ്ങളായി ശ്രദ്ധി യ്ക്കുന്നുണ്ടു്. അയാം ഏറെ നാളായി ഒരു മുണ്ടോണു് ഉടുത്തു വരുന്നതു്, ഒരു ഉടുപ്പുമേയുള്ളു. അതു് എന്നും അടിച്ചു നനയ്ക്കും. മുണ്ടും ഷർട്ടും അടിച്ചു നനച്ചിട്ടാണു് കുളിക്കുക. അതു് അവാം കണ്ടുപിടിച്ചു എങ്കിലും അതിനെക്കുറിച്ചു് ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

ഒരു ദിവസം ഷർട്ട് കീറിക്കണ്ടു. അടുത്ത ദിവസവും അതുതന്നെയാണ് അയാളം ഇട്ടിരുന്നതു്. മൂന്നാം ദിവസവും മാറ്റമില്ല. അന്നു് അവളം ചോദിച്ചു: "ഈ ഉടുപ്പു കീറിയല്ലോ. മാറാൻ വേറൊന്നിലേ്യാ?"

നിസ്സങ്കോചം നാരായണൻനായർ ഉത്തരംപറഞ്ഞു: "ഇല്ല"

അവളം രണ്ടു ഷർട്ടിനും മൂന്നു മുണ്ടിനും പണം കൊടുത്തു അന്നു് അവളം സ്നേഹപൂർവ്വം ഭർത്താവിനോടു പറഞ്ഞു: "ജോലി ഒന്നുമില്ലെന്നു് എനിയ്ക്കറിയാം, വല്ലോം ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിലു് എന്നോടു പറയാത്തതെന്താ?"

"പറഞ്ഞില്ലെന്നേയുള്ളൂ"

കൊച്ചുനാണി വയ്യിട്ടു ബീഡി വാങ്ങിച്ചു വയ്ക്കും അയാളം ക്കു് ആവശ്യമുള്ള സോപ്പുമുണ്ടു്. അങ്ങിനെ അവളം അയാളക്കു വേണ്ടതെല്ലാം അനേഷിക്കുന്നു.

അവളിപ്പോളം പലിശയ്ക്കു പണയത്തിന്മേൽ പണം കടം കൊടുക്കുന്നില്ല. അതിനു പണം കൈവശമില്ല. പക്ഷേ ചിട്ടി കളം വളരെ കണിശമായി നടക്കുന്നുണ്ടു്.

ഒരു ദിവസം കൊച്ചുനാണി കണക്കുകളം തിട്ടപ്പെടുത്തി. അവളുടെ വകയെന്നു പറയാൻ കാശൊന്നുമില്ല. പുതിയതായി മുതലിച്ച ഇരുനൂറു രൂപച്ചിട്ടി വട്ടമറുതിയായാൽ അതു മിച്ചം കാണും പിന്നെ ഒരു എണ്ണൂറു രൂപയുടെ പണയമുണ്ടു്. ബാക്കി മുഴുവൻ ചെലവായിക്കഴിഞ്ഞു.

അന്നു രാത്രിയിൽ അവളം ഭർത്തൃവക്ഷസ്സോടു ചേർന്നു കിടന്നു കൊണ്ടു് ചോദിച്ചു: "നമുക്കെന്നും ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞാ മതിയോ?"

അർത്ഥം മനസ്സിലാകാത്തപോലെ അയാളം മിണ്ടാതിരുന്നു. അവളം തുടർന്നു: "എന്റെ കൈയിൽ അഞ്ചാറു കാശൊണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ പത്തു വയസ്സു മുതൽ സമ്പാദിച്ചൊണ്ടാക്കിയതാ. അതു തീർന്നു. ഇനീം നമ്മളെങ്ങനെ കഴിയും?"

ഏറ്റവും ഗൌരവമുള്ള ആ ചോദ്യം അതിന്റെ മുഴുവൻ ഗൌരവത്തോടെയാണ് അവരം ചോദിച്ചതു്. അതു് അയാൾക്കും മനസ്സിലായെന്നു തോന്നുന്നു അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഞാനും അതാ ഓക്കുന്നതു്." അവരം യഥാർത്ഥവിവരം അറിയാനായി ചോദിച്ചു: "ഇതുംപടിച്ചിട്ടും ഉദ്യോഗം ഒന്നും കിട്ടത്തിലേ?"

നാരായണൻനായർ അയാളുടെ നിസ്സഹായത വ്യക്തമാക്കി: "ഞാൻ എന്നും അപേക്ഷ അയയ്ക്കുന്നുണ്ടു്. ഇതു കാലവും അപേക്ഷ അയയ്ക്കുവാരുന്നു."

കൊച്ചുനാണിയ്ക്കു് അയാളുടെ സത്യം ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. അവരം പറഞ്ഞു: "ഞാൻ വെഷമിപ്പിയ്ക്കുന്നൂന്നു വിചാരിയ്ക്കരുതു്."

അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഇല്ല."

"നമ്മളെങ്ങനെ കഴിയും?"

അതിനയാൾക്കുത്തരമില്ല.

കൊച്ചുനാണി തുടർന്നു: "എന്നും എൻറടുത്തുതന്നെ ഇരിയ്ക്കണമെന്നാ എന്റെ ആശ. പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് എനിക്കു സഹിയ്ക്കാനേ വയ്യ. എന്നാലും നമ്മളെങ്ങനെ കഴിയും? ചെലരെല്ലാം അങ്ങു് മദ്രാസിലും ബോംബേലും സിംഗപ്പൂരിലും എല്ലാം പോയി ഉദ്യോഗം കിട്ടുന്നു. പോകാൻ ഞാൻ പറയുകയല്ല. ചോദിക്കുവാരുന്നു."

നാരായണൻനായർ മിണ്ടിയില്ല. അയാൾ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു എന്നവരം പേടിച്ചു. അയാളെ പിടിച്ചു കുലുക്കിക്കൊണ്ടു് അവരം ചോദിച്ചു.

"എന്താ പെണങ്ങിപ്പോയോ?"

"ഇല്ല."

"പിന്നെന്താ മിണ്ടാത്തതു്?"

"ഞാൻ ഓക്കുകയായിരുന്നു"

"എന്തോന്നു് ഓക്കുവാരുന്നു? നാട്ട വിട്ടു പോകാൻ ഞാൻ പറഞ്ഞല്ലോ എന്നു് ഓക്കുവാരുന്നോ?"

"അല്ല. നീ പറഞ്ഞതൊള്ളതാ. ഞാൻ അതാണു് ഓത്തതു്"

കരുവാറയിൽ അയാളുടെ കൂടെ പഠിച്ച ഒരാൾ ബോംബയിലുണ്ടു്. അവർ വലിയ കൂട്ടുകാരായിരുന്നു. ആ സ്നേഹിതനു വല്ല സഹായവും ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ എന്നു് എഴുതി ചോദിയ്ക്കണമെന്നു് അയാൾ ഓക്കുകയായിരുന്നു.

കൊച്ചുനാണി പറഞ്ഞു: "വല്ലോം ജോലി കിട്ടുമെങ്കിൽ പോണം. ഞാൻ കാണാതെ ഇരുന്നോളാം. ജോലി കിട്ടിയാല് വന്നു് എന്നെക്കൂടെ കൊണ്ടുപോണം."

"വഴിച്ചെലവിനു രൂപാ വേണം."

"എത്ര വേണം?"

"നൂറു രൂപ വേണം."

"അതൊണ്ടാക്കാം."

നാരായണൻനായർ ആറേഴു കൊല്ലങ്ങളും കൂടി ഒരു ദിവസം ആ നാട്ട വിട്ടുപോയി. കരുവാറയ്ക്കു്. സ്നേഹിതന്റെ മേൽവിലാസമറിയാൻ. എഴുതയച്ചു. മറുപടിയും വന്നു.

നാരായണൻനായർ ബോംബെയ്ക്കുപോവുകയാണു്. കൊച്ചുനാണി എല്ലാവരോടും പറഞ്ഞതു്, ബോംബെയിൽ ജോലികിട്ടിപോവുകയാണെന്നാണു്. പണയക്കാരെ എല്ലാം നിബ്ബന്ധിച്ചു പണയം എടുപ്പിച്ചു് കുറെ പണം അവൾ ഉണ്ടാക്കി. ബാക്കി ചിട്ടിപ്പണത്തിൽനിന്നുതന്നെ എടുക്കേണ്ടതായിവന്നു. അങ്ങിനെ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത ഒന്നു് അവൾ ആദ്യമായി ചെയ്തു. നാണിയുടെ ഹൃദയംനിറഞ്ഞ പ്രാർത്ഥനയോടെ നാരായണൻനായർ യാത്രയായി.

ബോംബെയിലെത്തിയ നാരായണൻനായർ സ്നേഹിതന്റെ കൂടെയാണു് താമസം. ഒരു മാസത്തെ ചെലവിനുള്ള വക

കൈവശമുണ്ട്. ഉദ്യോഗത്തിനുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ശ്രമങ്ങളും വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ആഴ്ചതോറും എഴുത്തു വരാറുണ്ട്. ഒന്നും ഫലിച്ചിട്ടില്ല

കൂട്ടുകാരികളും നാട്ടുകാരും എല്ലാം നാരായണൻനായർക്കു ജോലി കിട്ടിയോ എന്നു് കൊച്ചുനാണിയോടു ചോദിയ്ക്കും. ഒരു നൂറു പേരോടു് ഒരു ദിവസം അവൾ ഉത്തരം പറയണം. എത്രതരം പറയണമെന്നു് അവൾക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. കിട്ടി എന്നു പറയാൻ വയ്യ കിട്ടിയില്ല എന്നു പറയുന്നതു് കുറച്ചിലുമാണു്. അവൾ തരംപോലെ മാറിമാറി പറയും

ഒരുദിവസം ബോംബേയിൽനിന്നു് ഒരു എഴുത്തു വന്നു. എഴുത്തിന്റെ മേൽവിലാസം ഭർത്താവിന്റെ കൈപ്പടയിൽ അല്ലെന്നു് അവൾക്കു തോന്നി. എഴുത്തു പൊട്ടിച്ചപ്പോൾ അവളുടെ കൈ വിറച്ചു എന്തുകൊണ്ടോ എന്തോ! ഒരു പേടി.

കാര്യം ശരിയാണു്. സ്നേഹിതൻ അയച്ച എഴുത്താണു്: നാരായണൻനായർക്കു് ഒരു പണിയായിരുന്നു. മൂന്നു നാലു ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു പണി വർദ്ധിച്ചു നാരായണൻനായർ ആശുപത്രിയിലാണു്. ഒന്നൊന്നരമാസം ആശുപത്രിയിൽ കഴിയേണ്ടിവരും. ഒരു നൂറു രൂപ കമ്പിമണിയാർഡറായി അയച്ചുകൊടുക്കണം.

കൊച്ചുനാണി വാവിട്ടു കരഞ്ഞുപോയി അവൾ പറഞ്ഞതു പറഞ്ഞതുപോലെയായി ഇപ്പോൾ സുഖക്കേടായി കൈയ്യെത്താത്ത ദിക്കിൽ കിടക്കുന്നു. പറഞ്ഞതുപോലെയുണ്ടായിരുന്നു. ജോലി ഒന്നുമില്ലെങ്കിലും അടുത്തിരുന്നാൽ മതിയായിരുന്നു. ഭർത്താവു് മരിയ്ക്കാൻ കിടക്കുന്നതുപോലെയാണു് അവൾക്കു തോന്നിയതു്.

അന്നുതന്നെ നൂറു രൂപ അമ്പലപ്പുഴ പോസ്റ്റാഫീസു് വഴി കമ്പിമണിയാർഡർ അയച്ചു.

എന്നെന്നും കൊച്ചുനാണി എഴുതയയ്ക്കുകയാണു്. രണ്ടു ദിവസം കൂടുമ്പോൾ എഴുത്തു വന്നില്ലെങ്കിൽ അവൾ ഭ്രാന്തയാകും.

കൊച്ചുനാണി ക്ഷീണിച്ചു. പഴയ കൊച്ചുനാണിയുടെ നിഴൽ മാത്രമാണവൾ. എപ്പോഴും ഈശ്വരനേയും വിളിച്ചു വയറുവാരി അവൾ നടക്കുകയാണ്.

നാരായണൻനായർക്ക് ആശ്വാസമുണ്ടെന്ന് അറിവു കിട്ടി; അയാൾ കുളിച്ചു. കൊച്ചുനാണിയുടെ പ്രാർത്ഥന ദൈവം കൈക്കൊണ്ടു. അവളുടെ ഭർത്താവ് രക്ഷപ്പെട്ടു. അങ്ങിനെതന്നെ പറഞ്ഞു അയാളുടെ കൈപ്പടയിൽ എഴുതിയ ഒരെഴുത്തു വരികയും ചെയ്തു.

യാത്ര ചെയ്യാൻ ആരോഗ്യമാകുമ്പോൾ ഉടൻ മടങ്ങിപ്പോരണമെന്നു കൊച്ചുനാണി എഴുതി. ജോലി ഒന്നും കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ വേണ്ട. അയാൾ അവളുടെ അടുത്തുതന്നെ ഇരുന്നാൽ മതി. നിർബ്ബന്ധമായ ഒരാജ്ഞയായിരുന്നു അത്. നാരായണൻ വായിക്കു നിഷേധിക്കാൻ വയ്യാത്ത ഒരാജ്ഞ. പക്ഷേ മടങ്ങിവരുന്നതിനു നൂറുറുപ്പിക വേണം.

കൊച്ചുനാണി മുൻപിൽ നോക്കിയില്ല അവൾക്ക് ഏറ്റവും വലുത് അവളുടെ ഭർത്താവാണ്. അയാളെ അവൾക്കു തിരിച്ചു കിട്ടണം. നൂറുറുപ്പിക അവൾ അയച്ചു കൊടുത്തു.

അതു ചിട്ടിദിവസം കഴിഞ്ഞു രണ്ടു നാളിനു ശേഷമാണ്. ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞാണ് ചിട്ടി ആർക്കു വന്നോ ആ ചിറ്റാളിനു പണം കൊടുക്കുകയാണ് പതിവ്. ആ ദിവസം ചിട്ടി വന്ന ജാനകിഅമ്മ കൊച്ചുനാണി പണവും കൊണ്ടുചെല്ലുമെന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. അടുത്ത നാളിലും കാത്തിരുന്നു. മൂന്നാംദിവസം കൊച്ചുനാണിയെ അന്വേഷിച്ചു ജാനകിയമ്മ ചെന്നു. കൊച്ചുനാണി അവിടെയില്ല. എവിടെയോ പോയിരിയ്ക്കുകയാണത്രേ!

ജാനകിയമ്മ ആറേഴുദിവസം നടന്നു. ഒരിയ്ക്കലും കൊച്ചുനാണിയെ കാണാൻ പറ്റിയില്ല. മറ്റു ചിറ്റാളന്മാരോടു് അന്വേഷിച്ചതിൽ അവരെല്ലാം കണിശമായി ചിട്ടിയ്ക്കു മുമ്പു

തന്നെ പണം വെച്ചടച്ച എന്നറിഞ്ഞു. അല്ലാതെ അവൾ സമ്മതിയ്ക്കുമോ എന്നാണവർ ചോദിയ്ക്കുന്നതു്. ജാനകിയമ്മയ്ക്കു് പണം കിട്ടിയില്ല എന്ന വിവരം പ്രസിദ്ധമായി. അതെല്ലാവർക്കും അത്ഭുതമായിരുന്നു.

ഏതോ ഒരു സ്ത്രീ പറഞ്ഞു: "അവളുടെ നായരു് അങ്ങേങ്ങാണ്ടോ ദീനമായി കിടക്കുവാ. അതിനു് അയച്ചുകൊടുത്തു് ചിട്ടിപ്പണം എടുത്തു മറിച്ചതാ"

ആ വിവരം നാടൊട്ടുക്കായി പല പ്രാവശ്യം പണമയച്ചു കൊടുത്തു എന്ന വസ്തുതയും പ്രസിദ്ധമായി. കൊച്ചുനാണിയെ വളരെ ദിവസങ്ങളായി ആരും കാണാറില്ല. അവൾ ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുകയാണു്.

ജാനകിയമ്മയ്ക്കു് സംശയമായി. ചിറ്റാളന്മാർ പലരും കൊച്ചുനാണിയുടെ വീട്ടിൽ വന്നു. അമ്മ പറയുന്നതു്, അവൾ ചിട്ടിപ്പണം പിരിയ്ക്കാൻ പോയെന്നാണു്

ഒരു രാത്രിയിൽ ജാനകിയമ്മ വീട്ടിൽ വന്നു. കൊച്ചുനാണിയുണ്ടു്. ആ രാത്രിയിൽ കൊച്ചുനാണിയും ജാനകിയമ്മയും തമ്മിൽ ഒരു വലിയ വാക്കുസമരം നടന്നതു് അയല്പക്കർ കേട്ടു. അയല്പക്കാരിൽ ചിലർ വന്നു സമാധാനം പറയുകയും ചെയ്തു.

കൊച്ചുനാണിയുടെ ചിട്ടി കുഴഞ്ഞു എന്ന വിവരം നാട്ടിലെല്ലാമായി. ഭീതി പിടിച്ചു് പല പല പെണ്ണുങ്ങളും അവിടെ വന്നു. ഇപ്പോൾ കൊച്ചുനാണി ഒളിയ്ക്കാറില്ല. നേരെ നിന്നു സംസാരിയ്ക്കുകയാണു്. രാവിലെ മുതൽ വൈകുന്നേരം വരെ ആ വീട്ടിൽ വഴക്കേ കേൾക്കാനുള്ളു.

അങ്ങിനെയിരിയ്ക്കെ നാരായണൻനായരും വന്നുചേർന്നു. അയാൾ വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു. കൊച്ചുനാണി പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു പോയി ആ ശരീരം പഴയപടിയാക്കാൻ ഇനി അവൾ എന്തു ചെയ്താൽ മതിയാകും? അവളുടെ കൈയ്യിൽ അതിനു കൊറവുമില്ല

കൊച്ചുനാണിയുടെ അടുത്ത ചീട്ടി നടന്നില്ല. ആരും പണം കൊടുത്തില്ല. അപ്പോഴാ ചിറ്റാളന്മാരോട്ട് പയറാറാൻ ഒരായുധം അവർക്ക കിട്ടി.

"നിങ്ങടെ കാര്യം തന്നില്ല. പിന്നെ ഞാനെങ്ങനെ ചീട്ടി നടത്തും? നിങ്ങള്ട് ചീട്ടി കഴച്ച."

അവർ ചോദിച്ച: "നീ ചീട്ടിപ്പണം മേടിച്ച് ഉപ്പേരീം പുളിശ്ശേരീം വച്ച. നീ ചീട്ടി വന്നോക്ക പണം കൊടുത്തോ?"

അവർക്കും പണം കിട്ടാനുണ്ട്. ആ പണവും ആരും കൊടുത്തില്ല. അതു കിട്ടിയാൽ കൊടുക്കാനുള്ളവക്ക് കൊടുക്കാമെന്ന് അവൾ പറഞ്ഞു.

കൊച്ചുനാണിയ്ക്ക് ഒത്ത ധൈര്യമുണ്ട്. ആരോടും അവൾ നിന്നു പറയും. പക്ഷേ ആ വീട്ടിൽ ഓരോരുത്തർ വരികയും ചീത്ത വിളിയ്ക്കുകയുമാണ്. കേൾക്കാൻ കൊള്ളാത്ത ചീത്ത. അവൾ തിരിച്ചും വിളിയ്ക്കും. കടന്നു വർത്തമാനം പറയുന്നവരോട് ഇറങ്ങിപ്പോകാനും പറയും.

അതൊരു സമരമായിരുന്നു. കൊച്ചുനാണി ഒറയ്ക്കുനിന്നു പലരോടുള്ള സമരം.

എല്ലാം സഹിയ്ക്കാം, ചേട്ടത്തിയുടെ വഴക്കാണ് സഹിച്ചു കൂടാത്തത്. അവർ അമ്മയോട് ചോദിക്കും:

"വല്യ ചീട്ടിക്കാരി കൊച്ചുമോളടെ ഗതി ഇപ്പഴെന്താ?"

പാവം അമ്മ എന്തു പറയും? ചേട്ടത്തിക്ക സൈ്വരം വേണം; അവരുടെ വീട്ടിൽ വല്ലവരുമൊക്കെ വന്നു തെറി പറഞ്ഞുകൂടാ. അപ്പോൾ കൊച്ചുനാണി അവരുമായും വഴക്കുകൂടും.

കൊച്ചുനാണിയ്ക്ക് വഴക്കില്ലാത്തത് ഒരാളോടേയുള്ളൂ. അവളുടെ ഭർത്താവിനോട്. അയാൾക്ക നല്ല ആഹാരവും, ശരീരം നന്നാകാനുള്ള മരുന്നും അവൾ വാങ്ങിക്കൊടുക്കുന്നുണ്ട്.

അതിനുള്ള പണം അവൾ കൈയ്യടക്കിയതാവാം; അല്ലെങ്കിൽ പിരിച്ചെടുക്കുന്നതാവാം.

കുറെ നാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആളുകളുടെ വരവു കുറഞ്ഞു. പക്ഷേ എല്ലാ വീടുകളിലും പെണ്ണുങ്ങൾ അവളെ പിരാകുകയും ശപിയ്ക്കുകയുമാണു്.

ഒരു ദിവസം രാവിലെ നാരായണൻനായരേയും കൊച്ചുനാണിയേയും കാണ്മാനില്ല. അമ്മ നെഞ്ചത്തലച്ചു് നിലവിളിച്ചുപോയി.

പക്ഷേ, അതു വിഷമിയ്ക്കാനൊന്താണുള്ളതെന്നു് അയല്പക്കാർ ചോദിച്ചു. അവളെ മാത്രമല്ല, അവളുടെ ഭർത്താവിനേയും കാണാനില്ല. അവർ രണ്ടു പേരും കൂടിയാണു് പോയതു്. മറെറാരു കാര്യംകൂടിയുണ്ടു്. അവളുടെ ആഭരണങ്ങളെല്ലാം കൈയ്യിലുണ്ടു്. പണവും കാണും.

ആറേഴു ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു കോയമ്പത്തൂരിൽനിന്നു് കൊച്ചുനാണിയുടെ ഒരു എഴുത്തു വന്നു.

* * * *

കൊച്ചുനാണിയും നാരായണൻനായരുംകൂടി കോയമ്പത്തൂരിൽ ഒരു ഹോട്ടൽ നടത്തുകയാണു്. നല്ല ആദായമുള്ള വ്യാപാരം. അവൾ ആർക്കെല്ലാം പണം കൊടുക്കാനുണ്ടോ അവർക്കെല്ലാം പലപ്പോഴായി പണം അയച്ചുകൊടുക്കുന്നുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ അവർ പറയുന്നുണ്ടു്: "അവളു നേരുള്ളോളാ, എന്തായാലും."

ആ കടം മുഴുവൻ തീർന്നിട്ടു മാത്രമേ കൊച്ചുനാണി മടങ്ങിവരികയുള്ളു.

അവൾക്കു രണ്ടു കുട്ടികളുമുണ്ടു്.

JAWAHAR SMARAKA GRANTHASALA
Reg. No. 3273
KIDARAKKUZHI, VENGANOOR P.O.

1052

360

ഗാന്ധി പറഞ്ഞതു്

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org